

TEA: UNA MIRADA BLAVA

ESCOLA PUIGSERVER

2N DE BAT A-17/01/23

TUTORA: MERCÈ MONTANÉ CUGAT

CLÀUDIA CABALLERO PASTÓ

ÍNDEX

Introducció	6
1. Per què aquest tema?	6
2. Objectius.....	6
3. Metodologia	6
4. Hipòtesis del treball	7
Fonaments teòrics	8
5. Què és el TEA?.....	8
5.1.1. DSM-5.....	9
5.1.2. DSM-5 en l'autisme	10
5.2. Causes.....	10
5.2.1. Factor genètic.....	11
5.2.2. Agents neurològics	12
5.2.3. Factors ambientals	12
5.2.4. Factors de risc	13
5.3. Síntomes	14
5.3.1. Comunicació social.....	15
5.3.2. Patrons de comportament.....	15
5.4. Diagnòstic.....	16
5.4.1. Anamnesi.....	17
5.4.2. Observació de la conducta del nen	17
5.4.3. Tests de diagnòstic.....	17
5.4.4. Dones autistes	18
5.5. Tipologia	19
5.5.1. Síndrome de Kanner (o autisme)	20
5.5.2. Síndrome d'Asperger	20
5.5.3. Trastorn Generalitzat del Desenvolupament No Especificat (TGD No especificat)	21
5.5.4. Síndrome de Rett	22
5.5.5. Síndrome de Heller (o Trastorn General Desintegratiu (TGD)).....	22
5.6. Graus.....	22
5.6.1. Comunicació social.....	23
5.6.2. Patrons de comportament.....	24
6. Comunicació.....	24
6.1. Sistemes Augmentatius i Alternatius de la Comunicació (SAAC).....	25

7. Educació Inclusiva	26
7.1. Escolarització.....	26
7.2. Àmbit laboral.....	28
Part pràctica	28
8. Enquesta.....	28
8.1. Conclusions de l'enquesta.....	37
9. Entrevistes.....	38
9.1. Entrevista família	38
9.2. Entrevista al director i al sots director de Tilmar	41
9.3. Entrevista Professora de la SIEI.....	43
9.4. Entrevista al professor d'educació especial	44
9.5. Entrevista a la Psicopedagoga	45
9.6. Conclusions de les entrevistes	46
10. Visita a l'escola	47
10.1. Conclusions visita a l'escola	50
Conclusions	51
Agraïments.....	53
Webgrafia.....	54

INTRODUCCIÓ

En aquest treball de recerca tractaré el TEA, el Trastorn de l'Espectre Autista, un trastorn que afecta a gran part de la població però que molta gent en desconeix la majoria d'informació degut al fet que sovint es tracta com a tema tabú.

El títol d'aquest tema és *TEA: Una mirada blava* perquè el blau és el color que simbolitza el TEA, i amb aquest títol volia donar a conèixer que el que tractaria seria com veu la vida una persona que pateix aquest trastorn. Dient "una mirada blava" intento veure el dia a dia tal com ho fa una persona autista.

La tapa també té un significat específic ja que el segon símbol de l'autisme són les peces de trencaclosques ja que reflecteixen com s'han d'adaptar les persones TEA en la societat per a ser incloses. Per això he posat una peça que falta al trencaclosques, i aquesta és de color blau, perquè he volgut ajuntar els dos conceptes per a que en la tapa es reflectís el punt clau del que tractarà aquest treball, la inclusió dels nens autistes.

1. PER QUÈ AQUEST TEMA?

La principal raó per la que he escollit aquest tema és perquè de petita, quan tenia tres anys, anava una tarda a la setmana quan sortia de l'escola a casa d'una amiga de la família a jugar. Jo veia que no era com quan quedàvem amb altres nens ja que sempre hi havia la presència d'un o més adults desconeguts per a mi, dirigint-nos els jocs i les activitats. Després vaig passar a anar-hi més dies i molts cops també hi havien altres nens. Va arribar un punt en que tot això va acabar i vam començar a quedar com amb qualsevol altre amic.

Ja de més gran he pogut saber que la meva amiga és autista i que els adults que sempre ens dirigien els jocs eren els seus terapeutes que venien cada dia d'una associació de Barcelona i que d'alguna manera jo estava participant en les seves teràpies ja que l'ajudava a reforçar la comunicació i la interacció social a través del joc sense saber-ho.

Vaig decidir aquest tema per entendre els aspectes d'aquest trastorn i la manera com veuen i viuen el dia a dia aquestes persones. M'ha quedat pendent el poder parlar amb la meva amiga clarament del TEA ja que a casa seva és tractat com a tema tabú. De fet, avui en dia la meva amiga té setze anys i no sap que és autista.

2. OBJECTIUS

Amb aquest treball no només vull aprendre i conèixer aquest col·lectiu i totes les seves característiques sinó que també m'agradaria poder saber com viuen i com són acceptats en aquesta societat que moltes vegades els rebutja, a més de saber com podem ajudar i donar-ho a conèixer.

3. METODOLOGIA

Com tots els treball de recerca, aquest consta d'una part teòrica i d'una altra pràctica. En la teòrica explicaré què és el TEA, la comunicació d'aquests i l'adaptació que fan per a poder realitzar una escolarització inclusiva.

En la part pràctica he recollit informació a partir de diverses entrevistes amb professionals o persones que tracten amb aquest col·lectiu, això ho he fet dins l'escola Mare de Déu de la Serra i Tilmar. A part he parlat amb els pares d'un nen TEA que m'han pogut donar una visió més realista. Per altre banda he realitzat una enquesta a un grup concret de persones i m'he inserit en una aula d'educació inclusiva amb nens amb aquest trastorn on he pogut veure i observar des dels meus propis ulls tot allò que he anat descobrint al llarg de l'elaboració d'aquest treball.

4. HIPÒTESIS DEL TREBALL

Aquest treball consta de diverses hipòtesis, les quals intentaré comprovar o refutar a partir del treball d'investigació que duré a terme.

La primera hipòtesi que em plantejo és si la inclusió de les persones amb trastorn de l'espectre autista en la societat i en el món laboral dependrà del grau que es tingui i del treball que s'hagi realitzat en el període d'escolarització. Voldria comprovar si la inserció és real o són només propostes que queden en va, i si són efectives i realment suposen un gran benefici per a ells, com és que no hi ha més escoles inclusives.

Una altre conjectura a la que donar-li resposta és si nois i noies tenen el mateix grau d'afectació en relació amb el gènere o si és que els tests de diagnòstic es regeixen per patrons masculins.

Per altra banda m'agradaria saber si la situació tant socioeconòmica com cultural afecten i tenen a veure en el desenvolupament o millora d'aquest trastorn, de la mateixa manera que si la població té suficient informació per a poder tractar i ajudar a aquestes persones.

FONAMENTS TEÒRICS

5. QUÈ ÉS EL TEA?

El TEA, Trastorn de l'Espectre Autista, és una afecció relacionada amb el desenvolupament del cervell que afecta en la manera que una persona percep i socialitza amb altres persones, cosa que causa problemes en la interacció i la comunicació social. Aquest trastorn també comprèn patrons de conductes repetitives i restringides. S'usa el terme "espectre" per a anomenar aquest trastorn ja que es refereix a un ampli ventall de símptomes i gravetats.

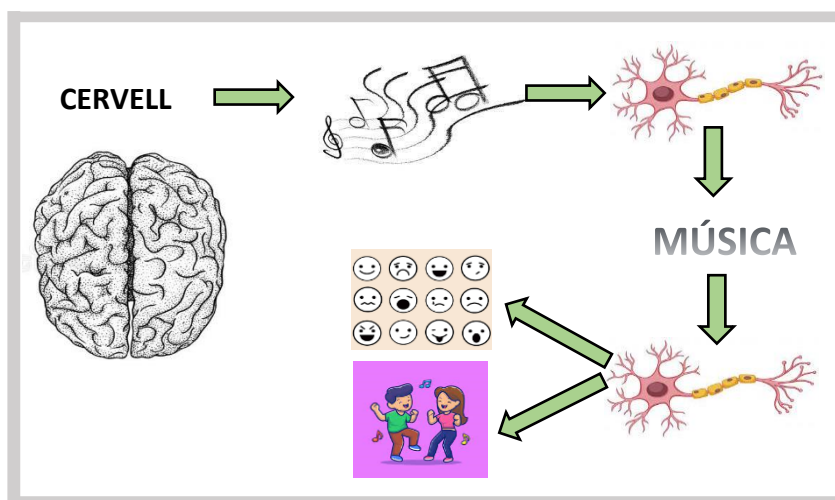
Els símptomes del TEA apareixen abans dels tres anys i poden durar tota la vida, tot i que podrien millorar amb el temps. Alguns nens mostren símptomes abans dels 12 mesos, altres no ho fan fins als 24 o després. Alguns nens adquireixen destreses i es desenvolupen de manera normal fins al voltant dels 18 o 24 mesos, però que després deixen d'adquirir o perden aquelles destreses que tenien.

A mesura que aquests nens TEA es converteixen en adolescents i adults podrien tenir dificultats per formar i mantenir amistats, per comunicar-se amb persones de la mateixa edat o adults o per entendre quines conductes s'esperen d'ells a l'escola o al treball. També tenen afectacions com ansietat, depressió o Trastorn per Dèficit d'Atenció i Hiperactivitat, que es presenten amb més freqüència en persones amb TEA que sense aquest trastorn.

Les persones que tenen un desenvolupament normal o comú del cervell es diuen que són persones neurotípiques, les que presenten algun tipus de trastorn en diem persones neurodivergents, així doncs les persones autistes són neurodivergents.

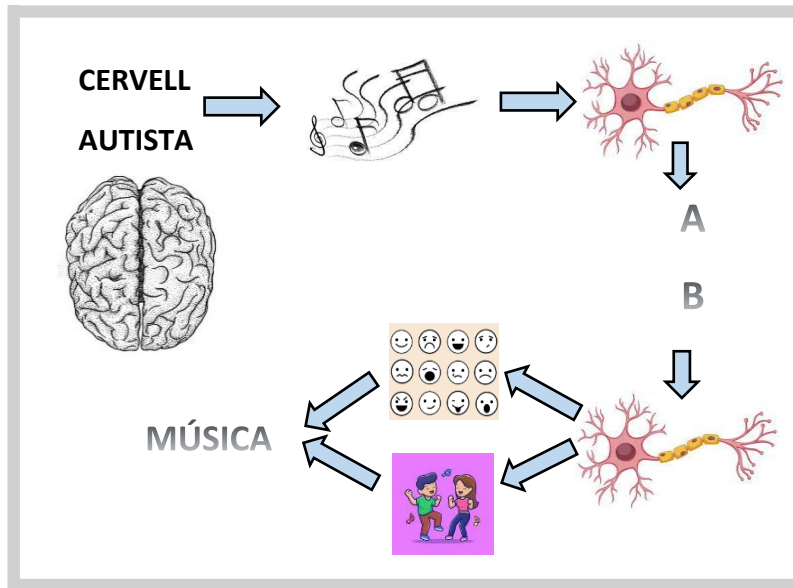
Per explicar-ho de forma col·loquial, parlant del TEA podríem dir que existeixen dos tipus de cervells, el cervell sense autisme i el cervell autista. La diferència que tenen és la manera en que processen la informació.

Seguidament mostraré de forma exemplificada i esquematitzada la manera en que ho fa cada un.

Per exemple, en un cervell sense autisme, el cervell sent música, les neurones processen aquesta informació i identifiquen que el que senten és música. Després decideixen les emocions que li causa i el patró de comportament que seguirà.

IL·LUSTRACIÓ 1- ESQUEMA PROPÍ DEL FUNCINAMENT D'UN CERVELL NEUROTÍPIC AMB IDEA ESTRETA DEL VÍDEO

IL·LUSTRACIÓ 2 -ESQUEMA PROPÍ DEL FUNCINAMENT D'UN CERVELL AUTISTA AMB IDEA EXTRETA DEL VÍDEO

En canvi, en un cervell autista, el cervell sent la música, les neurones comencen a processar què és el que està passant, se li plantegen varies opcions i passa per diferents sistemes del cervell. Tot seguit, allò que sent li causa unes emocions i un patró de comportament concret i llavors és quan determina que és música.

El cervell és el mateix, la forma de processar-ho i de com es connecta la informació és el que fa que siguin diferents. La principal diferència és el camí que agafa el cervell quan rep un estímul.

A continuació, explicaré més detalladament algun dels aspectes més importants que hem de conèixer per a poder entendre què és el TEA.

5.1.1. DSM-5

El DSM-5 són les sigles en anglès del *Manual Diagnòstic i Estadístic dels Trastorns Mentals*. Com bé diu el seu nom, és un manual de diagnòstic per a descriure i catalogar els diferents trastorns mentals. Aquestes patologies estan estipulades per *American Psychiatric Association* més coneguda com a APA. El manual reuneix els criteris per establir un llenguatge comú i compartit pels diferents professionals entre psiquiatria, neurologia, psicologia, psicopedagogia, educadors, etc. El DSM-5 és un dels sistemes de classificació per a les patologies psicològiques amb més acceptació a nivell mundial.

El manual original és el DSM que s'ha anat actualitzant al llarg dels anys, relacionat també amb canvis d'època i de context social, així com l'avenç en diversos estudis dels trastorns mentals. Per tant, igual que hi ha el DSM-5 hi ha hagut el DSM 1, 2, 3 i 4. El primer manual d'aquest tipus va ser publicat el 1952, i el DSM-5 és l'actualització de 2013, tot i que al 2022 s'ha publicat una nova actualització anomenada DSM-5-tr.

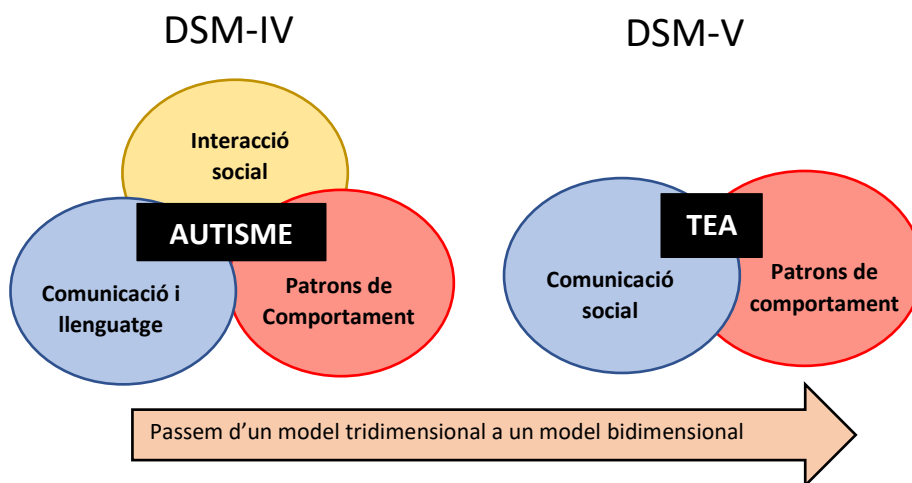
Va ser l'APA qui va publicar el 18 de maig de 2013 la nova actualització, on es veia el resultat d'una dècada d'investigació, amb 13 grups de treball, 6 grups d'estudi i més de 500 professionals participant.

Quan es va publicar el DSM-5 hi va haver una gran controvèrsia degut als canvis que proposava, com l'eliminació dels eixos de diagnòstic, l'organització del manual en un model de cicle vital, l'aparició de noves entitats i l'ajustament en el criteri de diagnòstic de molts trastorns.

5.1.2. DSM-5 en l'autisme

L'actualització del 2013 en el DSM va fer diversos canvis en l'autisme. Primer de tot es va formular el TEA, Trastorn de l'Espectre Autista, que engloba el trastorn autista, la Síndrome d'Asperger i el trastorn generalitzat del desenvolupament no especificat, així com algun dels subtipus de TGD (tots aquests trastorns s'explicaran en l'apartat de Tipologia d'aquest treball). El canvi de nom tracta d'emfatitzar la dimensió d'aquest trastorn en les diferents àrees que es veuen afectades i la dificultat per establir límits més precisos dins dels subgrups. La Síndrome de Rett i el Trastorn Desintegratiu de la Infància (també explicat en l'apartat de Tipologia) deixen de ser recollits per el DSM-5 ja que es demostra que el primer té una clara base genètica i el segon té diversos problemes de validesa.

Els criteris de diagnòstic del TEA també es modifiquen. Les dimensions que es referien a les alteracions en la interacció social, la comunicació i el llenguatge queden unides formant una sola categoria, i es reorganitzen les àrees d'alteració que recullen els símptomes concrets. Amb la finalitat d'aconseguir uns

IL·LUSTRACIÓ 3- ESQUEMA PROPI AMB IDEA EXTRETA DE [HTTPS://AULA.COM.UY/LIBROS_DE_PRIMARIA/2018/TRASTORNOS-DEL-ESPECTRO-AUTISTA/EL-AUTISMO-Y-LOS-TEA](https://AULA.COM.UY/LIBROS_DE_PRIMARIA/2018/TRASTORNOS-DEL-ESPECTRO-AUTISTA/EL-AUTISMO-Y-LOS-TEA)

criteris de diagnòstic més específics, s'incrementa el número d'àrees que han d'estar afectades per a considerar que una persona presenta el trastorn. El que ha passat és que algunes persones que ja havien estat diagnosticades en l'antic manual però que presentaven un trastorn lleu, amb la nova actualització ja no es considera que tinguin aquest trastorn.

A l'hora d'establir el diagnòstic també exigeix descriure més al detall algunes característiques com la gradació del TEA, pel que també estableixen unes noves pautes per a marcar-ho on no s'associa un grau general d'autisme sinó que es mira el grau en dues àrees, la comunicació social i els patrons de comportament. Per altra banda, s'ha de tenir en compte si la persona presenta discapacitat intel·lectual, alteracions en l'ús del llenguatge, el nivell de competència oral, si el trastorn està associat a problemes mèdics, genètics o ambientals o si té algun problema neurològic.

5.2. CAUSES

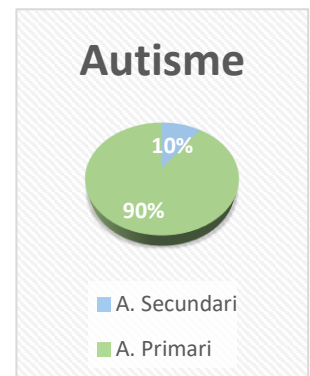
Encara avui en dia no es sap exactament la causa del TEA, per això metges, científics i investigadors segueixen treballant per a donar una millor explicació. Ara mateix coneixem algunes de les causes

d'aquest, que són les que s'explicaran a continuació. També hauríem de comentar que són aquestes les raons per les quals el diagnòstic de l'autisme no és exclusivament clínic.

Primer de tot hauria de diferenciar entre dos tipus d'autisme: el primari i el secundari. El secundari és donat en menys del 10% dels nens amb aquest trastorn, i seria aquell que va associat a un altre trastorn o malaltia, com podria ser la Síndrome de Down, la de la X-fràgil o a moltes altres malalties. D'aquest autisme secundari podríem dir que pràcticament sabem el 100% de les causes i la relació amb l'altre malaltia.

Però en més del 90% de les persones que pateixen TEA la causa no n'és demostrable. Aquest seria conegut com l'autisme primari del que se'n desconeix l'origen tot i que es pensa que és per un conjunt de factors, alguns dels quals intentarem explicar a continuació.

IL·LUSTRACIÓ 4- FONT PRÒPIA

5.2.1. Factor genètic

Una de les primeres causes a les que se li atribueix aquest trastorn és per un factor genètic. Molts gens semblen estar relacionats amb aquest trastorn.

Com s'ha dit abans, pot estar associat a una malaltia genètica (l'autisme secundari), però en molts altres casos és produït per canvis genètics, és a dir, mutacions, que augmenten el risc de patir-lo. Tanmateix altres gens afecten al desenvolupament del cervell o en la manera en què es comuniquen les neurones cerebrals.

En alguns casos algunes d'aquestes mutacions semblen ser heretables i s'ha intentat demostrar en diferents projectes. S'han realitzat uns estudis amb bessons en que s'ha pogut observar que quan es detecta el trastorn en un dels germans el percentatge de probabilitats que l'altre bessó ho desenvolupi és molt alta, al voltant d'un 90%. Altres estadístiques d'estudis fets en famílies demostren que existeix un 5% de probabilitats que si un descendent pateix el trastorn, el nou descendent, és a dir, el germà, també el pateixi. Aquesta probabilitat és bastant més superior a la que tindria en el cas que no hi haguessin antecedents.

Les investigacions que es segueixen duent a terme tenen com a principal objectiu determinar els gens involucrats en l'aparició del trastorn, com ja s'ha pogut fer amb el cas de la *neuroligina NL1*, gen que quan s'inhibeix té efectes en el desenvolupament. A més es sap que hi ha molts més gens implicats; de fet, s'ha descobert que han d'estar presents al menys 15 o 20 alteracions genètiques per a que l'autisme s'expressi de manera completa. També el fet que afecti a més homes que a dones dona molta credibilitat a que hi ha un factor genètic que hi interfereix.

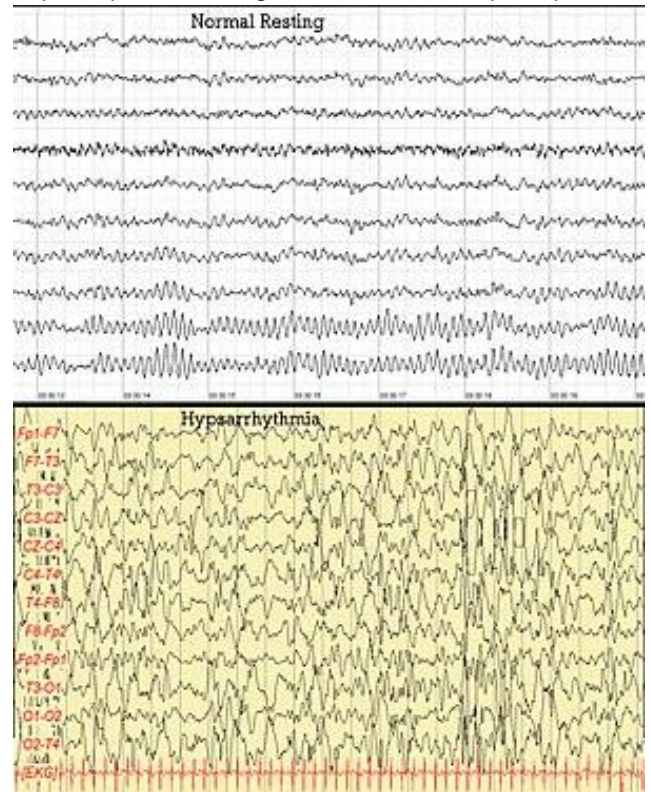
Es va dur a terme una investigació que ha sigut publicada a la revista *Journal of Neuroscience*, en què basant-se en els estudis in-vitro i ex-vitro van inserir el gen NL1 knockout, és a dir, el que l'inhibeix i aleshores aquells ratolins van començar a presentar conductes repetitives i regressió en l'aprenentatge.

Tot i això, el paper específic de la neuroligina NL1 encara no s'ha investigat en cervells d'animals vius. Per tant, sabem que la no expressió del gen NL1 està directament relacionat amb l'autisme, però no sabem què passa amb la presència d'aquest.

5.2.2. Agents neurològics

S'han notificat alteracions a nivell neurològic en aquells pacients diagnosticats de TEA, principalment en les àrees que coordinen l'aprenentatge i la conducta. Particularment l'epilèpsia està directament relacionada amb l'autisme; de fet, és un tipus concret que s'anomena Síndrome de West, i es desenvolupa fins en una cinquena part dels casos.

La Síndrome de West, també denominat espasmes infantils, es caracteritza per un tipus específic de convulsions observades en bebès i nens petits. Aquesta Síndrome fa que es produeixi una regressió en el desenvolupament i causa un patró específic en l'examen d'activitat cerebral, l'electroencefalograma, i es mostra com hipsarrítmia (ones cerebrals desorganitzades). Els primers espasmes acostumen a aparèixer durant el primer any de vida, i es segueixen tenint episodis fins als 5 anys que després poden quedar reemplaçats per uns altres tipus de convulsions. Els símptomes més comuns són la flexió sobtada del cos junt amb la rigidesa de braços i cames.

IL·LUSTRACIÓ 5- COMPARACIÓ D'EEG AMB UNA PERSONA AMB HIPSARRITMIA.

L'aparició d'altres estructures peculiars en el cervell també podrien tenir relació directa amb el TEA.

5.2.3. Factors ambientals

Actualment, s'està posant especial èmfasi en si factors ambientals com les infeccions virals, els medicaments, les complicacions durant l'embaràs o els contaminants en l'aire tenen un paper desencadenant en el desenvolupament del TEA.

Sabem del cert que determinades infeccions o l'exposició a diverses substàncies durant l'embaràs poden provocar malformacions i alteracions en el desenvolupament neuronal del fetus, que en el moment del naixement i uns mesos després poden manifestar-se com autisme.

Un exemple seria el consum durant l'embaràs del tractament per a l'epilèpsia amb *Valproat*, que produeix un retràs maduratiu i cognitiu, i pot portar a desenvolupar l'autisme en els descendents.

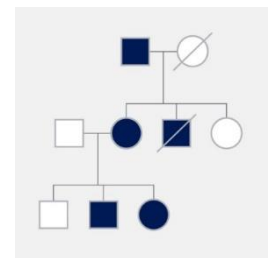

També s'ha pogut determinar com a causa del TEA agents bioquímics, com poden ser alteracions en els nivell de certs neurotransmissors, principalment la serotonina i el triptòfan.

5.2.4. Factors de risc

Avui en dia, cada cop és més gran la detecció de casos de trastorn de l'espectre autista. Aquest increment no està clar si es deu a un millor sistema de detecció, un augment real de la quantitat de casos o a ambdues coses. Com sabem, el TEA afecta a nens de totes les races i nacionalitats, però hi ha uns determinats factors que poden augmentar el risc de patir-lo, com per exemple:

- **El sexe del fill.** Aquest punt ja s'ha comentant anteriorment quan dèiem que els nens tenen quatre vegades més probabilitats de patir el trastorn que les nenes; dèiem que això ens indicava que hi havia una clara relació genètica.
- **Antecedents familiars.** Aquest punt també es comentava en els factors hereditaris i en el fet que una família amb un nen amb el trastorn té un major risc de tenir un altre fill que també el pateixi. És freqüent que si els pares o algun familiar ho pateix, tingui més risc de presentar problemes en les habilitats socials i de comunicació, o certes conductes típiques del trastorn.
- **Bebès extremadament prematurs.** Els bebès que neixen abans de la setmana 26 del període de gestació tenen un major risc de patir TEA, tot i que es podria tractar d'un fals mite, ja que podem trobar molts prematurs sense cap problema en el neurodesenvolupament i la majoria de nens amb TEA no són prematurs.
- **L'edat dels pares.** Per aquest aspecte es necessita encara més investigació, però es creu que és un problema que pot estar relacionat amb l'edat avançada de les cèl·lules sexuals.
- **Problemes en el part.** Aquest fet està demostrat, i diu que problemes en el part, com l'asfíxia, que causen lesions cerebrals, augmenten 6 vegades més el risc de patir autisme.

IL·LUSTRACIÓ 6- ARBRE GENÈTIC
AMB INDIVIDUS AFECTATS.

5.3. SÍMPTOMES

Com hem dit anteriorment aquest trastorn es denomina Trastorn de l'Espectre Autista, que porta implícita la paraula "espectre" referint-se a l'enorme quantitat de variacions que podem trobar d'aquest trastorn. És més, és probable que els TEA tinguin un patró de comportament i un nivell de gravetat únics en cada nen, des d'un funcionament alt a un de molt baix. Alguns nens amb aquest trastorn tenen dificultats en l'aprenentatge i presenten nivells d'intel·ligència inferiors a la mitjana, però també hi ha nens que presenten una intel·ligència normal o molt alta i aprenen ràpid.

Tot seguit explicaré els símptomes dels autistes, però cal mencionar abans que més que símptomes o signes són trets o característiques autistes, ja que la paraula símptoma és normalment utilitzada per denominar el que passa en una malaltia però es sap que l'autisme no ho és, és un trastorn. Tot i això, faré servir la paraula "símptoma" per a explicar-ho ja que en

l'àmbit científic es nombrava així. En la següent imatge veiem el quadre que forma part del DSM-5 per a explicar els símptomes de l'autisme i és en el que es basen tots els professionals que treballen en aquest sector. Com és un informe científic, seguidament de la imatge explicaré a què es refereix i els descriuré d'una manera més quotidiana i concreta.

Degut al gran nombre de combinacions de símptomes que presenta cada nen a vegades pot ser difícil determinar la gravetat. En general, aquest es basa en el deteriorament i en com afecta a la capacitat de desenvolupar les relacions.

Pot ser que a mesura que van madurant els símptomes i signes millorin i que aquests comencin a socialitzar més amb altres persones i mostrin menys alteracions en el comportament. Alguns,

Tabla I. Criterios de los trastornos del espectro autista del DSM 5

Trastorno del espectro autista

- A. Deficiencias persistentes y clínicamente significativas en la comunicación e interacción social que se presentan en diferentes contextos, ya sea actualmente o en el pasado:
- Deficiencias de reciprocidad socioemocional, que puede presentarse desde aproximaciones sociales anormales y fracaso para mantener una conversación bidireccional, a una disminución para compartir intereses o emociones, hasta una falta total en la iniciación de la interacción social
 - Graves dificultades en la comunicación no verbal que se hacen presentes en la interacción social; la presentación va desde una baja integración de la comunicación verbal y no verbal, manifestada con el contacto ocular y el lenguaje corporal, a déficits en la comprensión y uso de la comunicación no verbal, hasta una completa falta de expresión facial y gestual
 - Interferencia para desarrollar y mantener relaciones sociales adecuadas al nivel de desarrollo (aparte de con los cuidadores); la presentación va desde dificultades para ajustar la conducta social a diferentes contextos, dadas las dificultades para compartir juego imaginativo y para hacer amistades, hasta una falta aparente de interés en las personas
- B. Presencia de patrones de comportamiento, intereses y actividades restringidos y repetitivos, tal como se manifiesta en dos o más de los siguientes puntos:
- Comportamientos motores, verbales o uso de objetos de forma estereotipada y repetitiva (como una estereotipia motora simple, uso de objetos de forma repetitiva o frases idiosincrásicas)
 - Adhesión excesiva a las rutinas, patrones de comportamiento ritualizados de tipo verbal o no verbal o excesiva resistencia al cambio (como rituales motores, insistencia en una misma ruta o comida, preguntas repetitivas o angustia extrema por pequeños cambios)
 - Intereses excesivamente fijos y restringidos que son anormales, ya sea en su intensidad u objeto (como una fuerte vinculación o preocupación por objetos inusuales, excesivamente circunscritos o intereses perseverantes)
 - Hiper o hiporreactividad sensorial o interés sensorial inusual por aspectos del entorno (como aparente indiferencia al dolor/calor/frío, respuesta negativa a sonidos específicos o texturas, oler o tocar excesivamente los objetos, fascinación por las luces o por dar vueltas a los objetos)
- C. Los síntomas deben presentarse en la primera infancia, aunque pueden no llegar a manifestarse plenamente hasta que las demandas sociales exceden las limitadas capacidades
- D. El conjunto de síntomas crea interferencia en el funcionamiento del día a día

Fuente: American Psychiatric Association, 2014.

IL·LUSTRACIÓ 7- TAULA OFICIAL DELS SÍMPTOMES SEGONS EL DSM-5.

generalment els que tenen problemes menys greus, amb el temps poden portar una vida normal o quasi normal. Tot i això hi ha que segueixen tenint dificultats amb el llenguatge o habilitats socials, i en els anys d'adolescència, els seus problemes de comportament i emocionals poden empitjorar.

A continuació es presenten alguns signes freqüents entre les persones amb TEA que es divideixen en els que afecten a nivell de comunicació i interacció social, i els que són patrons de comportament.

5.3.1. Comunicació social

Un nen o un adult amb el Trastorn de l'Espectre Autista pot presentar problemes en la interacció social i les habilitats de comunicació, inclús presentar qualsevol d'aquests signes:

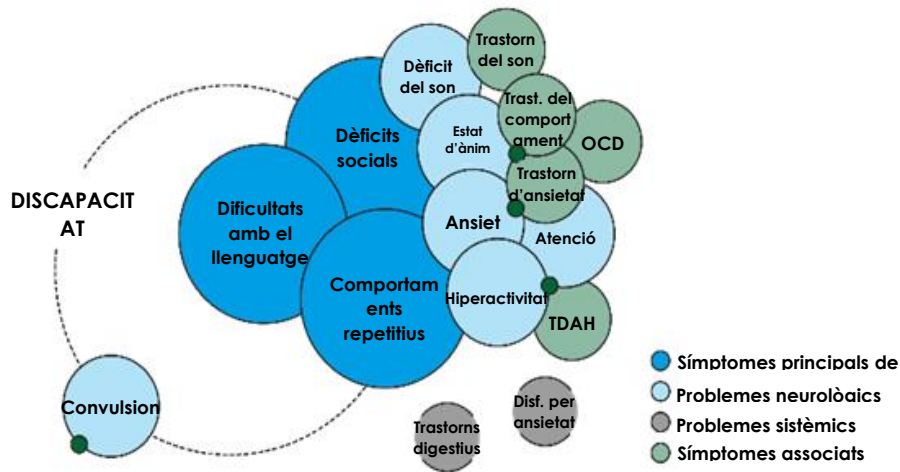
- No respondre al seu nom o en ocasions sembla que no senti.
- No respon bé a les mostres d'estima, ni al contacte físic.
- Prefereix jugar o fer les coses sol i es tanca en un món propi.
- No sol fer contacte visual.
- No té expressió facial.
- No parla o té un retard en el desenvolupament d'aquest, o bé perd la capacitat que tenia per dir algunes paraules o construir oracions.
- No pot mantenir una conversa ni iniciar-la, o potser ho fa només per demanar alguna cosa o nombrar elements.
- Parla amb un to o ritme anòmal, amb veu de cantarella o com un robot.
- Fa ecolàlies, és a dir, repeteix frases o paraules textuales que ha sentit anteriorment però que no sap com o quan fer-les servir.
- No entén o sembla no entendre preguntes o indicacions simples.
- No expressa emocions ni sentiments i sembla no ser conscient dels sentiments dels altres.
- No senyala ni porta objectes com per compartir el seu interès.
- Aborda interaccions socials de forma inadequada comportant-se de forma passiva, agressiva o pertorbadora.
- Té dificultats per entendre senyals no verbals com la interpretació del to de veu, les postures corporals o les expressions facials.

5.3.2. Patrons de comportament

Un nen o un adult amb aquest trastorn pot tenir interessos, activitats o patrons de comportament repetitius i limitats, i presentar alguns d'aquests signes.

- Realitza moviment repetitius com balancejar-se, girar o aletejar amb les mans.
- Realitza activitats que podrien causar-li mal com mossegar-se o colpejar-se el cap.
- Du a terme rutines o rituals específics i al mínim canvi s'altera.
- Té problemes amb la coordinació o mostra patrons de moviment estranys com caminar amb les puntes dels peus, i amb un llenguatge corporal estrany, rígid i exagerat.
- Es meravella amb els detalls d'un simple objecte com el girar de les rodes d'un cotxe de joguina però sense entendre el propòsit general o el funcionament de l'objecte.

- És més sensible de l'habitual a la llum, al soroll o al contacte físic, però pot ser indiferent al dolor o a la temperatura.
- No participa en jocs d'imitació o simulació.
- S'obsessiona amb un objecte o activitat amb una intensitat o concentració anormals.
- Tenen preferències específiques amb els menjars, com menjar només uns aliments específics o no menjar aquells amb una textura específica.

IL·LUSTRACIÓ 8- GRÀFIC MODIFICAT PER RESUMIR ELS PROBLEMES ASSOCIATS A L'AUTISME.

5.4. DIAGNÒSTIC

L'autisme és un trastorn que es pot presentar de formes molt diverses, és per això que les famílies han de recórrer un llarg camí des de que noten algun senyal fins que un professional els diagnostica amb TEA. A més, no existeix un indicador biològic que ens indiqui la presència del trastorn, és a dir, les proves que es poden fer són qualitatives i no quantitatives degut a que no hi ha cap prova mèdica, ni anàlisi de sang ni estudi genètic, que ens ho indiqui. Com passa això, l'autisme ha de ser diagnosticat a través de l'observació de la conducta del nen i de la informació que aportin els pares.

Habitualment és la família o l'escola infantil que detecten senyals quan el nen té entre 1 o 2 anys. Algunes d'aquestes senyals podrien ser que no respon al seu nom, no senyala el que vol, no mostra objectes als adults, es posa nerviós amb certs sorolls, no imita accions dels adults, no interacciona amb ningú, etc. Hi ha vegades on se li afegeix un altre problema, i és que el nen no ho fa de forma conscient, per tant hi ha vegades que mostra alguna d'aquestes senyals i d'altres que no.

Per això, hi ha vegades que com un senyal només es dona puntualment no alerta que pugui estar passant quelcom.

Hi ha altres casos on l'autisme és més lleu o més subtil i és possible que no es vegi de manera evident cap senyal fins als 5 anys. L'avaluació en l'autisme consta de dues fases que ha de realitzar un especialista quan es sospiti que l'infant pugui tenir TEA.

5.4.1. Anamnesi

La primera fase que s'ha de realitzar és l'anamnesi que és la recollida d'informació a través d'una entrevista clínica que es realitza als pares del nen que s'està avaluant, on es recull informació des de l'embaràs fins a l'actualitat. També s'ha de recollir la història familiar per a saber si existeixen antecedents familiars o alguna altre alteració del neurodesenvolupament. Llavors, l'anamnesi ha de constar de dues parts:

- **Història del desenvolupament**

En la història del desenvolupament del nen ha de constar informació de l'embaràs (període prenatal), del part (període perinatal), durant els primers anys de vida (període postnatal) i la informació més destacables fins a l'actualitat. També és important recollir informació sobre diferents etapes del desenvolupament com quan va començar a gatejar, el desenvolupament del llenguatge, informació sobre el son o sobre l'alimentació, etc.

- **Antecedents familiars**

Recollir informació sobre els antecedents familiars significa que s'ha de preguntar si existeixen casos diagnosticats d'autisme o altres patologies en algun familiar proper. Això és important perquè es creu que l'autisme té una base d'herència genètica i ens permetrà fer millor i més precisa l'avaluació.

5.4.2. Observació de la conducta del nen

Per a la segona fase del diagnòstic és imprescindible que l'especialista observi en directe la conducta del nen. Ha d'interaccionar amb ell jugant o conversant, en funció de l'edat i de les característiques d'aquest.

5.4.3. Tests de diagnòstic

A més, per tal de realitzar un procés de diagnòstic correcte existeixen una sèrie de tests i proves científicament testades que ens permeten recollir informació sobre l'autisme d'una manera molt precisa. A partir d'aquests tests obtenim una puntuació que ens indicarà si existeix o no autisme en aquella persona i la severitat d'aquest. Hi ha molts tests per a diagnosticar-ho, però els més utilitzats són els següents:

- **ADOS-2**

Aquest és el test que avalua de forma més precisa i exhaustiva la simptomatologia pròpia de l'autisme. Avaluen entorn la comunicació, la interacció social i el joc o la creativitat. ADOS-2 són les sigles en anglès de *Escala d'Observació per al Diagnòstic de l'Autisme (Segona edició)*. Aquesta prova es realitza directament en la persona afectada a través d'una sèrie de preguntes o jocs en funció de l'edat i la severitat de la persona avaluada amb que s'observa i es registra la conducta per a determinar-ho. Aquesta prova és aplicable a partir dels 12 mesos i no té límit per la part superior, evidentment les preguntes varien segons l'edat. La prova dura uns 60 minuts aproximadament i dona el valor dels resultats en l'àrea de comunicació o interacció social, en la rigidesa cognitiva i en la severitat de l'autisme.

- ADI-R

Aquest test és una prova dirigida als pares del pacient i avalua l'afectació en la comunicació o la interacció social i la rigidesa cognitiva. ADI-R són les sigles en anglès de *Entrevista pel Diagnòstic de l'Autisme (edició revisada)*. Les preguntes pels pares tracten sobre el desenvolupament de la persona, des del naixement i la infància fins al moment actual, i poden avaluar a la persona sense la necessitat que estigui present. Aquest test és aplicable en nens de més de 24 mesos i fins l'adulthood i té una durada de 90-150 minuts aproximadament.

- M-CHAT-R

Aquest és el test més utilitzat per avaluar la possible presència d'autisme en nens petits, són només 23 preguntes que es responen en 5 o 10 minuts i es pot fer online obtenint els resultats a l'instant. Les sigles són de *Llista de Verificació Modificada per l'Autisme en Bebès (revisada)*. Evidentment no és suficient com per determinar si el nen és autista o no, però si que detecta algunes senyals i llavors dirà si és necessari acudir a un especialista per a una avaluació professional. És per a bebès de 16 a 30 mesos. Aquest test el podem trobar per internet de manera gratuïta i a continuació es mostren les preguntes que es fan en aquest. Presenta una taula de puntuació amb que els pares es poden orientar per saber si han d'acudir a un professional. El nen seria de risc baix si s'obté una puntuació de 0 a 2, un risc mitjà amb una puntuació de 3 a 7, i un risc alt amb una puntuació de 8 a 23.

- Tests AQ

Aquests tests són online i són per a informar del *Quocient de l'Espectre Autista*. Trobem que hi ha la versió per a nens (AQC), per adolescents (AQA) i una versió general abreviada (AQS). Els dos primers consten de 50 preguntes i el tercer en té 28. Aquests tests van ser desenvolupats per *The Autism Research Centre* a la Universitat de Cambridge. A continuació, en les imatges, es mostra el test AQ general que es pot realitzar gratuïtament per internet on podem trobar les tres versions. Per a interpretar els resultats obtinguts es dona la taula blava següent amb uns rangs de puntuació mitjana.

5.4.4. Dones autistes

La prevalença del TEA ha incrementat durant els últims anys degut a la millora dels processos de diagnòstic i a les actualitzacions dels manuals. Això ha permès veure també la prevalença en els diferents sexes. L'autisme en homes és 4 vegades superior en nombre a l'autisme en dones fent que es formulessin diferents conjeures envers aquest fenomen. S'ha pensat que sigui un caràcter lligat al sexe, però també s'ha arribat a la conclusió que pot ser perquè hi ha determinades diferències en les manifestacions simptomàtiques del trastorn i a més les tècniques d'avaluació que s'han estat utilitzant han sigut dissenyades principalment pensant en el gènere masculí. Per aquest motiu es creu que té una major precisió en els homes. De la mateixa manera es parla d'un fenomen de

IL·LUSTRACIÓ 9- DONA REPRESENTANT QUE ESTÀ EMMASCARADA PER LA DIFERÈNCIA DE SÍMPTOMES.

camuflatge social ja que, especialment en els casos d'alta capacitat cognitiva, són elles les que solen tenir més habilitats que els permeten compensar les dificultats que tenen per a la comunicació social. Per aquesta raó pot ser que s'estiguin donant molts falsos negatius en el diagnòstic de les dones. També s'ha vist que en els casos que les afecta es presenten més greument.

Ja des de la descripcions originals de Kanner i Asperger es podia veure la prevalença en homes. Kanner va identificar 3 dones autistes entre els seus 11 casos descrits, i Asperger no en va notificar cap. No obstant això, els dos autors van veure comportaments singulars en algunes dones, però d'una manera diferent que en els homes. Kanner va descriure a una d'aquestes dones com "una dona amb desenvolupament inusual que no comprenia el joc ni li interessaven les històries però sí que tenia interès en els animals". Per la seva part, Asperger es va referir a què algunes nenes tenien conductes visuals molt peculiars que feien pensar en l'autisme. Inclús va anar més enllà quan va descriure que les mares de nens autistes tenien conductes autistes tot i que no complien amb els criteris en la seva totalitat.

Com he dit abans, això podria estar relacionat amb que tenen unes majors habilitats socials i lingüístiques sumat a possibles deficiències de detecció o diagnòstic i fins i tot la falta d'adequats nivells d'alerta o interès pel comportament de les dones. Si bé hem dit abans que molts autors descriuen que les dones tenen una major afectació pel que fa a la gravetat del quadre autista, actualment sembla estar canviant.

Un estudi va trobar que quan les dones realitzaven les proves d'auto qualificació obtenien un Quocient d'Espectre Autista més alt que en els homes. Per altre banda, quan eren avaluades a través de l'escala d'observació els seus nivells eren més baixos que en homes. Això podria suggerir que les dones poden camuflar amb millor estratègies les dificultats sociocomunicatives, cosa que faria molt més difícil el diagnòstic.

Existeixen grans diferències en el TEA en dones i en homes. Les nenes podrien tenir menys comportaments repetitius o restringits i a més, diferents que als dels nens. Amb freqüència els nens presenten interessos restringits en objectes inanimats, en canvi, moltes dones tenen interessos restringits relacionats amb persones i animals. Les nenes també tendeixen a participar en jocs imaginatius i simulats abans que els nens i el seu discurs acostuma a tenir més paraules relacionades amb les emocions. S'ha observat que les nenes acostumen a tenir una major consciència i desig de la interacció social, són propenses a imitar a altres persones, i com he dit abans, saben camuflar molt bé les seves dificultats. A més acostumen a tenir una tendència molt perfeccionista.

Per tant, sabem que la prevalença de TEA en homes pot estar relacionat amb el sexe però també sabem que una gran part de dones poden ser falsos negatius degut a que les proves de diagnòstic estan fetes basades en les peculiaritats dels homes, aleshores s'hauria de trobar un altre mètode de diagnòstic de manera que poguessin ser identificats els dos sexes per igual.

5.5. TIPOLOGIA

Abans de la nova actualització del DSM-5 es deia que hi havia 5 tipus d'autisme, la Síndrome de Kanner, la Síndrome d'Asperger, la Síndrome de Heller (o TGD), la Síndrome de Rett i el Trastron Generalitzat

del Desenvolupament No Especificat. Amb la nova actualització, com he explicat en un altre apartat, la Síndrome de Kanner, la d'Asperger i el Trastorn Generalitzat del Desenvolupament No Especificat queden englobats en el que es diu TEA, i la Síndrome de Rett i el TGD deixen d'aparèixer com a trastorns mentals. És llavors quan dins del TEA es presenten els diferents graus. Tot i això seguidament explicarem els tipus que es consideraven anteriorment com a autisme per a saber el que englobava i el que s'ha retirat.

5.5.1. Síndrome de Kanner (o autisme)

La Síndrome de Kanner és un dels noms amb el que es va conèixer l'autisme clàssic, que es veia contraposat a la Síndrome d'Asperger (que posteriorment explicarem). En la Síndrome de Kanner trobaríem a nens amb problemes en diferents habilitats intel·lectuals, aquest seria el tret que el diferenciava dels demés tipus. A més, aquests nens mostren problemes socials, de relació i comunicació i d'empatia. El nom es deu al cognom de la primera persona en descriure aquest síndrome, Leo Kanner.

Avui en dia, les diferents síndromes i trastorns associats a l'autisme s'han englobat dins la categoria del Trastorn de l'Espectre Autista. Tot i això, la Síndrome de Kanner i la d'Asperger segueixen tenint un pes important.

Els principals símptomes d'aquesta síndrome serien els mateixos que s'han descrit com a trets generals del TEA, ja que molts són els mateixos símptomes de l'autisme clàssic. El principal tret seria que tenen un desenvolupament anormal o deficient de la interacció i la comunicació social. També mostren un molt baix interès per molts objectes, i es poden passar hores fent conductes molt repetitives. A més, presenten problemes a nivell lingüístic o amb retràs d'aquest. Poden presentar conductes més perilloses com un balanceig intens, cops al cap, conductes agressives o autolesions.

5.5.2. Síndrome d'Asperger

Aquest és el tipus d'autisme més difícil, i a vegades, tarda molt en poder ser diagnosticat degut a que les persones afectades no mostren cap discapacitat intel·lectual ni cap tret físic que els identifiqui. El dèficit d'aquest trastorn el trobem en les habilitats socials i el comportament, de manera suficientment important com per comprometre el seu desenvolupament i la integració social i laboral.

Sobre la interacció social, són persones que volen o intenten relacionar-se, però no tenen les eines suficients per a fer-ho, aleshores moltes vegades es senten frustrats. Com a conseqüència, acostumen a ser reservats, i prefereixen estar sols que acompanyats, sobretot en l'àmbit escolar en les hores de descans. Per això és important tenir a una persona que l'acompanyi.

Igual que en l'autisme, el llenguatge també es veu afectat, aquest normalment és més reduït i no entenen el sentit figurat de les expressions. Moltes vegades, el problema que tenen és que no saben controlar el volum, la fluïdesa o el to de les frases. Poden parlar dels seus interessos durant molt de temps, poden respondre a preguntes, però els costa molt plantejar un tema de conversa espontàniament.

La comunicació no verbal, és a dir, els gests, les mirades, la posició del cos, la distància, etc, es veuen alterats. Aquest és un pilar fonamental per a la comunicació, però en persones amb aquest trastorn la no verbal queda molt reduïda o és absent, fet que els complica la comunicació global.

De la mateixa manera, les persones que presenten aquest trastorn no tenen empatia perquè igual que no saben expressar una comunicació no verbal, tampoc saben interpretar la dels altres, tampoc saben veure els seus sentiments i emocions. Per això, és important que els comuniquem de manera verbal, clara i precisa allò que volem transmetre.

A més, com que no comprenen el que succeeix al seu entorn, els dona molta estabilitat determinar unes rutines i hàbits. Un cop s'han de canviar, els provoca resistència que ho poden expressar amb enuig o ansietat.

Per altre banda, presenten molt pocs interessos però en allò que els agrada es tornen experts. Tot el que els agrada, els apassiona i es nodreixen de coneixements envers aquell tema. Hi ha vegades que es pot veure com a un avantatge, però altres no, perquè poden arribar a obsessionar i aïllar-se.

Per últim, també poden presentar problemes en la percepció sensorial. Alguns tenen hipersensibilitats o hiposensibilitat, o tenen algun dels sentits alterats i poden presentar incomoditat davant la llum, els sorolls o les olors fortes. També els costa controlar el cos en relació a l'espai i es poden arribar a sentir incòmodes, o causar incomoditat als altres, degut a un excés de contacte corporal.

Fins l'any 2013 es considerava una síndrome per ell mateix, amb el seu propi diagnòstic. Després el DSM-5 va canviar la classificació i en l'actualitat, els nens que presenten senyals de la Síndrome d'Asperger són diagnosticats amb autisme ja que es considera com a part de l'Espectre Autista.

5.5.3. Trastorn Generalitzat del Desenvolupament No Especificat (TGD No especificat)

Aquest trastorn es dona en els casos en què el diagnòstic no és clar. La persona pot presentar signes de més d'un tipus d'autisme i no es pot fer un diagnòstic concret centrant-se només en un trastorn. Hi ha un cert desacord envers a la classificació dels pacients dins d'aquest trastorn, per això s'està investigant sobre aquest, perquè causa molta confusió entre els professionals.

Podríem dir que els símptomes són massa heterogenis com per a situar-se dins d'un trastorn concret.

Es caracteritza per una alteració greu i extensa en tres àrees específiques del desenvolupament: les habilitats lingüístiques, les relacions socials i les conductes i interessos. Comprèn per tant, a tots els nens que tenen algun problema en el desenvolupament però no suficientment específic com per a situar-los dins l'autisme, la Síndrome d'Asperger, la Síndrome de Rett o el TGD.

Cal mencionar que sovint, aquests nens presenten malalties associades, ja siguin neurobiològiques o d'altres. També s'ha vist que aquest tipus de problemes és més comú en famílies desestructurades, o quan el nen ha viscut alguna situació traumàtica.

5.5.4. Síndrome de Rett

Aquesta síndrome ha estat inclosa durant molt de temps dins dels tipus de TEA però en la nova actualització del DSM5 ja no hi apareix com a tal. El fet que la diferència dels demés tipus és que té un origen genètic, que fa aquesta síndrome més comuna en dones, i és que està originada pel cromosoma X.

Aquest trastorn es comença a apreciar entre els 6 i 18 mesos, en que es comença a observar un retrocés en el desenvolupament, que pot arribar a quedar estancat. És aquí quan es veu que el nen va perdent capacitats que ja havia adquirit. Com és un procés degeneratiu, aquest procés va més o menys ràpid depenent de cada cas. Com a regla general l'estadi de més deteriorament sol començar sobre els 10 anys.

5.5.5. Síndrome de Heller (o Trastorn General Desintegratiu (TGD))

Aquesta síndrome és un trastorn generalitzat del desenvolupament cognoscible i es caracteritza per ser un trastorn de detecció tardana. Aquest trastorn és molt semblant a l'autisme, amb la diferència que abans dels 2 o 3 anys no s'observa cap anomalia o tret que ens pugui indicar que el nen pateix aquest trastorn, ja que presenta un desenvolupament normal. A partir dels 2 o 3 anys és quan es comença a observar un deteriorament tant en les habilitats comunicatives com en les habilitats motrius.

Les característiques són molt semblants a les de l'autisme però les principals són les següents:

- **Pèrdua de les habilitats adquirides.** D'una manera més tardana, però també presenten regressions comunicatives, de relació social i motores ja adquirides prèviament. Als 3 anys, un nen que ja parlava i es comunicava perfectament perd aquesta destresa.
- **Comportament particular.** Igual que en l'autisme, aquests nens presenten poc contacte visual, tenen dificultats per comunicar-se i li costa expressar-se.
- **Immaduresa cognitiva.** En els nens i nenes amb Síndrome de Heller podem apreciar una clara immaduresa cognitiva, sobretot quan ja ha començat la regressió i la pèrdua de les habilitats que ja havien adquirit.

Pel que fa al llenguatge pot haver una gran pèrdua, de passar a dir frases a només poder produir sons. També pot passar que no hi hagi tanta pèrdua, però aleshores el llenguatge tendeix a ser repetitiu i estereotipat, produint-se ecolàlies.

El començament de la Síndrome pot ser gradual o abrupte i els nens poden ser perfectament conscients de la seva regressió, sense saber a què es deu. Igualment, ni els pares ni els professionals propers són capaços de preveure aquesta situació de deteriorament, per això la investigació pot ser traumàtica, perquè no s'espera.

5.6. GRAUS

L'any 2013, en l'actualització del DSM-5 van treure la diferenciació entre les diferents tipologies i les van posar totes dins del Trastorn de l'Espectre Autista. Molta gent es va preguntar com faríem per

diferenciar, dins del mateix diagnòstic, a una persona que té una discapacitat intel·lectual que no vol interactuar amb ningú, d'una persona que va a la universitat i intenta tenir relacions socials. Va ser llavors quan van veure que en el DSM-5 es proposen tres nivells de gravetat, cada un d'ells definit per la necessitat d'ajuda que requereixi en el seu dia a dia. També reflexa la severitat de l'autisme de la persona en funció de l'ajuda que li calgui, i aquest grau pot variar amb el pas del temps, perquè l'ajuda que necessita en cada etapa de la vida pot ser diferent.

Tot i així, el manual DSM-5 és molt poc precís en la descripció de cada un dels nivells, per aquest motiu a l'hora de fer un diagnòstic és molt difícil i confús situar-lo en un grau, perquè deixa una representació molt àmplia. Tant poc definits estan que hi ha moltes vegades que en el diagnòstic no es detalla el grau, els professionals es decanten per només posar el concepte d'autisme.

A més, molts experts puntualitzen que els nivells no classifiquen l'autisme, sinó que classifiquen cada àrea de l'autisme. Trobem l'àrea de la comunicació social i l'àrea dels patrons de comportament. Per tant, els graus no s'atribueixen a l'autisme general, sinó en cada una d'aquestes dues àrees. Per exemple pot ser que una persona sigui grau 1 en comunicació social però sigui grau 2 en patrons de comportament. No és correcte el que molts professionals fan, que utilitzen els conceptes d'autisme de grau 1, 2 o 3, per a parlar de la severitat general de l'autisme, enlloc d'utilitzar els graus per a parlar de cada àrea de l'autisme.

Es classifiquen en 3 graus, sent l'1 el més baix i el 3 el més alt en quant a l'ajuda que necessiten i en la severitat de l'autisme. És per això que també es sol classificar en autisme lleu, com a grau 1; autisme moderat, com a grau 2; autisme sever o profund, com a grau 3; per a referir-se a la classificació de l'autisme en general.

Els professionals s'orienten en quin grau es troba cada persona en l'autisme basant-se en les descripcions per a cada àrea que dona el manual DSM-5.

5.6.1. Comunicació social

Grau 1: Necessita ajuda

No sempre necessiten ajuda en la comunicació, tot i això tenen deficiències en aquest àmbit que els causa problemes importants. Presenten dificultats per a iniciar interaccions social i poden tenir algunes respostes atípiques en converses amb altres persones. Pot semblar que tenen poc interès en les interaccions socials però no sempre és així, perquè hi ha moltes vegades que es poden sentir frustrats per haver fracassat diverses vegades en fer amics o en qualsevol interacció social.

Grau 2: Necessita ajuda notable

Tenen diversos problemes notables en la comunicació tant verbal com no verbal. Presenten molts problemes socials que necessiten ajuda al moment i gairebé no inicien cap interacció social. Una persona que fa frases molt simples, que només interacciona per alguns interessos concrets i que té poca comunicació no verbal.

Grau 3: Necessita ajuda molt notable

Les deficiències que presenten en la comunicació verbal i no verbal són greus i causen alteracions del funcionament. Fan un inici mínim de la interacció social, i les respostes també són mínimes. Una persona que rarament inicia una interacció de qualsevol tipus, que diu poques paraules intel·ligibles i que únicament respon a aproximacions socials molt directes.

5.6.2. Patrons de comportament

Grau 1: Necessita ajuda

La inflexibilitat del comportament causa una interferència comunicativa amb el funcionament en un o més àmbits. Tenen dificultat per alternar activitats o acceptar canvis i presenten problemes d'organització i planificació que dificulten l'autonomia.

Grau 2: Necessita ajuda notable

Presenten molta inflexibilitat de comportament i molta dificultat per afrontar canvis o altres comportaments restringits o repetitius que apareixent amb freqüència molt clarament i interfereixen amb el funcionament en diversos contextos. Presenten ansietat i dificultat per a canviar el focus de l'acció.

Grau 3: Necessita ajuda molt notable

La total inflexibilitat del comportament i la extrema dificultat per a afrontar els canvis o altres comportament restringits o repetitius interfereixen en el funcionament de tots el àmbits. Presenten ansietat intensa i molta dificultat per a canviar el focus de l'acció.

6. COMUNICACIÓ

La comunicació va més enllà d'articular sons que a l'ordenar-los formen paraules i enunciats. Implica l'emissió de senyals sonores, gestuals, visuals o gràfiques amb la finalitat d'establir una relació social amb els receptors.

Per a les persones TEA el llenguatge no és sempre la millor manera de comunicar-se ja que les paraules són abstractes, efímeres i poden tenir moltes interpretacions. El nivell lingüístic dins dels TEA és molt variable però tots ells presenten dificultats en la comunicació que es pot manifestar de moltes maneres.

Sobre la comprensió, poden tenir problemes en entendre que es transmet de manera oral. Tot i que entenguin les paraules individualment poden tenir dificultats per integrar-les dins d'una frase o context i extreure'n el significat complet. Poden presentar problemes per comprendre el significat no literal del llenguatge oral i aleshores no entenen les bromes, els acudit o les metàfores. També poden mostrar dificultats en la comprensió de la comunicació no verbal com els gests, les indicacions o expressions emocionals.

Pel que fa a l'expressió, poden tenir problemes per fer-ho oralment. Tot i que la seva expressió sigui correcta pot ser que no sàpiga entreveure el registre que ha d'utilitzar i faci servir un llenguatge excessivament formal o amb una entonació inusual. Poden parlar dels seus interessos durant molt de temps i tenir molta dificultat per a saber quan n'hi ha prou a la vegada que els costa triar un tema per a conversar.

A continuació explicaré com ajudar en la comunicació de les persones TEA. Primer de tot ens hem de posar en el seu lloc i pensar si allò suposarà un gran repte per a ell. A partir d'aquí parlar clarament sense ambigüitats i evitar l'ús de sarcasmes o ironies per a què no hi hagi malentesos. Expressar informació explícita d'alguns conceptes sobretot de relacions socials tot i semblar òbvies per a la majoria de gent. Donar el temps que li calgui per a què pugui processar la informació i davant de comportaments que no són gaire usuals comprèn que no són intencionats i que pot ser que es deguin a un problema de comunicació. Tingues en compte que les imatges els poden ajudar molt a la comprensió i comunicació.

En els nens amb aquest trastorn, l'habilitat de comunicar-se varia i l'ús del llenguatge depèn del desenvolupament intel·lectual i social. Com he comentat en punts anteriors, és un espectre i per tant pot tenir milers de variacions. Podem trobar nens que siguin no verbals, és a dir, que no es saben comunicar a través de la parla, o que aquesta habilitat la tenen molt limitada. Altres poden tenir un ampli vocabulari i parlar perfectament sobre alguns temes donant molts detalls. Molts cops presenten molta dificultat per entendre l'expressió corporal. En conjunt, això afecta a la capacitat d'interactuar amb els del seu entorn.

Com el que els costa és l'abstracció de la paraula moltes vegades s'utilitza un suport visual com a forma per a que el nen integri la informació per després poder-la associar a aspectes sonors de la paraula. Per exemple, mostrem una imatge d'un gat i reforcem verbalment repetint la paraula lentament, d'això se'n diu comunicació bimodal. A mesura que el nen va aprenent es va estenent el número de paraules que associen a imatges fins al punt que poden arribar a no necessitar-les.

6.1. SISTEMES AUGMENTATIUS I ALTERNATIUS DE LA COMUNICACIÓ (SAAC)

Els Sistemes Augmentatius i Alternatius de la Comunicació són formes d'expressió diferents als llenguatge parlat que augmenten o compensen les dificultats de comunicació i llenguatge de moltes persones amb diverses discapacitats.

En el cas dels TEA s'utilitzen en tots tipus comunicació que facin, tant en la comunicació no verbal, com en la que sí que és verbal com en la bimodal.

Els SAAC inclouen uns sistemes de símbols gràfics com imatges, dibuixos, pictogrames, paraules o lletres; i gestuals, com mimetisme, gests o senyals manuals. Els diferents sistemes de símbols s'adapten a les necessitats de persones de diverses edats i habilitats motores, cognitives i lingüístiques diferents. Molts cops les persones TEA també tenen productes de suport per a la comunicació que la persona indicarà per a comunicar-se, com poden ser llibretes de comunicació o agendas de comunicació.

En la pàgina d'ARASAAC podem trobar moltes eines per aprendre el seu ús a més de trobar qualsevol pictograma de qualsevol tema que es vulgui ja que té un cercador i a més està disponible en català.

Ara que es treballa per la inclusió s'estan duent a terme diversos projectes amb l'ús de SAACs per a persones amb discapacitats però en especial per les persones TEA. A continuació posaré dos exemples:

En aquestes imatges podem veure que en algunes poblacions han començat a posar SAACs en els parcs infantils per a persones autistes extrets també del ARASAAC on explica pas a pas el que s'hauria

IL·LUSTRACIÓ 10- SISTEMA SAAC EN UN PARC

de fer, de forma gràfica, en cada part del parc. Aquest és un gran avenç en la inclusió ja que és un lloc on tots els nens s'haurien de sentir còmodes, però que no està prou estesa tot i les facilitats per adquirir-les.

En la primera imatge s'explica com usar un pont on indica que s'ha d'esperar al torn, seguidament pots creuar, acabes l'activitat i que ho has fet bé. Així ho podem veure també en les diferents activitats.

L'Ajuntament de Reus ha engegat una proposta per a persones autistes posant en uns quants passos de vianants un seguit d'indicacions, que són SAAC, per a indicar el que s'ha de fer per creuar de manera segura i ho explica de forma molt bàsica i visual. Aquesta iniciativa està en moltes ciutats de tota Espanya, i hi ha poblacions en que els trobem de color blau per a simbolitzar l'autisme amb el seu propi color. No obstant, a Reus els trobem en blanc davant d'algunes escoles.

IL·LUSTRACIÓ 11- PAS DE VIANANTS AMB SAAC A REUS.

7. EDUCACIÓ INCLUSIVA

Per a les persones que tenen TEA anar a l'escola és un gran repte i no només per les pròpies limitacions, sinó també per la falta de suport que tenen degut a la manca de recursos. Molts cops les famílies es senten decebudes perquè troben que el seu fill no té cobertes les seves necessitats, perquè tot i ser molt comú existeix encara molta discriminació i violació dels seus drets i això té un gran impacte sobretot en l'educació ja que afecta en el seu aprenentatge i posa en risc la seva independència en un futur.

7.1. ESCOLARITZACIÓ

Anar a l'escola suposa un gran repte pels nens autistes perquè acostumen a presentar una disfunció sensorial que fa que certs estímuls com nens cridant, el timbre o els llums els condueixin a una gran ansietat o a conductes inusuals. A més, acostumen a ser rígids cosa que els dificulta el fet que puguin canviar d'activitat o d'aula, de la mateixa manera que no es saben planificar i aleshores no saben com

fer algunes coses o com estudiar. L'expressió i la comprensió verbal són molt difícils per a ells, i encara més quan consta de llenguatge irònic o expressiu. En edats més infantils s'acostuma a jugar a jocs més aviat simbòlics que ells no poden seguir.

També els costa entendre el perquè de les coses i això fa que no vulguin seguir les normes, de la mateixa manera que molts cops no responen al nom que fa que no facin cas a les ordres dels professors. Un altre repte molt comú és la comunicació social i la interacció amb els companys, per ells és molt difícil comunicar-se de la mateixa manera que no saben com s'espera que es comportin en qualsevol moment ni distingir si els seus companys s'estan rient d'ell o si pel contrari estan utilitzant el sarcasme.

Per a poder superar amb èxit aquests reptes és necessari que tinguin un suport, depenent del grau de cada nen d'una manera o d'una altra. A aquests alumnes els ajuda molt estar inclosos dins el grup classe però s'hauria de fer de la manera que es cobriessin totes les necessitats del nen per a que no s'arribin a frustrar. Molts cops és necessari que hi hagi un educador o vetllador dins la classe per a donar suport al nen i que tingui totes les atencions necessàries de manera que el nen estigui atès i el professor pugui estar fent classe a la resta.

A continuació explicaré uns quants conceptes bàsics per a saber com funciona l'escolarització de nens TEA en escoles ordinàries o inclusives:

- **Aula SIEI**- SIEI són les sigles de Suports Intensius per a l'Escolarització Inclusiva, que abans s'anomenava USEE. Són dotacions extraordinàries de professionals que s'incorporen a les plantilles d'escoles i instituts per a atendre els alumnes amb necessitats educatives especials que ho necessitin. Aquest és un suport que es suma als suports universals i addicionals per a la inclusió. Hi ha cops que el professional treu a l'alumne i fa treball amb ell en una altra aula però molts cops és el professional el que entra a la classe d'educació ordinària i li fa suport per a que pugui seguir el que fan la resta de companys.
- **EAP**- EAP correspon a les sigles d'Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica. Aquests són un suport psicopedagògic i social als centres educatius. Identifiquen i avaluen les necessitats especials de cada alumne i fan una proposta d'escolarització i adjudiquen els suports que tindrà cada nen. A més, assessoren al professorat i a les famílies i ajuden en la millora de l'atenció a la diversitat i a la inclusió.
- **TEI**- el TEI és el Tècnic en Educació Infantil que treballa amb els nens d'edats entre els 0 i 6 anys amb els que realitza jocs i altres activitats educatives per a promoure el desenvolupament físic i mental, alhora que ajuda a que desenvolupi el comportament social del nen.
- **Dictamen**- el dictamen d'escolarització és un informe específic que es fa per l'alumnat amb necessitats especials. Per una banda certifica que té unes necessitats educatives especials i especifica quines són. També determina els recursos extraordinaris que necessita i la modalitat d'escolarització més adequada per a cada alumne.
- **Informes NESE**- les sigles NESE es refereixen a les Necessitats Específiques de Suport Educatiu que s'identifiquen i s'avaluen considerant el funcionament de l'alumne dins del seu context educatiu independentment de la condició personal i social amb l'objectiu de donar-li els suports necessaris per afavorir l'aprenentatge en condicions d'igualtat.

7.2. ÀMBIT LABORAL

Les persones amb TEA troben més dificultat en la participació comunitària i en l'accés al mercat laboral. En l'actualitat es troben a la part més baixa de la inclusió laboral en l'àmbit de la discapacitat i això és degut a diversos factors:

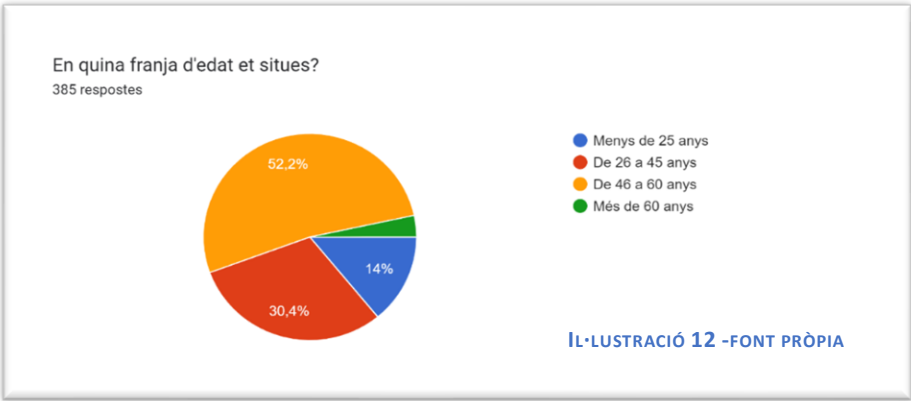
- En primer lloc, existeix una gran taxa d'abandonament escolar, prop d'un 43,2%, 18 punts de percentatge per sobre de la taxa de població general (Font: Encuesta de Integración Social y Salud, INE 2012)
- No tots els centres educatius compten amb un suport per a l'orientació vocacional, o si els tenen no es saben ajustar a les necessitats de les persones TEA per falta de formació o de recursos.
- A més, moltes persones TEA tenen titulacions menors al seu vertader potencial acadèmic degut a que no compten amb el suport o adaptació que necessiten.
- Segons xifres europees, entre el 76 i 90% de les persones adultes TEA no tenen feina ni desenvolupen cap activitat productiva o laboral. (Font: Autismo Europa, 2014)

I és que no es tracta d'una qüestió de falta d'habilitats, de fet, poden desenvolupar diferents rols sent molt bons en alguns d'ells inclús destacant per sobre de la població. El problema amb què topen és que no tenen prou suport, adaptacions i comprensió de les empreses i organitzacions. No obstant, es troben amb diverses dificultats com una sobrecàrrega sensorial, dificultats interpersonals, falta d'estructura i emmascarament, és a dir, la necessitat de camuflar-se per encaixar. Per això hi ha associacions que donen diversos consells a empreses i companyies per a que els sigui més fàcil d'adaptar-se, per exemple, s'hauria de flexibilitzar l'entrevista laboral, oferir alternatives de comunicació en l'empresa, ser més proactius, entendre la diversitat de les persones i que no tots som iguals.

PART PRÀCTICA

8. ENQUESTA

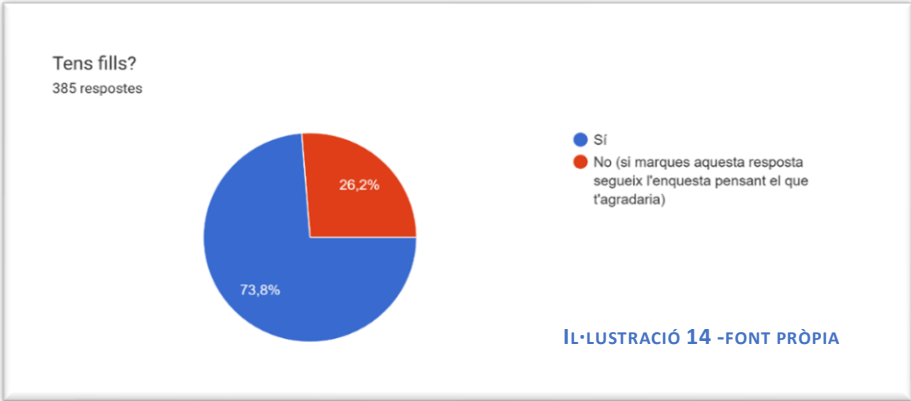
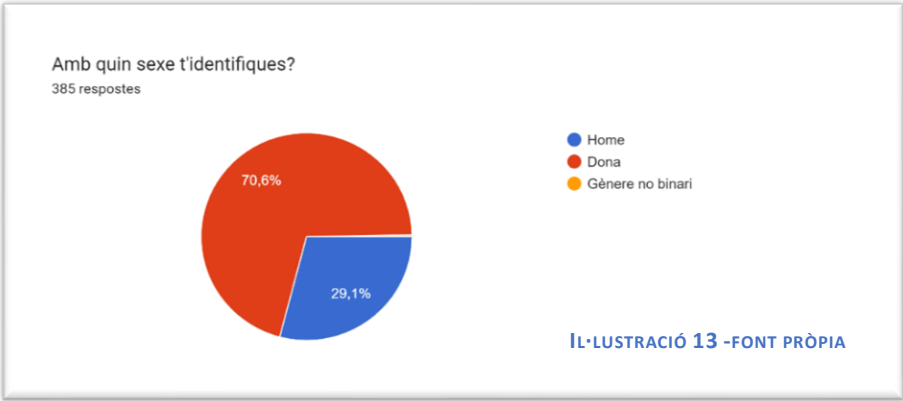
Per tal de saber el coneixement de la població envers el TEA i la conscienciació de la inserció d'aquest grup en la societat he realitzat una enquesta. Aquesta consta de tres parts, en la primera pregunto aspectes personals per a poder saber quin grup de persones eren els enquestats; la segona part conté preguntes sobre el coneixement general de l'autisme per saber la informació que té la població; i la tercera part és de preguntes sobre la inclusió social dels autistes. Aquesta enquesta ha sigut enviada a un grup de població en concret, buscava a una franja d'edat que pogués tenir fills petits ja que la tercera part estava enfocada en la inclusió actual dels nens, sobretot en l'escola.

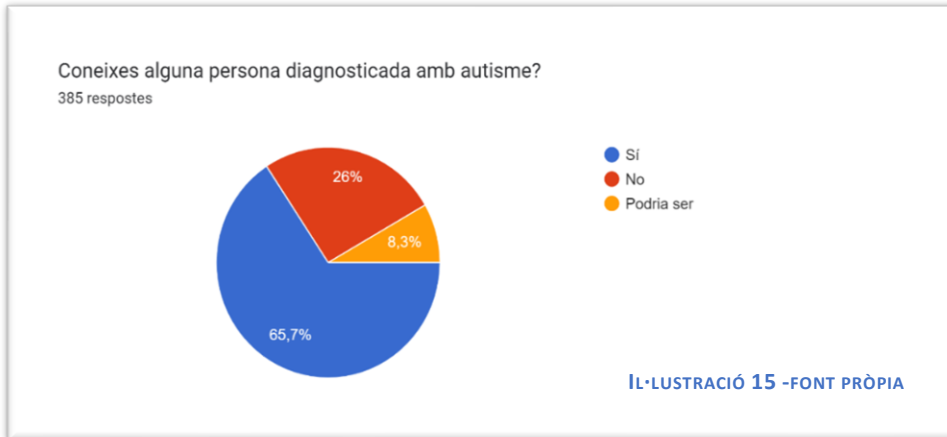
El total d'enquestats han sigut 385 persones i com podem veure en els resultats següents els objectius s'han completat ja que he obtingut respostes de totes les franges d'edat però en

especial la franja dels 26 fins als 60 anys i que ha servit, perquè un 73,8% dels enquestats tenen fills i que per tant han respost segons el que de veritat pensen i fan amb el seu fill i no han hagut d'imaginar

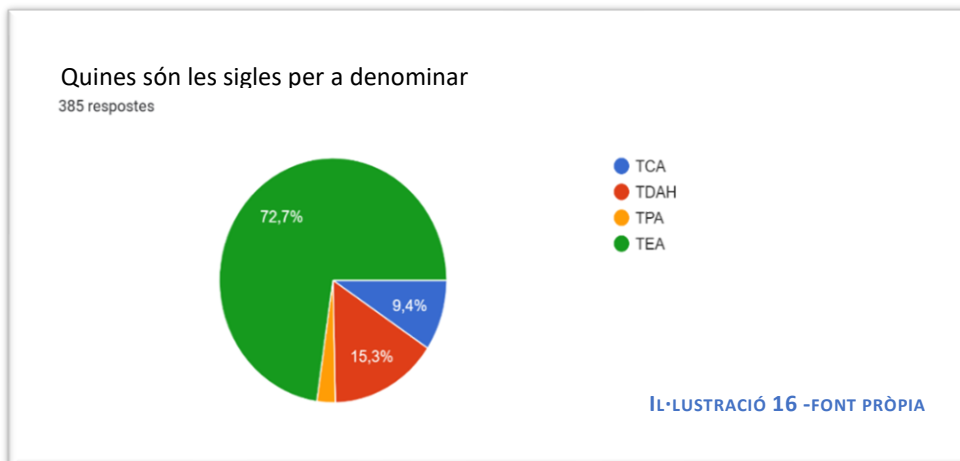
un cas hipotètic. També podem veure que la majoria de respostes provenen de dones, un 70,6 %.

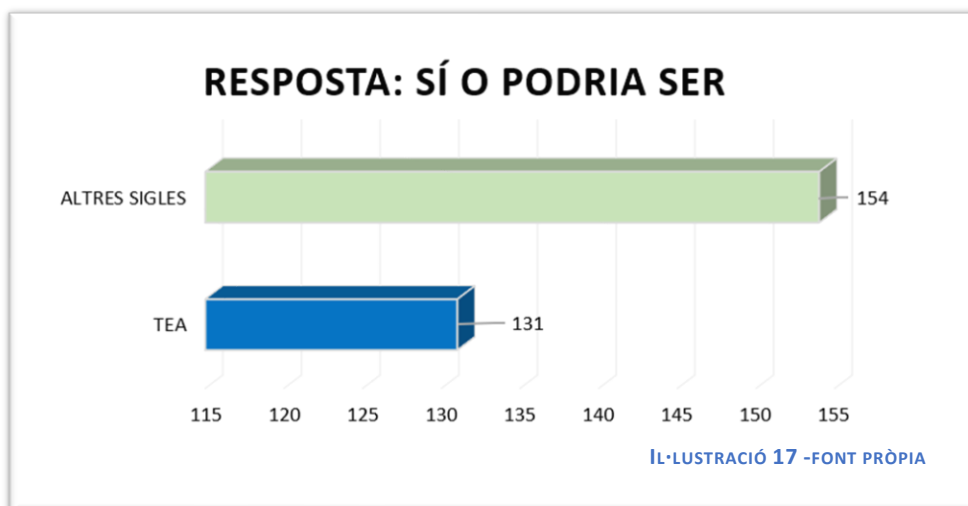
1- Una dada que m'ha sorprès ha sigut que el 74% coneix a alguna persona amb aquest trastorn diagnosticat, o encara no; ja que sembla que és un trastorn poc usual però segons el resultat és més comú del que pensem.

2- Al diagrama següent podem veure que un 72,7% saben que l'autisme es denomina TEA. D'entrada sembla un gran quantitat, però si ho mirem per una altra banda veiem que és un 27,3% els que no saben les sigles, són 106 persones les que no saben com es diu, una dada necessària ja que en molts medis de comunicació i informació és dit amb les sigles.

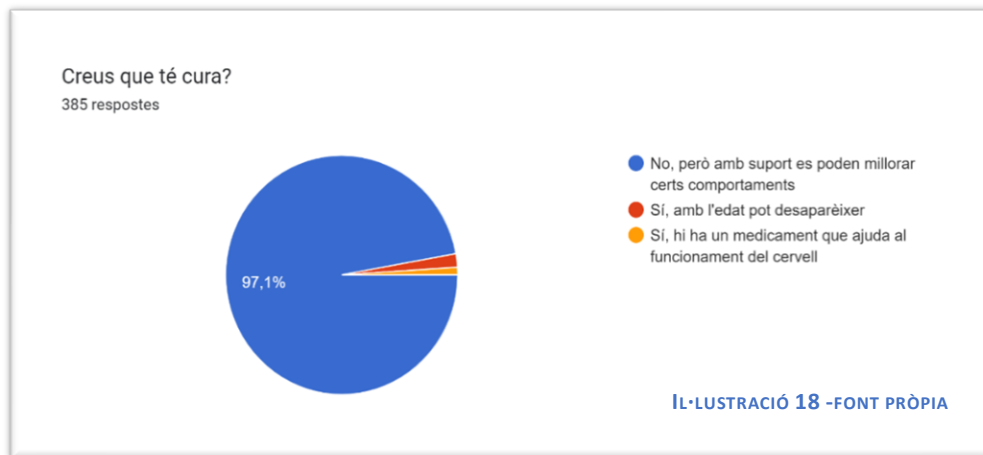
He volgut mirar si les persones que coneixen alguna persona amb el trastorn, o que podria ser, saben les sigles per denominar-lo ja que tenint a una persona propera pensava que serien les que coneixen les sigles correctes. La meua sorpresa ha estat que només un 46% de les persones que

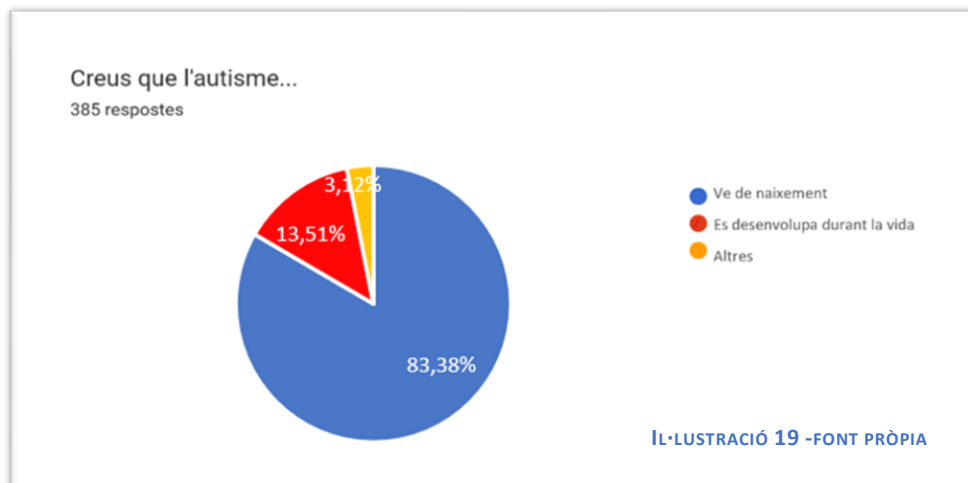
han respost si o podria ser han respost correctament a la pregunta.

3- En la pregunta de si creuen que té cura també he extret un resultat fascinant, ja que un 97,1% han respost correctament a la pregunta, i aquest és un percentatge molt alt. Jo imaginava que els resultats serien més variats degut a que jo, abans de realitzar el treball tenia entès que amb l'edat pot desaparèixer; en canvi en aquesta enquesta he pogut veure que una gran majoria en sap la resposta.

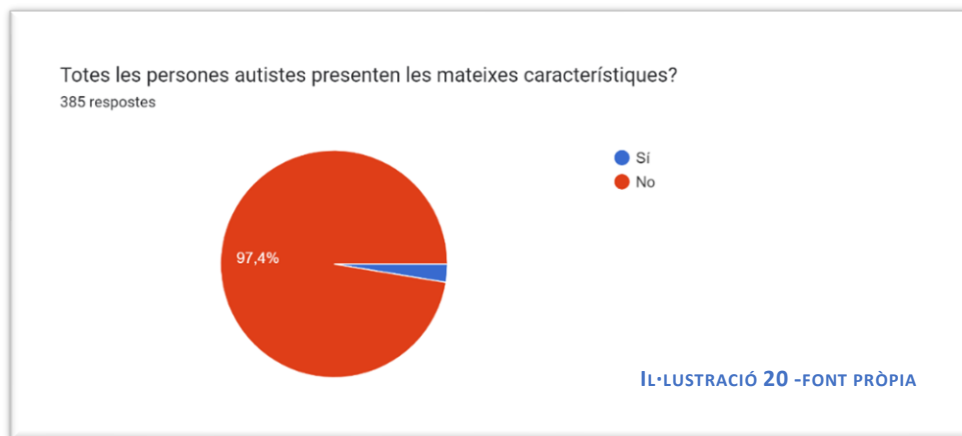
4- Un altre fet admirable és que un 83,38% saben que l'autisme ve de naixement o altres. Dels que han contestat altres, llegint les respostes la majoria són correctes ja que diuen que les dues respostes estarien bé degut a que en la majoria de casos ve de naixement però també es pot donar el cas que per agents infecciosos o per factors ambientals es desenvolupi durant la vida.

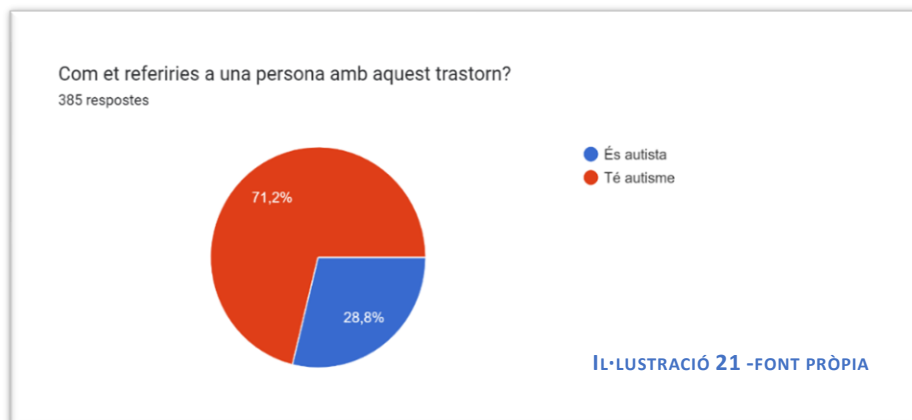
Per tant, en aquesta pregunta no hi ha una resposta correcta i és només per veure el que creu la gent. És gratificant que només una persona hagi respost una afirmació errònia, on explica que pot ser ocasionat per les vacunes i cal dir que això és un fals mite i que no és així. No obstant, és una persona que té fills i aquesta desconeixença podria haver incitat a que no vacunés als seus fills contra algunes malalties.

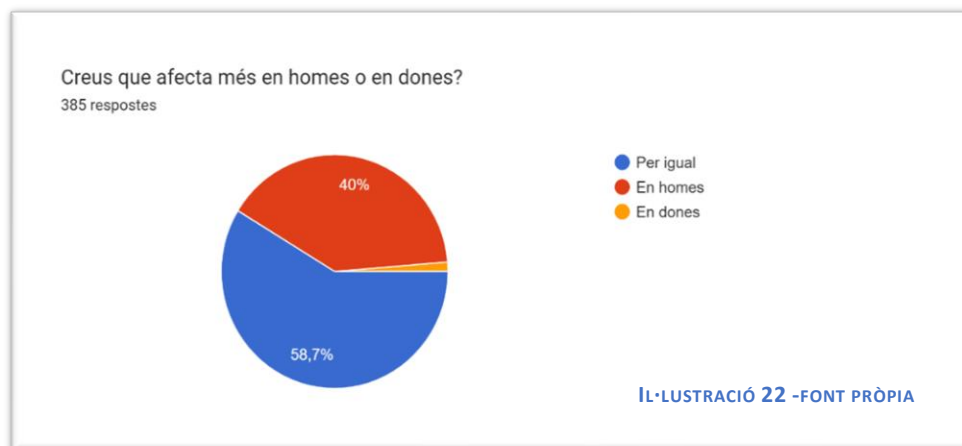
5- En aquesta pregunta no hi ha gaire a comentar ja que com s'observa un percentatge molt alt sap que aquest trastorn té un gran ventall de característiques.

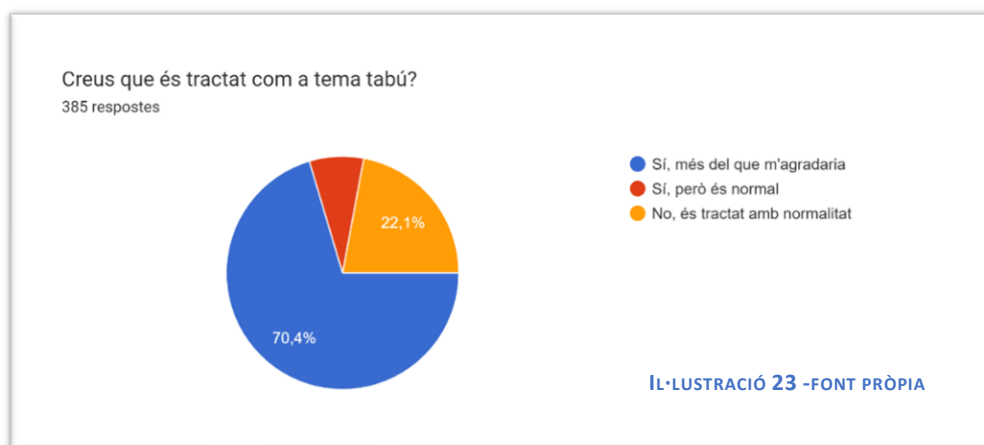
6- La pregunta de com et referiries a una persona amb aquest trastorn pot portar molta controvèrsia. Pel que he estat llegint i parlant amb diferents persones la denominació correcta seria "és autista" ja que diuen que l'autisme no és una cosa que es pugui tenir en un pot o en un bossa o al cos sinó que és una manera de processar la informació que és una característica de la persona, com per exemple dius és rossa. Per altra banda, també pot ser que hi hagi gent que pensi que dient que "és" ja l'estàs definint com a persona i posant una etiqueta però no és així. En el gràfic es veu que la gran majoria diria que té autisme i pot ser degut a que molts cops s'utilitza l'expressió "és autista" com a forma d'insultar, fet molt lleig. A més, moltes persones tracten l'autisme com una malaltia i per això diuen té autisme, com qui té la grip o té angines..., però l'autisme és un trastorn.

7- Com he explicat en el meu treball no hi ha una resposta correcta envers a l'afectació en els diferents gèneres ja que afecta més a homes però no es sap si realment és així o afecta per igual i hi ha un gran nombre de dones amb falsos negatius. Pot ser degut a que els tests de diagnosi i els d'observació segueixen unes pautes respecte el comportament que s'ha investigat que tenen els homes. Per tant, actualment amb els estudis que hi ha ara la resposta correcta seria que afecta més en homes, però podria ser que d'aquí uns anys s'avancés en la investigació i es milloressin les pautes de diagnosi i que realment afectés per igual.

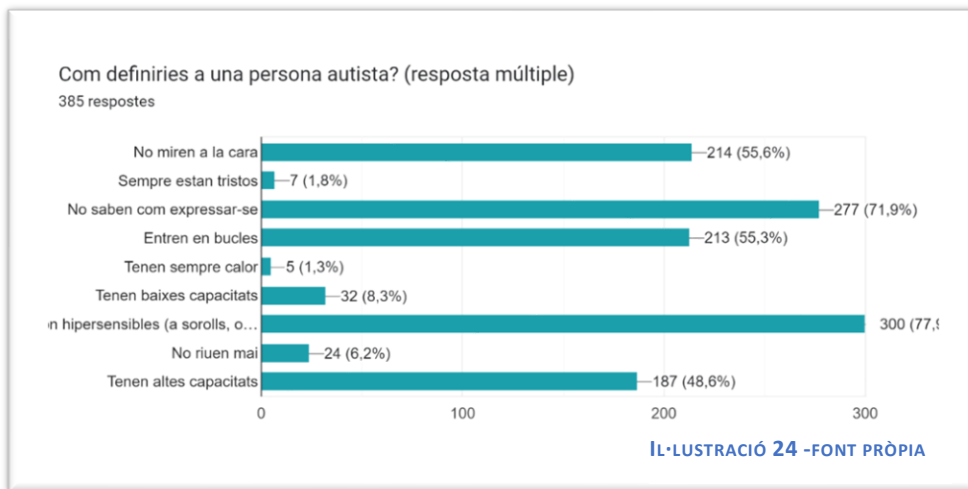

8- Amb aquesta pregunta he pogut corroborar que la majoria de gent pensa que és tractat com a tema tabú, més del que a molts ens agradaria. La dada alarmant és que un 7,5% pensí que sí que és tractat com a tema tabú, però que aquest fet és normal. Penso que avui en dia, en el segle XXI, no hi hauria d'haver cap trastorn o malaltia que s'hagi de tractar com a tema tabú perquè ha d'haver coneixement en la població per tal de poder ajudar a les persones que ho pateixen. S'ha de dir que tots els enquestats que han respost que és normal, no coneixen a ningú que pateixi aquest trastorn, aleshores potser si coneguessin a algú opinarien diferent.

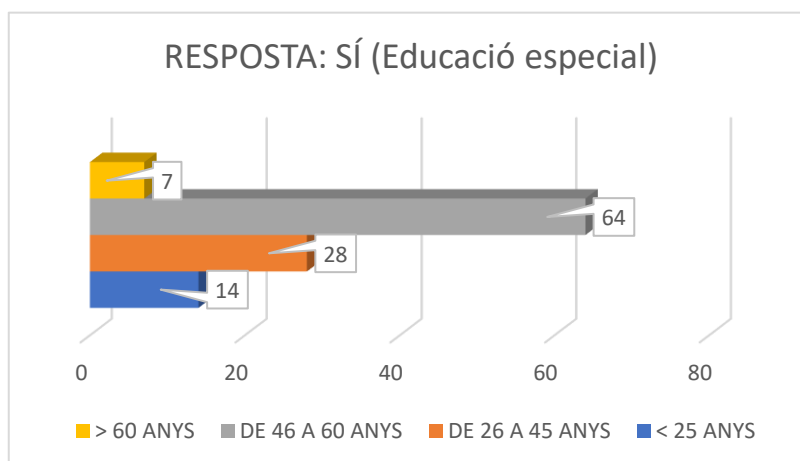
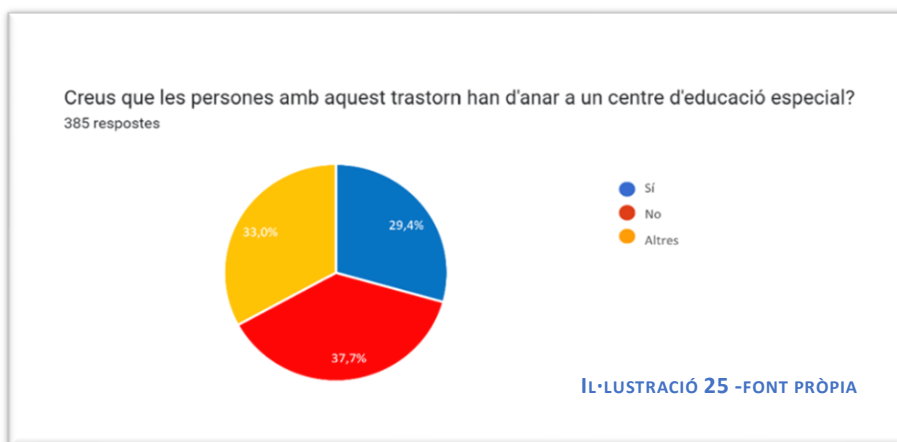

9- A l'hora de definir a una persona autista hi ha bastantes persones que han triat alguna de les opcions que són incorrectes. Hi ha 7 persones que han dit que sempre estan tristos, 5 persones han dit que tenen sempre calor i 24 persones diuen que no riuen mai. Aquestes tres són les opcions que no estan bé. També he pogut observar el que ja pensava, i és que es creu que les persones autistes tenen altes capacitats i en comparació amb els que diuen que tenen baixes capacitats, són molts. La realitat és que tots dos casos es poden donar, hi ha persones autistes amb altes capacitats però igual o menys que persones autistes que tenen baixes capacitats.

Si que és veritat que els dos trets característics més votats són el de que no saben com expressar-se i el que són hipersensibles, i aquests si que són els trets més comuns.

10- En la pregunta de si han d'anar a un centre d'educació especial s'han repartit bastant equitativament les respostes. Aquesta pregunta l'havia formulat per extreure conclusions de les respostes d'*altres*, però el que no esperava és que un 29,4% contestés que sí que cal posar-los en una escola d'educació especial, això vol dir que hi ha moltes persones que no estan d'acord o no veuen clar la inclusió d'aquest grup.

M'agradaria comentar que el gran gruix de persones que han contestat això tenen més de 46 anys i cal dir que fa anys no hi havia l'opció de la inclusió i per mínim grau ja anaven a educació especial, i per tant aquest grup de gent no coneixia la possibilitat. Això ho podem veure en el gràfic que veiem a continuació.

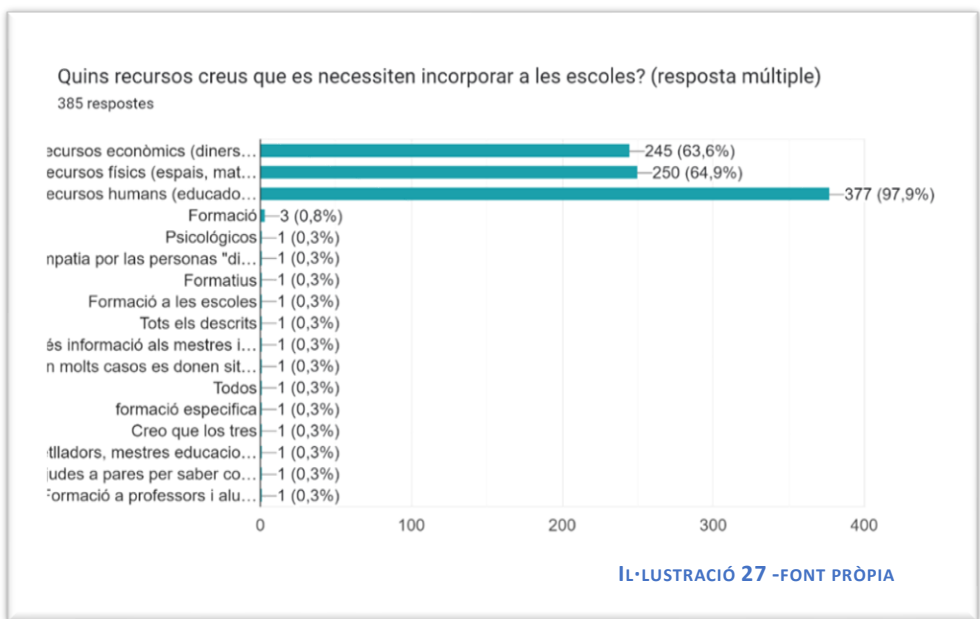
Les respostes que vaig rebre a *altres*, la majoria estan correctes ja que diuen que és depenent del cas, el grau i les necessitats que tingui cada nen, i això és el que els experts recomanen. També proposen l'educació mixta en que els nens passen unes hores en una escola d'educació ordinària i unes hores en una escola d'educació especial, i aquesta és també una molt bona opció. Voldria resaltar alguns comentaris que van relacionats amb la pregunta següent, i és que hi ha varies persones que han contestat que seria molt bó per a ells i per als altres nens, però que haurien de tenir suport i malauradament no hi ha prous recursos.

Crec que s'haurien d'escolaritzar com la resta dels nens/es, però amb el suport de professionals especialitzats. Malauradament, però, el sistema educatiu no cobreix les necessitats que es requereixen a nivell de recursos i personal.

Crec que no "han de", però també penso que el sistema educatiu "ordinari" té moltes mancances. Trobo que el que caldria és conscienciar i educar el personal (no només professorxs) dels centres educatius i dotar-los d'eines per a fer més senzill i inclusiu el pas d les persones amb autisme per l'ensenyament. D'aquesta manera no caldria segregar les persones amb autisme i es potenciaria una convivència sana i enriquidora entre elles i les persones neurotípiques. la qual cosa suposaria una societat més diversa i tolerant.

IL·LUSTRACIÓ 27 -FONT PRÒPIA

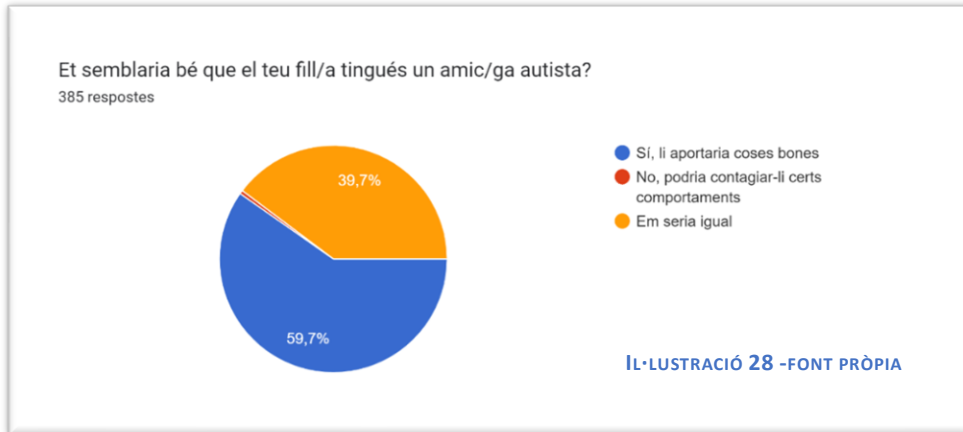
11- Sobre els recursos necessaris a les escoles, totes les persones que han contestat que creuen que se'n necessiten. Hi ha 377, és a dir un 98% de la mostra de persones, que pensen que són necessaris els recursos humans, i són aquests els que els professionals reclamen més, aleshores la resposta ha anat com esperava. Veiem que també hi ha nombroses persones en els recursos econòmics i físics que també és correcte degut que són necessaris els tres. En la opció d'*altres* la majoria comenten que és necessària la formació a tota la població i també suports psicològics, però quedarien englobats en els recursos humans.

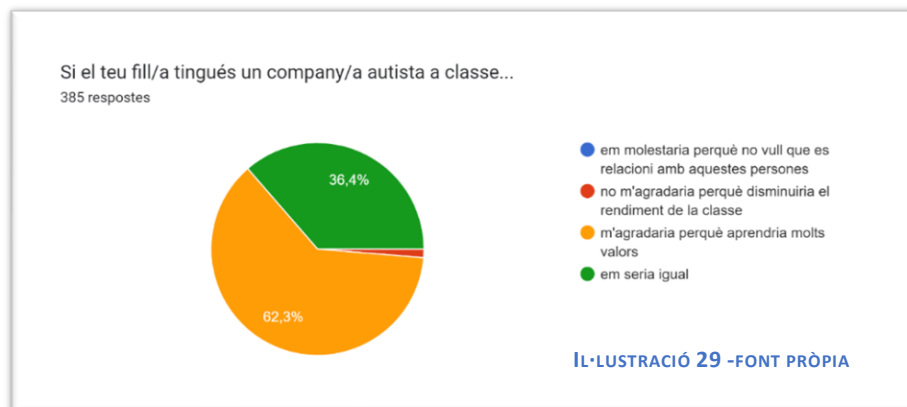
IL·LUSTRACIÓ 27 -FONT PRÒPIA

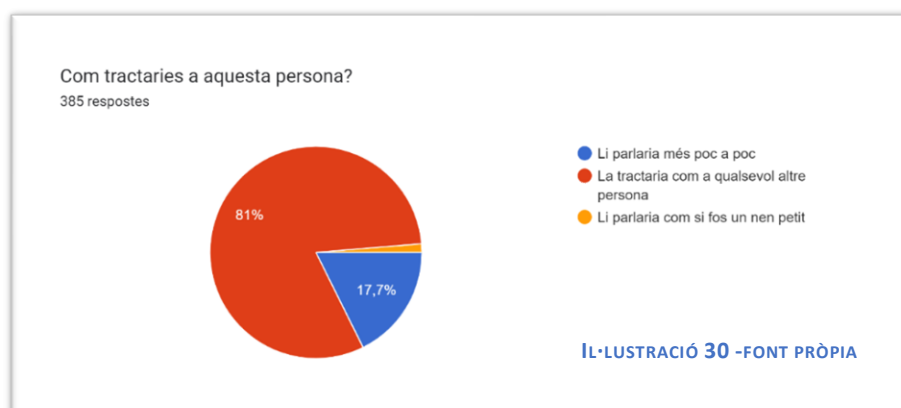
12- En la pregunta de que el fill tingui un company autista a classe la gran majoria ho acceptaria, una 62,3% per a beneficiar als seus fills i a un 36,4% els seria igual. Aquest percentatge està molt bé altre cop, però la dada preocupant és aquest 1,3% que no ho voldrien perquè disminuiria el rendiment de la classe; però per un altre costat no és tant preocupant perquè no hi ha cap persona que hagi posat que li molestaria perquè no vol que es relacioni amb aquestes persones.

13- En aquesta pregunta estem quasi en el mateix cas que en l'anterior. Un 59,7% contesta que sí perquè seria beneficiós per a ells, i un 39,7 % diu que li seria igual. Aquest percentatge torna a ser molt alt, però veiem que a 2 persones no els semblaria bé perquè els podria contagiar certs comportaments.

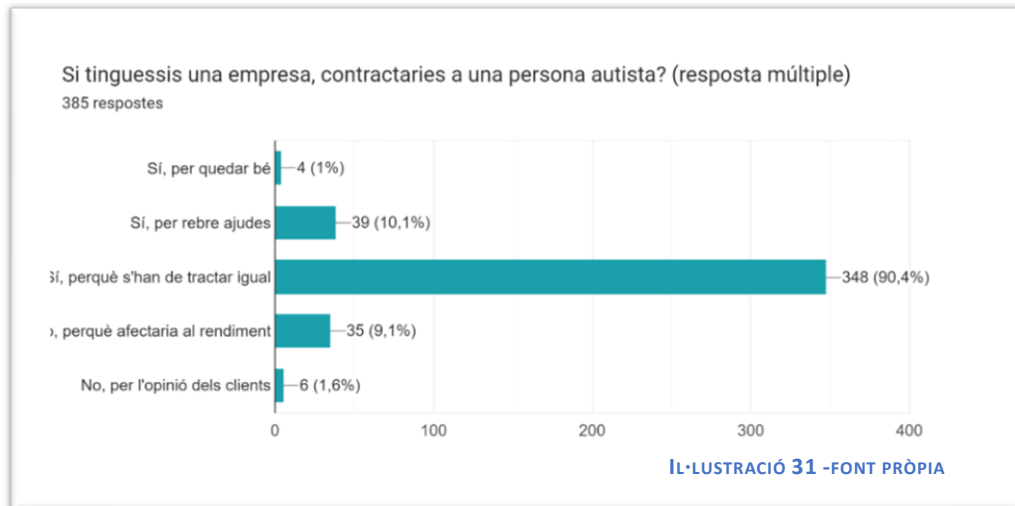
14- Una dada molt bona és que un 81% pensa que la tractaria com a qualsevol altre persona, també caldria veure quants d'aquests ho farien en realitat. Per altre banda és normal que hi hagi persones que

hagin posat que li parlaria més a poc a poc o que li parlaria com si fes un nen petit, degut a que hi ha molta desconeixença i falta formació per a tota la població.

15- A la pregunta de si contractarien a una persona autista a la seva empresa és molt bo que 348 persones diguin que sí perquè s'han de tractar igual. Alhora és dolent que hi hagi 84 persones que hagin posat alguna de les altres opcions. Són masses les persones que els contactarien pel simple fet de rebre ajudes, igual que són masses els que han posat que no ho acceptarien perquè disminuiria el rendiment.

8.1. CONCLUSIONS DE L'ENQUESTA

En general, els resultats d'aquesta enquesta es resumirien com a sorprenents, n'hi ha que positivament i d'altres negativament. Aquesta enquesta ha arribat al grup de persones dels que volia treure informació, gent amb fills majoritàriament, fet que m'ha permès obtenir uns resultats més acurats i reals.

Un gran percentatge de persones coneixen a alguna persona autista però moltes d'aquestes no en saben les seves sigles de la mateixa manera que desconeixen molts dels símptomes. En les preguntes més bàsiques sobre l'autisme hi ha hagut un encert generalitzat, però en les més concretes ja no. Això demostra que comença a haver més coneixement d'aquest trastorn entre la població, tot i que el que es sap són trets bàsics i generals, i no sempre els més comuns a més que hi ha molts que se'n desconeixen. Aquest desconeixement pot ser degut a que encara és tractat com a tema tabú, però he pogut observar que poc a poc la tendència disminueix. Per altra banda, hi ha un gran percentatge de persones que són conscients de la necessitat d'inclusió en l'àmbit escolar com també he pogut veure que hi ha un alt grau d'acceptació, tal com hauria de ser.

En totes les preguntes he observat que hi ha enquestats que no estan gaire informats i que no accepten a les persones autistes, no obstant, és gratificant que aquest sigui un percentatge molt minoritari.

D'aquesta enquesta he pogut extreure que la informació que té la població sobre el TEA no és suficient com per poder participar en la inclusió d'aquest grup de persones, ja sigui en l'escolarització com en l'àmbit laboral.

9. ENTREVISTES

En la part pràctica he realitzat 5 entrevistes amb diferents persones per a que em poguessin donar el seu punt de vista i com viuen sobretot la inclusió en l'escola amb el TEA. Per a veure-ho de primera mà he contactat amb una família amb un nen TEA ja que ells m'han pogut explicar la inclusió a l'escola però d'una manera més real i no tant ideal o fictícia, és a dir, com és de veritat en pràctica.

Per altra banda he visitat l'escola Mare de Déu de la Serra i Tilmar on he parlat amb diferents professionals ja que és una escola d'educació ordinària junt amb una d'educació especial que treballen la inclusió i a més tenen bastants alumnes TEA.

Primer he parlat amb el director i el sotsdirector d'aquest conjunt per a que m'expliquessin una mica sobre l'escola i el seu funcionament de la mateixa manera que la distribució i sobretot els alumnes TEA. També he parlat amb una professora que du a terme la inclusió ja que pertany a l'aula SIEI¹ i és la que dona suport dins la classe als alumnes d'ordinària amb necessitats especials, ella m'ha pogut explicar com ho fa amb els nens autistes ja que en té 5 al seu càrrec en diferents classes. També he parlat amb un professor d'educació especial que està amb els casos una mica més greus de TEA i m'ha explicat què és el que fan i com funciona. Per últim he parlat amb la psicopedagoga de l'escola i m'ha pogut ensenyar una part més tècnica dels TEA. A més, m'ha pogut donar moltíssima informació útil.

9.1. ENTREVISTA FAMÍLIA

El dia 5 de gener he estat amb l'Esther, mare d'un nen TEA, el Daniel, per a que m'expliqués la realitat de la inclusió en el dia a dia. Només començar ja m'ha dit que la inclusió a les escoles és un fet fictici i que per les notícies es diu molt però que a l'hora de la veritat no es fa res.

Ja des de petit van veure que hi havia certs comportaments estranys i juntament amb que li va costar molt l'adaptació a la llar d'infants van veure que era TEA. Ell presenta un 50% de discapacitat, tot i això no és fins als 6 anys que es pot posar a l'informe que és degut a TEA ja que és massa petit i no és fins aquesta edat que se'ls pot dir a quin grau està.

IL·LUSTRACIÓ 32- DANIEL I ESTHER

El Daniel actualment té 3 anys i esta cursant I3, són del Catllar i van intentar que anés a l'escola del poble, però van ser ells mateixos els que van dir que no estaven preparats per a rebre un nen amb necessitats especials. Per aquesta raó va a l'escola Sant Pau de Tarragona, actualment en el seu curs d'I3 tenen 5 alumnes TEA però l'escola no compleix molt bé amb la inclusió, ja que la que fan és mínima i els nens es passen la majoria d'hores del dia a la SIEI, a les aules d'educació especial, sense el suport que necessiten.

¹ SIEI- Explicat en escolarització

A més, els professors no estan preparats per a rebre a cap nen d'educació especial, i ella mateixa sent professora diu que de la mateixa manera que és obligatori tenir un curs de preparació digital, pels professors també hauria de ser obligatori una formació en educació especial. Moltes vegades els

IL·LUSTRACIÓ 33- ESTHER I DANIEL DALT L'ESCENARI EN L'ACTUACIÓ DE NADAL

mestres que decideixen fer aquesta formació és perquè s'han trobat amb un cas de TEA a la seva classe o bé perquè tenen un fill, com ella. Aquestes últimes setmanes s'han hagut d'enfadar amb l'escola perquè no els portaven a assajar el festival de Nadal amb la resta de nens, i és una activitat que els pot ajudar molt a la inclusió en la classe i que poden realitzar tots. A més, els professors no estan prou qualificats perquè no van aconseguir pujar al seu fill a l'escenari i va haver de pujar l'Esther a fer una feina que podria haver fet qualsevol dels professors o directors que hi havia allí.

També m'ha explicat que la població general no té la informació necessària per a tractar amb ells ja que la idea general que té molta gent és la d'un nen prodigi amb altes capacitats i amb certs comportaments, però que és un espectre i que per tant és tota una escala de grisos i que poden compartir trets però que cap autista serà igual. A més, en les xarxes es dona la imatge de l'autisme amb la sèrie Good Doctor, un metge que té altes capacitats i molta capacitat d'abstracció, o Sheldon que també és un geni, i aquesta no és la realitat que viuen moltes famílies, si que hi ha una petita part que són genis, però no tot és així.

IL·LUSTRACIÓ 34- PROTAGONISTA AUTISTA DE LA SÈRIE "THE GOOD DOCTOR"

Els trets del Daniel no es veuen gaire englobats en l'enquesta que he presentat i per això m'ha servit de molt fer aquesta entrevista, per veure una altra vessant. Ell és hipotònic i hiposensible, és a dir, necessita rebre molts estímuls i no és la típica imatge d'un nen tapant-se les orelles, sinó que és al contrari. Presenta moltes estereotípies i fa molts aletejos amb les mans. És no verbal, ni senyala les coses però sí que té intenció de comunicació, la mirada la té com la resta de nens, sí que mira a la cara. És un nen molt afectuós i rialler, que sempre està feliç i li agrada molt jugar amb pals i fulles. És molt rígid, és a dir, no accepta la flexibilitat i sobretot li costa molt canviar d'espai perquè s'ha de tornar a adaptar.

Ara als 3 anys ha començat a imitar el comportament dels altres, que és de la manera que aprenen els nens, però fins ara no ho ha començat a fer, per tant el Mètode Montessori a ell no li va bé. A la classe ordinària fan servir aquest mètode fent racons per jugar, però ell no ho entén i no li agrada. Tampoc juga

IL·LUSTRACIÓ 35- DANIEL ALETEJANT LES MANS

a jocs simbòlics i ara ha començat a jugar a algun joc mecànic, aquí es veu la manca d'inclusió ja que la majoria de joc que es fan a l'escola són simbòlics i ell no els entén.

A més, el Daniel té problemes de nutrició degut al TEA, a part de tenir intoleràncies alimentàries pel rebuig de certs aliments, també presenten problemes d'excés d'aliment o de falta d'aliment. En el seu cas, l'Esther m'ha explicat que porten una mala temporada degut a que no menja res, i que per molt que se l'obligui no ho aconsegueixen. Això l'ha portat a anar a diversos nutricionistes, fins i tot una experta en TEA però aquesta mateixa li ha dit que era molt difícil perquè encara era molt petit, i que el que importava és que mengés fos el que fos i no que portés una dieta saludable.

La raó perquè no menja és que al ser hiposensible necessita molts estímuls, i de menjar qualsevol aliment comestible avorreix tots els sabors i llavors ja no vol res, que ha acabat fent que perdi 4 quilos. Van acabar a l'Hospital Sant Joan de Déu i la recomanació que els van fer va ser menjar de BurgerKing o del Mc Donald's ja que els posen uns saboritzants a tot el seu menjar que són addictius, i d'aquesta manera el cos del Daniel rebria nous sabor amb nous estímuls i a més que li provocarien una mica d'addició i així tindria més ganes de menjar.

Han estat anant a dinar tota una setmana al BurgerKing i d'aquesta manera han aconseguit que tornés a menjar, si que és veritat que només s'alimenta de pa, biberó i nuggets, però almenys menja. Aquesta diu que és una part molt amagada de l'autisme, i que hi ha molts casos que acaben amb sonda nasogàstrica però que això no es coneix. A més, com el cos del Daniel demana més estímuls es posa a la boca o intenta menjar tot el que no és comestible, des d'un berriscol fins a un cabell o qualsevol cosa que trobi per terra, per això els professionals els han recomanat tornar a utilitzar xumet ja que al tenir una cosa constantment tocant a la boca ja no té tantes ganes de menjar de tot. I és que el Daniel pel llocs on rep més estímuls és per la boca i no pel tacte o per la vista.

L'Esther també m'ha explicat el cas d'uns companys de classe amb TEA, són dos bessons i els dos presenten autisme però són les dues cares de la moneda, en aquests bessons es poden veure totes les diferents versions que hi ha dins l'espectre, per exemple un és hipersensible però l'altre és hiposensible. Sobre la inclusió, a ells els van dir que necessitaven una escola d'educació especial, ells van acceptar i van demanar que se'ls donés una plaça però aleshores els van dir que no n'hi havia i que quan n'hi haguessin ja els avisarien, és a dir, els professionals els van dir que necessitaven més atenció però no els hi van cedir, aleshores estan en una escola ordinària tenint una necessitat majors i amb persones que no estan suficientment formades.

A ells els va passar una cosa molt semblant ja que quan li van fer la valoració van dir que necessitava un vetllador, una aula SIEI amb un professional i un TEI², però només li van donar un d'aquests quatre, i tots els altres aspectes queden descoberts tot i que els professionals afirmessin que ho necessita.

L'Esther també m'ha comentat que hi ha un projecte a la província de Tarragona que aparenta molt però no és de gaire ajuda. Es diu Petites Mirades i és un projecte per a nens d'entre 3 i 5 anys on realitzen una escolarització compartida, van tres dies a l'escola d'educació especial Solc i dos dies a una escola d'educació ordinària. En aquest projecte els preparen per a que puguin tenir una inclusió

² TEI- Explicat en escolarització

completa i que estiguin preparats per a la primària, el projecte és excel·lent però el problema que té és que només accepta a 4 nens de tota la província de Tarragona, i amb això no hi ha prou.

Per altra banda la majoria de teràpies que fa són privades degut a que pública només hi ha el CDIAP³ que fan una sessió de 45 minuts cada 15 dies, i ell necessita mínim 4 hores de teràpia setmanals. A part tenen la CSIC⁴ que fa les revisions cada mes que és públic però allí no li fan cap teràpia. Això provoca una gran despesa econòmica que no es compensada i que a més fa que molts pares hagin de deixar de treballar per fer la conciliació familiar, però no donen ajudes o la que els donen és molt baixa. Ella com a funcionària pot aspirar com a màxim a 2000 euros a l'any d'ajudes, i comptant a la baixa que cada teràpia va a 40 euros per sessió hi ha moltes famílies que no hi poden accedir. Així mateix la conciliació de la seva família també és molt difícil perquè el Daniel no aguanta tota la jornada sencera a classe, i els professors tampoc el poder aguantar tot el dia, aleshores ell fa mitja jornada de classes i per les tardes no hi va, afegint que va a teràpia moltes hores i fins i tot hores escolars perquè no hi ha gaire disponibilitat horària.

M'ha explicat que moltes vegades els pares amb nens neurotípics no volen tenir molta relació amb ells, a la llar d'infants si que parlava amb alguna mare i feien alguna quedada però que a mesura que va creixent es fa més difícil. És per això que ella està en diversos grups de WhatsApp amb famílies de nens TEA i van fent quedades perquè s'entenen més.

9.2. ENTREVISTA AL DIRECTOR I AL SOTS DIRECTOR DE TILMAR

Avui 13 de desembre he entrevistat al Joan Cortina, director de l'escola Mare de Déu de la Serra i Tilmars, i el Lluís Artieda, sotsdirector d'aquesta mateixa escola. M'han explicat que el centre Tilmars és un centre que està a Montblanc, comarca de la Conca de Barberà i que és l'únic centre d'educació especial de la Conca i de l'Alt Camp, aleshores tots els nens d'aquestes comarques que necessiten educació especial venen cap aquí.

IL·LUSTRACIÓ 36- LOGOTIP DE LES ESCOLES

M'han dit que el centre Tilmars comparteix edifici amb l'escola ordinària de Mare de Déu de la Serra i que és una de les úniques 5 escoles de Catalunya amb aquestes característiques. Aquest mètode permet millorar la inclusivitat, i hi ha nens que fan educació compartida, és a dir, fan uns dies a Tilmars i uns a MDSerra. M'han exposat que tots els professionals d'aquesta escola saben quina és la seva feina i que treballen amb molta empatia. A més, tenen aules SIEI a l'escola ordinària, que són nens que requereixen més atenció però no una educació especial, això és que tenen uns educadors que agafen a alguns nens i els porten a fer tasques concretes, o també hi ha hores en que estan dins de la classe ordinària i fan suport.

³ CDIAP- Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç

⁴ CSIC- Consell Superior d'Investigacions Científiques

M'han comentat que aquesta aula te l'ha de donar la Generalitat, aleshores ells fan diferents tràmits amb delegacions territorials i així és com s'atorguen els mecanismes que donen suport a les escoles, com també seria l'EAP⁵, el CSMIJ⁶ i el SESMDI⁷.

M'han explicat que el Joan és mestre legislat en història i que porta bastants anys en aquesta professió però no sempre en aquesta escola. Per altre banda, el Lluís va fer pedagogia i magisteri i que per tant té el grau de mestre d'educació primària amb menció d'atenció a la diversitat, també porta molts anys en la seva professió però abans de fer de docent atenia a persones adultes amb necessitats especials. El Joan m'ha explicat que antigament hi havia un director per a MDSerra i un altre per a Tilmar, però com volien més inclusivitat van apostar per la direcció de tot plegat.

El Lluís m'ha dit que a part de sotsdirector és tutor d'una de les 5 aules d'educació especial de Tilmar i que Tilmar és una escola concertada, és a dir, les famílies han d'aportar una part econòmica i l'altre part la posa la Generalitat en una relació 40-60. M'ha exposat que aquest és l'aspecte que li agradaria canviar ja que voldria ser més equitatiu amb una atenció més personalitzada i individualitzada, però que no hi ha prou recursos per a aconseguir-ho. M'ha explicat que en l'escola d'educació especial tenen una gran diversitat de necessitats i que no es neguen a agafar a cap tipus de discapacitat, ni per l'aspecte econòmic perquè si les famílies no ho poden pagar s'arriba a un acord, però el nen es queda al seu centre. Tenen alumnes amb deficiències visuals, motores, sensorials, auditives i també malalties mentals. M'ha fet saber que a Tilmar són 37 alumnes i que actualment hi ha 15 autistes, ja siguin purs o amb alguna malaltia associada.

Les classes estan agrupades en base a les necessitats de cada grup, per exemple els que van en cadires de rodes, o els autistes purs més severos. M'ha confirmat que sí que utilitzen els sistemes SAAC de la mateixa manera que utilitzen agendes de comunicació personalitzades per aquelles persones que els costa comunicar-se.

Seguidament m'ha explicat la distribució de les classes que són 6 autistes, 5 amb cadires de rodes, 5 autistes més lleus que poden treballar la comunicació bimodal, 9 alumnes amb discapacitats múltiples i 9 alumnes de transició a la vida adulta que són fins als 21 anys. El Joan ha fet un incís i ha aclarit que la ràtio del departament són 8 alumnes però que segons la discapacitats pot variar, i que a l'escola Tilmar són 4 classes, 5 tutors i 2 educadors i a part mitja jornada d'un fisioterapeuta i mitja jornada de logopèdia. A part, exposen que estan treballant amb el departament per ampliar aquesta dotació degut a que el departament va sota mínims, i que sempre diuen que és una escola model però a l'hora de donar-los recursos els costa molt.

M'han dit que els alumnes arriben a l'escola mitjançant el departament d'ensenyament i amb l'EAP, fan un dictamen, que és un document, i el porten cap aquí. M'han explicat que el que és important en els autistes són les agendes de comunicació ja que necessiten moltes rutines per no atabalar-se, i aleshores, depenent de cada nen, fan educació inclusiva, especial o ordinària, sempre que el nen pugui i el contingut curricular no sigui molt espès. Quan fan educació compartida treballen amb grups

⁵ EAP- explicat en escolarització

⁶ CSMIJ- Centres de Salut Mental Infantil i Juvenil

⁷ SESMDI- Servei Especialitzat en Salut Mental i Discapacitat Intel·lectual

cooperatius així els alumnes poden ajudar a la persona que necessita més atenció. També m'han dit que abans de la pandèmia tenien molts alumnes d'educació especial que anaven a fer alguna assignatura amb el curs d'educació ordinària però que arran de la pandèmia ho van haver de deixar de realitzar perquè no podien barrejar els grups i ara ho comencen a tornar a fer.

M'han explicat que tenen contacte laboral per Tilmar, que es diu Aprodisca, on tenen adults de totes les edats que fan tallers ocupacionals, i també els atorguen si han de viure en pisos tutelats o poden viure independentment, etc.

IL·LUSTRACIÓ 37- LOGOTIP APRODISCA AMB SIGLES

També m'han comentat que els professors d'ordinària no fan classes a educació especial, tot i que moltes vegades hi col·laboren, i que els professors que tenen alumnes amb educació inclusiva normalment tenen una formació afegida o sinó ells els donen el suport que necessiten. Els he preguntat si utilitzen algun programa d'ensenyament específic al que m'han respost que fan servir plataformes com ARASAAC o JClic però que el que fan més habitualment és adaptar totes les activitats per a les necessitats de cada nen.

M'han explicat que ells ofereixen activitats extraescolars, però que no hi ha alumnes d'educació especial degut a les poques combinacions que hi ha amb el transport perquè els alumnes són la majoria de fora. M'han exposat que l'horari el tenen flexible però que han de tenir rutines pels alumnes que tenen certa rigidesa i fan diferents classes de 9 a 12 i de 15 a 17, de 12 a 13 fan activitats de monitoratge com mindfulness, danso teràpia o musicoteràpia.

A més em van confessar que valoren molt positivament i amb molt d'orgull que sigui una escola inclusiva, i estan molt reconeguts pels alumnes, pels mestres, pel poble i per totes les famílies, tant d'educació especial com d'educació ordinària. Per altre banda, pensen que no se n'adonen prou perquè ja ho tenen molt integrat. Sí que diuen que el primer contacte dels nens petits costa però que al convertir-se en una rutina acaben sent un més de la classe, i això és el que busca la inclusió. Tenen l'esperança que es facin més escoles inclusives que comparteixin edifici degut a que és un gran avantatge i corroboren que és degut a l'aspecte econòmic que no ho fan.

9.3. ENTREVISTA PROFESSORA DE LA SIEI

La segona entrevista que he realitzat ha sigut a Estefania Ivorra, una de les mestres que treballa a la SIEI d'aquesta escola que passa pels cursos de 13, 14, 1er i 3r. La seva funció és fer reforç dins la classe amb el nen que ho necessita, és a dir, ajuda en la integració. Creu que és molt bo per tots els nens que estiguin dins de classe, ja que pot ser que al principi no mostrin interès per fer relacions però al final l'acaben tenint d'estar junts cada dia. Pels nens d'ordinària al principi els és difícil ja que no entenen gaire com és que hi ha coses que una persona pot fer i la resta no però al final ho acaben entenent i ajudant al nen que ho necessita. M'ha explicat l'exemple d'un nen que hem anat a observar a l'aula i m'ha dit que ell fa les mateixes activitats que els altres però potser no ho fa de la mateixa

manera, és a dir, les activitats són les mateixes però se li demanen coses diferents amb aquella tasca depenent de les capacitats que tingui.

Li he demanat que em definís per ella les característiques que més presenten els autistes i m'ha exposat que tenen moltes manies, rutines, que sempre volen fer el que els ve de gust i que no fan gaire cas. També diu que molts no mantenen la mirada, i que la part sociable és la que es veu més afectada de la mateixa manera que la comunicació. M'ha comentat que li agradaria tenir més recursos, sobretot humans, ja que creu que un nen amb aquestes característiques necessita un suport totes les hores i no les dues hores que fa ella per a cada nen, i llavors dificulta molt la feina del tutor d'ordinària que ha d'atendre a tots i a més al que té necessitats especials, realitzant diferents variacions de les activitats.

IL·LUSTRACIÓ 38- AULA SIEI DEL MDSERRA

9.4. ENTREVISTA AL PROFESSOR D' EDUCACIÓ ESPECIAL

La següent entrevista que he realitzat ha sigut al Lluís Artieda, però aquest cop com a mestre d'educació especial. M'ha explicat que ell és el tutor de la classe de transició a vida adulta on són 9 alumnes. La majoria d'aquests són malalts mentals però que a la vegada tenen moltes capacitats i poden fer més coses que la resta de nens que tenen aquí. El que treballa amb ells són coses que els serviran per al seu dia a dia en el futur, deixen de banda les classes de català o matemàtiques i els ensenyen a pintar la paret, a anar a comprar, a fer entrepans, a agafar l'aixada, treballar al camp, i una mica de tot. Bàsicament els ensenyen a que quan surtin de l'escola sàpiguen fer les coses per ells mateixos.

M'ha comentat que els alumnes no tenen totes les hores al mateix professor i que ell mateix fa classe a altres alumnes, que fa dramatització i teatre. Diu que a educació especial cada dia és diferent i tot depèn de com estigui aquell dia l'alumnat.

Per afrontar una crisi d'un d'ells tenen un protocol en que es treu el nen de classe o si no es pot es treuen la resta d'alumnes fora, a la vegada han d'avisar per "walki-talki" que necessiten ajuda i intenten apartar el mobiliari perquè ningú prengui mal. Si cal, estan preparats per a fer contenció tant verbal com física, però primer intenten raonar. Si és necessari avisen al 112 i després a les famílies. Hi ha nens que tenen medicació de reforç i que se'ls hi dona en el moment de crisi.

M'ha explicat que tots els nens d'una mateixa classe fan la mateixa activitats però cadascú adaptat a les seves capacitats, per exemple, si estan treballant les sumes hi ha nens que faran de 2 xifres i altres que en faran de 4. També ha exposat que l'aspecte més difícil de tractar amb els nens autistes són els brots i la impotència que senten quan no et saben comunicar el que pensen o el que els passa. A més, creu que és molt beneficiós que puguin fer educació inclusiva i li agradaria tenir més recursos de tot tipus per a poder arribar a tot arreu i poder ajudar als nens en tots els aspectes.

9.5. ENTREVISTA A LA PSICOPEDAGOGA

He realitzat una entrevista a la psicopedagoga actual de l'escola, que ve un cop per setmana i com que hi ha primària i secundària està una setmana a cada lloc. A part, fora d'aquí treballa en un centre privat i dona classes a la universitat. Ella és l'Aida Rovira i va cursar psicologia i diferents màsters. La seva funció dins l'escola no és intervenir sobre els nens sinó orientar de com fer els primers passos a partir de que hi ha una alerta en algun nen i si es sospita de TEA fa una observació, parla amb la família i deriva a l'EAP. Els que donen l'alerta són moltes vegades els professors o els pares, o alguns inclús venen diagnosticats des de fora, depenent del grau que presenta cada nen. Ella treballa en l'escola ordinària, és a dir, està amb els casos més lleus o que estan fent educació inclusiva.

Li he demanat que em definís el TEA des d'un punt de vista científic i m'ha explicat que pot estar afectant diferent àrees i en funció del grau d'afectació en la part cognitiva, en el llenguatge, en la comunicació, serà un TEA més greu o més lleu, als que abans se'ls deia Asperger. Per altre banda m'ha explicat de manera més col·loquial que seria una persona que funciona diferent a nivell cognitiu, de relacions, i que té una altre manera d'actuar que li fa trobar certes dificultat en el dia a dia.

Li he comentat sobre el diagnòstic en nois i en noies, i si creu que és veritat que els tests de diagnosi estan basats en el comportament dels nois, al que m'ha respost que aquesta podria ser una explicació, però també m'ha dit que les nenes TEA no tenen tanta hiperactivitat ni moviment i aleshores passen desapercebudes, costa més que l'entorn se n'adoni. Sobre els tests em va explicar que era molt possible que això passés en els de cribratge, però que en els que s'haurien de fer fora amb un equip ja no hauria de per què haver aquesta diferència.

M'ha explicat que depenent del grau i de cada nen és més difícil o menys tractar amb aquest trastorn, i afirma que el més difícil és adaptar cada cosa al que cada nen necessita, perquè pot ser que el que funcioni amb un no funcioni amb un altre. També m'ha dit que s'ha de treballar constantment amb aquests nens i que per cada un diferent, aquesta és una dificultat en l'escola ordinària de fer els plans individualitzats tenint a 20 nens més als que atendre. M'ha comentat que hi ha molts nens que queden sense diagnosticar degut a que tenen un grau molt baix i que els pares no ho veuen clar i no ho volen acceptar a part de que s'han de fer molts tràmits entre mig i passa molt de temps.

M'ha confirmat que tot i que sigui un grau molt lleu ella recomana que el nen sempre tingui un recolzament, que no sempre intervingui, però que estigui allí per si ho necessiten ja que molts cops no troben aquest recolzament i acaben fracassant. Pot ser que hi hagi èpoques d'estabilitat i que tot estigui bé aleshores poden espaiar les visites, però troba necessari que sempre hi hagi una mà a la que aferrar-se.

M'ha explicat que no només tracta amb els alumnes sinó que tracta també amb les famílies ja que fa la primera orientació i els diu cap on seguir, i a part va fent revisions dels nens amb informe NESE⁸ o de l'EAP i va fent reunions amb els pares i els nens. A part, també parla amb els professors però menys del que li agradaria perquè el temps que té és molt limitat.

⁸ NESE- explicat en escolarització

A la pregunta de si creu que segueix sent tractat com a tema tabú em va contestar convençuda que desgraciadament sí, que cada cop menys però que encara queda un llarg recorregut. M'ha comparat el canvi que ha fet amb el seu antic treball ja que ella feia consultes privades i allí eren els pares els que venien a buscar ajuda, i dona'ls-hi un diagnòstic era un respir per a ells, en canvi ara és ella la que ha d'anar a buscar els pares i moltes vegades els costa acceptar-ho, aleshores ha d'explicar bé tot l'autisme per a que ho puguin acceptar i processar ja que és un cop fort.

A més, m'ha comentat que depenent de la família la pandèmia ha afectat o no. Parlant dels casos més lleus, que poden estar a educació ordinària, hi ha nens als que els ha anat bé per una parada però per altres els ha costat molt arrencar perquè han perdut una època de socialització, i sobretot han hagut casos de més ansietat, explica que és com una mica de rebrot.

Com a aspecte a millorar o incorporar ha proposat recursos ja que es parla molt de la inclusió i que està molt bé que no els aïllem, però pels mestres que estan a educació ordinària i tenen un alumne TEA a classe els desespera perquè aquests poden treballar individualment però necessiten suport, i aleshores no poden atendre correctament ni a aquest ni a la resta d'alumnes de la classe, però diu que no està en mans de l'escola.

9.6. CONCLUSIONS DE LES ENTREVISTES

En la part pràctica he tingut la sort de poder realitzar entrevistes a l'escola Tilmar i a Mare de Déu de la Serra on he pogut parlar amb una sèrie de persones que es desviuen per intentar augmentar la inclusió en les escoles. Allí he observat que fan molts esforços per a fer-ho realitat, però tots els entrevistats han coincidit en que hi ha una gran manca de recursos que els frena ja que no tot recau en les seves mans i necessiten ajudes de l'Administració per a poder dur-ho a terme. També m'han pogut donar molta informació sobre l'escolarització que imparteixen, tant la inclusiva com la especial, on he pogut veure que el que es posa sempre al davant són les necessitats dels nens.

Per altra banda, he sabut el que viuen una de les moltes famílies que tenen fills autistes en edat d'escolarització. He observat que la visió de les escoles des de fora és molt diferent en tots els aspectes. M'han explicat que els va costar molt trobar una plaça, i que ara que en tenen una a Tarragona, els serveis que li ofereixen no cobreixen ni de lluny les necessitats del nen, i que la població en general no està preparada per a la inclusió d'ells, una cosa és el que es pensa en un cas hipotètic i l'altra és com de veritat actuen quan topen amb un cas real. A més m'han comentat la dificultat que tenen en la conciliació familiar ja que no reben ajudes, les teràpies són molt cares i les públiques molt escasses, de la mateixa manera que hi ha un gran desconeixement de molts dels seus símptomes i la manera de tractar-los.

En totes les entrevistes he arribat a la mateixa conclusió i és que calen molts recursos humans, físics i econòmics que no depenen ni de les escoles ni de les famílies, que depenen de l'Administració, i que sense aquests és molt difícil aconseguir els avenços que es creuen necessaris i consegüentment les escoles no poden fer el suficient i les famílies no reben els suports i recolzaments necessaris per als seus fills.

10. VISITA A L' ESCOLA

Durant la realització del treball he tingut l'oportunitat de visitar en dues ocasions l'escola Tilmar i Mare de Déu de la Serra on he estat en diverses classes amb alumnes autistes. He vist com treballen amb aquests tipus de nens i com ho fan en els diferents graus d'afectació.

En la primera visita he entrat en una classe de I3 d'educació ordinària però amb un alumne d'educació inclusiva, és a dir, és un nen autista però que està en una aula d'educació ordinària perquè aprengui a interaccionar amb els companys, a imitar i pugui seguir les classes dels seus companys. Per fer-ho consta de l'ajuda d'una professora de la SIEI durant unes hores del dia que li dona suport, l'ajuda a fer les activitats dins la classe i que la tutora pugui seguir atenent als altres nens.

He estat durant una hora dins la classe veient el seu comportament, on he observat que presta atenció i pot seguir la classe, però no fa gaire cas i necessita molt de moviment, he vist que mentre els altres nens estan asseguts a la cadira ell està de peu o dona voltes a la classe però segueix escoltant, per això li va molt bé tenir el suport de la SIEI dins la classe ja que si la professora li diu que segueix, l'acompanya i el va relaxant ell s'està assegut una estona més.

Quan han estat fent jocs ell jugava però no com la resta de nens ja que els altres estaven jugant tots junts o en grupets, i en canvi ell juga sol i a un tipus diferent de jocs, juga a jocs més mecànics i no entén gaire el joc simbòlic, no juga a disfressar-se o a les cuines com estan fent els altres nens. També he vist que durant totes les classes té un tros de plastilina a la mà ja que aquesta textura el relaxa i li fa una regulació sensorial. A l'hora de fer feina, la tutora i la professora de la SIEI m'han explicat que sempre realitza les mateixes activitats que la resta, pot ser que la faci d'una altra manera però que intenten que ho faci.

IL·LUSTRACIÓ 39- NEN AMB LA PLASTILINA A LA MÀ

M'ha ensenyat l'exemple d'una activitat que havien fet el dia anterior on havien de pintar el tió i he vist que està pintat de diferent manera que algun dels seus companys, però el més important és que ho ha fet. També m'ha explicat que han reforçat en ell que digui la paraula tió ja que encara no parla i més aviat fa sons.

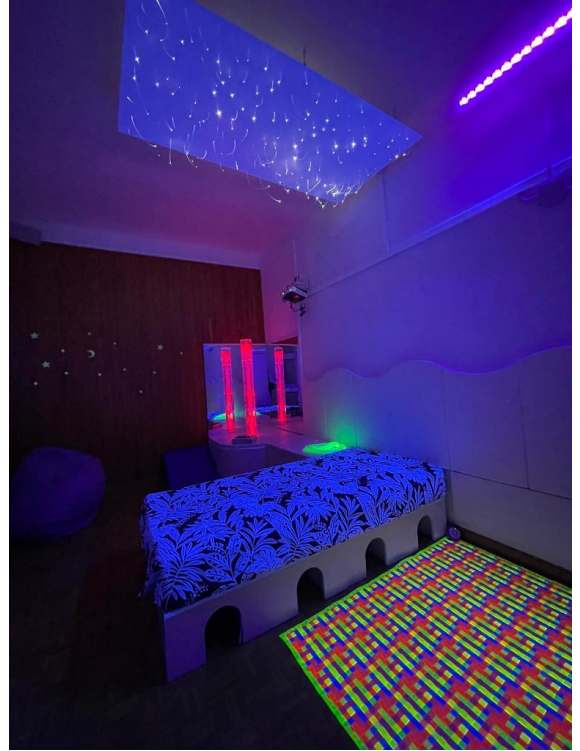
La tutora m'ha explicat que encara porta bolquer, que a casa seva ja s'ha acostumat a no portar-lo però que no sap avisar amb antelació i que per tant a classe el porta perquè ella no pot estar pendent alhora que atén a la resta de companys. Per això també m'ha confessat que creu molt necessari tenir una professora de la SIEI totes les hores, i no només dos hores al dia com passa ara, i d'aquesta manera ell podria anar sense bolquer a classe ja que tindria una professora que estigués amb ell en tot moment i així seria més resultant la inclusió i l'adaptació.

IL·LUSTRACIÓ 40- A L'ESQUERRA DIBUIX DEL NEN, A LA DRETA EL D'UNA COMPANYYA

També m'han ensenyat totes les instal·lacions de l'escola i he vist que estan les dues escoles comunicades, la d'educació ordinària i la d'especial, a més amb les aules barrejades. Això és un gran avenç i molt beneficiós per tots els nens ja que estan fent una gran inclusió i creant un gran grau d'acceptació en tots els alumnes d'ordinària que ja estan acostumats a veure'ls cada dia i per a ells són com un alumne més, tal com hauria de ser a tot arreu.

En la segona visita he pogut veure l'aula multisensorial. Aquesta aula consta d'una sèrie d'elements que activen els sentits dels nens i els donen estímuls cosa que és molt beneficiós sobretot en autistes. Aquesta aula té un llit d'aigua, un tub d'aigua amb bombolles, llums i pilotes a dins que es van movent, uns filaments de llum que també canvien de color, una panell que simula estels en el sostre, una moqueta amb colors fluorescents, pufs i llocs per seure que emeten una vibració, i una pantalla gegant on posen vídeos de relaxació. Tot això està controlat amb una tauleta en que pots activar els diferents dispositius, canviar-los de colors i fer jocs cognitius. He tingut la oportunitat de veure-la en funcionament ja que he estat amb la fisioterapeuta que porta aquesta aula i ha portat a dues nenes a les que els tocava la sessió. He vist com interactuaven amb els diferents accessoris dos casos d'autisme molt

IL·LUSTRACIÓ 41- AULA MULTISENSORIAL

diferents, un és una cas d'autisme pur i l'altre autista més lleu per malaltia associada. He comprovat que són totalment diferents tot i tenir el mateix trastorn, les dues són no verbals però una reacciona a les ordres i al nom a la vegada que obeeix i és autònoma. En canvi l'altre nena no fa res per ella sola, no mira gens als ulls i no fas cas ni al nom ni a qualsevol ordre. També són molt diferents pel que fa a les capacitats cognitives ja que una les té molt baixes i l'altre no tant llavors les activitats que han realitzat han sigut totalment diferents.

IL·LUSTRACIÓ 42- AUTISTA PURA AMB EL TUB DE BOMBOLLES

En el cas de l'autista pura hem posat en marxa l'aula i, com sempre segons la fisioterapeuta, s'ha posat a observar de molt a prop el tub d'aigua i a jugar a canviar-lo de color, el mirava fixament, fascinada per les bombolles. Quan hem apagat el tub de bombolles s'ha dirigit als filaments de llum i els ha començat a moure i a mirar-los de prop a la vegada que feia diferents estereotípies. Per altra banda, l'altre nena s'ha quedat de peu esperant a que li donéssim qualsevol ordre i no ha interaccionat amb res de l'espai.

Després li hem posat un joc cognitiu a la tauleta on havia de relacionar les formes amb les siluetes i ho ha fet fàcilment. Seguidament li hem projectat un vídeo de relaxació, ha segut al puf i s'ha quedat mirant fixament a la pantalla. La fisioterapeuta m'ha explicat que depenent de la condició de cada nen fa unes activitats o unes altres, i a vegades també els fa circuits, els reforça mobilitat o simplement els deixa que interactuin amb l'aula i que rebin estímuls.

IL·LUSTRACIÓ 43- NENA RELAXANT-SE MIRANT LA PANTALLA

IL·LUSTRACIÓ 44-TOTS ELS NENS ASSEGUTS I ELL DE PEU

Seguidament he tornat a l'aula que vaig estar el primer dia, a la d'13 on he tornat a observar el comportament del nen. En

aquest cas han estat treballant la lletra A i la tutora m'ha explicat que aquestes activitats no les acostuma a fer per la tarda i fan activitats més de lleure, però que aprofita al màxim les hores en que té suport a l'aula de la professora SIEI ja que així ella pot estar per la resta d'alumnes i la professora de la SIEI pot estar atenent al nen autista. Primer de tot s'han assegut tots al terra davant de la pissarra però en aquest cas el nen s'ha quedat de peu i movent-se per la classe, però es veia que estava escoltant ja que repetia algunes de les paraules que deia la tutora i responia amb alguns sons a les preguntes que feia. Mentrestant tornava a estar jugant amb la plastilina.

A més, he pogut presenciar una petita crisi que m'ha permès veure una mica més la realitat. S'ha enfadat perquè ell volia pintar la E, no feia cas, s'ha posat a plorar i a cridar, alterant als altres nens de la classe. Aleshores l'hem tret de classe perquè donés una volta i es pogués desfogar sense alterar als altres alumnes, l'hem dut a una altre sala, ha fet la feina, ha jugat uns minuts i hem tornat a classe i ja estava més relaxat.

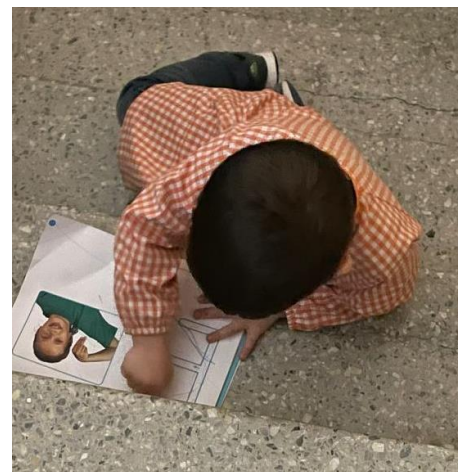
Més tranquil·lament les professores m'han explicat que ell ja es

IL·LUSTRACIÓ 46- NEN ORDENANT ELS NÚMEROS

sap tots els números i els sap ordenar, es sap tot l'abecedari i també l'ordena, li encanta l'anglès i és molt bo en aquest, és a

dir, en tots aquests aspectes va més avançat que la resta d'alumnes de la seva classe. A més, m'han parlat d'un cas que ja estava veient a la classe, una nena que no parla gens, té moltes estereotípies i no interacciona ni fa cas a ningú. Des de l'escola han parlat amb els seus pares ja que l'han avaluat i és molt possible que sigui autista, i per tant, necessita suport a l'aula però els pares no ho accepten,

IL·LUSTRACIÓ 45- NEN A LES ESCALES PINTANT LA LLETRA E

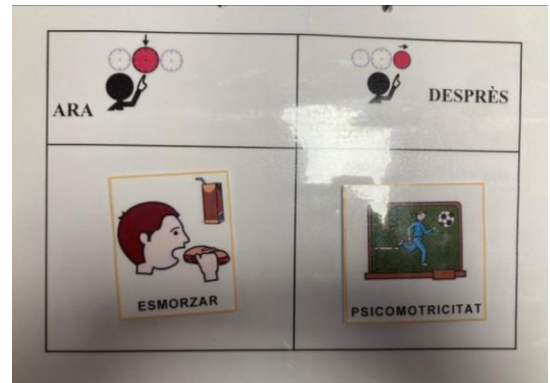
diuen que la seva nena està bé i es neguen a firmar l'informe,

fet que fa que l'escola no pugui fer res en aquest cas. Aquí he pogut veure una altra família que per a ells deu ser un tema tabú, o que no tenen suficient informació, això els fa tenir dubtes, i alhora dificulta molt el desenvolupament de la nena.

També he estat una estona en una classe de Tímar, la d'inserció a la vida adulta, que són aquells nens que tenen necessitats especials que són els més grans i el que treballen és la independència i aspectes que hauran de fer servir en el seu dia a dia, com fer la compra, fer entrepans o posar una rentadora.

Per últim, el professor d'educació especial m'ha explicat el funcionament de les agendes o els plafons de comunicació. Aquestes són les que usen molts dels alumnes autistes que són no verbals, fan comunicació bimodal o inclús els que sí que tenen comunicació verbal però per augmentar-la. Aquest plafó serveix per a que el nen aprengui a fer demandes o a comunicar el que pensa o vol. És un sistema de SAAC personal i individualitzat un per a cada alumne, i en aquest plafó tenen un "velcro" on enganxar-hi els pictogrames.

IL·LUSTRACIÓ 47- AGENDA DE COMUNICACIÓ

També tenen llenguatge que han après com per exemple els colors que ja saben comunicar o identificar, animals o rutines que fan servir els mestres per a explicar el que faran ara i el que realitzaran després per avançar-se.

10.1. CONCLUSIONS VISITA A L' ESCOLA

Visitant aquesta escola he après moltes coses, però soc conscient que no és la realitat de tots els centres. En aquesta, els nens estan perfectament atesos i es preocupen molt per ells i per la seva inclusió per a que es sentin tots a gust. He vist els tres tipus d'escolarització dins d'una mateixa escola, i això només ho trobem en cinc escoles en tota Catalunya. He vist que fan falta molt recursos per a poder avançar però que la voluntat de tots els professionals que hi treballen ajuda molt. Veient el gran nombre d'escoles que hi ha, haurien d'haver més d'aquestes característiques ja que si es vol treballar la inclusió s'ha d'apostar per això ja que és un tipus d'ensenyament que beneficia a tots els alumnes en tots els aspectes.

CONCLUSIONS

En aquest treball de recerca es buscava investigar sobre alguns aspectes de les persones amb Trastorn de l'Espectre Autista per tal de veure si les hipòtesis proposades eren encertades.

En la primera hipòtesi buscava si la inserció de les persones TEA depèn del grau de cada persona i de la feina que s'ha realitzat en el període d'escolarització. He arribat a la conclusió que aquesta premissa és més o menys certa, ja que com més gran sigui el grau més ajuda necessita i menys autonomia té, per tant la inserció serà més difícil, però com he vist que els graus es poden avaluar de manera separada tenint en compte els patrons de comportament i la comunicació social podria ser que a les persones amb un grau menor en la comunicació social els costi menys la inclusió. No obstant, aquesta no és cosa seva només sinó que és cosa de tots ja que és la societat la que ha de canviar i començar a acceptar-los.

Sí que és cert que la feina que s'ha realitzat en el període d'escolarització i amb l'entorn que han conviscut tindran molt a veure en el seu desenvolupament, perquè és quan s'aprenen la majoria de continguts i quan el cos i la ment s'adapten al que tenen al voltant.

La segona hipòtesi que em plantejava en el meu treball era comprovar si la inclusió era real o si pel contrari es diu molt i es fa poc. He pogut veure que s'està intentant tirar endavant ja que moltes persones tenen una gran voluntat i implicació però que hi ha una gran manca de recursos que els frena i per tant aquesta inclusió no es pot fer realitat. També m'han explicat que l'Administració fa projectes i propostes atractives però la implicació no és suficient com per a que s'arribi a du a terme de manera total. És per això que les famílies i les escoles demanen acció des de l'Administració ja que són ells els que poden proporcionar els recursos necessaris per a fer la inclusió efectiva.

També he pogut comprovar que la inclusió en les escoles és molt beneficiosa i efectiva per a tots els nens, sempre i quan el grau ho permeti, i que per tant hauria d'haver més escoles inclusives que compartissin centre d'educació especial i ordinària, però que és la mateixa manca de recursos la que no ho permet portar a terme.

La hipòtesi envers a si el diagnòstic en dones es regeix per un criteri masculista o si realment té relació amb el gènere no la he pogut ni comprovar ni refutar totalment. He estat investigant sobre aquest tema però no és gaire clar si és veritat, a més, els professionals amb els que ho he parlat tampoc ho saben segur. El que es sap del cert és que nois i noies presenten diferents trets i molts cops les noies poden quedar emmascarades, però no he pogut esbrinar si és degut a que els tests de diagnòstic estan regits per patrons masculins o si realment existeix un percentatge menor d'afectació en dones. Aquesta investigació em queda pendent per a futurs treballs en un àmbit més mèdic i centrat en els tests de diagnòstic.

He corroborat que la hipòtesi sobre si la situació socioeconòmica i cultural afecten en el desenvolupament o millora d'aquest trastorn i és totalment un sí. Com he dit anteriorment hi ha una gran manca de recursos públics, i els que hi ha són molt escassos i insuficients. És per això que només les famílies que puguin accedir a teràpies privades veuran més millores en el desenvolupament dels seus fills, en canvi aquells que només poden accedir a teràpies públiques on en alguns casos només

donen tres quarts d'hora cada quinze dies, que és el que dona la sanitat pública, tindran un marge de millora molt més baix.

Al començar el treball jo tenia entès que el TEA es curava o si més no podien desaparèixer o disminuir els símptomes, i que això era generalitzat, ja que és el que havia vist en el cas que tinc proper. Amb aquest treball he pogut veure que no és així perquè per una part, depenen del cas i del grau, i per l'altra és necessària una molt bona situació socioeconòmica. Amb la persona que ho he viscut va tenir la sort de poder tenir 7 hores diàries els terapeutes a casa ja que la família podia accedir a les teràpies privades. M'he adonat que d'aquests casos n'hi ha molt pocs ja que hi ha poques famílies que puguin suportar aquesta inversió de diners.

Realitzant l'enquesta he pogut comprovar que el grau de coneixement de la població sobre el TEA és baix en els aspectes més concrets, però que es veu una tendència a pujar ja que podem veure que hi ha una gran voluntat per a la inclusió.

Concloent, he pogut assolir la majoria d'hipòtesis que m'havia plantejat, i en el transcurs d'aquestes he vist que hi ha moltes coses pendents a fer per a ajudar en la inclusió de les persones TEA. Tenint en compte tot això, he de dir que fer aquest treball ha suposat un gran aprenentatge en tots els aspectes. Primer de tot, per mi ha sigut una gran superació personal per diferents aspectes, i perquè aquesta mena de treballs no l'havíem realitzat mai. Per altre banda, he pogut créixer a nivell acadèmic ja que he après a buscar informació, a extreure-la, a decidir per mi mateixa, a buscar suport de professionals, a fer entrevistes i enquestes, a treballar individual i organitzadament, i un gran etcètera de coses més.

A més, he pogut assolir la majoria dels objectius que m'havia plantejat i he pogut aprendre molt sobre el TEA, un tema que des de ben petita em cridava molt l'atenció. L'he pogut treballar, informar-me i veure la realitat d'aquestes persones i de les seves famílies. He pogut aproximar-me a sentir el que senten aquestes persones ja que ho he pogut estudiar de primera mà, m'he aproximat a la mirada blava, sabent que és única de cada persona. M'ha encantat poder-me endinsar en aquest món fins al punt de plantejar-me el que vull fer en el meu futur ja que he gaudit molt visitant l'escola.

He de confessar que m'ha agradat molt fer aquest treball ja que he pogut dedicar temps a investigar i saber més sobre aquest tema que m'apassiona, i al poder organitzar-me'l jo no ha sigut gens pesat per a mi. També he de dir que aquí no s'acaba la meua recerca sobre aquest tema ja que em segueix apassionant, sí que m'ha permès veure que cal molta conscienciació i acció per a aconseguir la inclusió d'aquest grup i per això vull seguir treballant. Veient que l'Administració no dona els recursos necessaris i que tot són propostes que queden en va vull fer veure a la major part de població els aspectes d'aquest trastorn i de com podem contribuir per a que hi hagi una major conscienciació i que l'Administració s'adoni que han de fer alguna cosa per a canviar-ho.

AGRAÏMENTS

Primer de tot vull fer un gran agraïment a la meva tutora del treball de recerca, que m'ha ajudat molt en la realització d'aquest treball, ha cregut en mi en tot moment i s'ha implicat molt en aquest tema i en què el pogués fer de la millor manera. Ha sabut com respectar els meus temps i sempre ha estat al meu costat fent-me suport i aconsellant-me.

En segon lloc vull agrair a tot el personal de l'Escola Mare de Déu de la Serra i Tilmar que m'han ajudat en la meva part pràctica dedicant-me tota la atenció que necessitava. En especial vull agrair la feina al Joan Cortina i al Lluís Artieda, que m'han obert les portes del seu centre i m'han fent sentir com a casa, presentant-me a la resta de professorat, introduint-me en les classes i concedint-me entrevistes. També vull agrair a les mestres que han estat al meu costat durant les visites i que m'han estat explicant cada detall sobre el tema, m'han proporcionat molta informació.

A més, vull donar les gràcies a la família del Daniel que m'han explicat com viuen el dia a dia de la vida d'un nen autista i la realitat de la inclusió. Vull agrair-los tota l'ajuda que m'han donat i els vídeos i les imatges que m'han cedit per a poder dur a terme el meu treball.

Per altra banda, vull fer un gran agraïment a la meva família que m'ha estat ajudant en tot moment de diferents maneres en el suport d'aquest treball, m'han ajudat a tenir confiança i a tirar-lo endavant, fins i tot quan ho veia més fosc, emocionant-se en tots els petits passos que feia. Vull agrair-los la feina que fan dia a dia, i no només en aquest treball.

Per últim vull donar gràcies a totes les persones que es van molestar en respondre l'enquesta i a difondre-la, que va ser molta gent, i em van ajudar molt a donar dades més precises en el meu treball.

WEBGRAFIA

- (n.d.). La inclusió i l'autisme en les aules ordinàries en l'educació primària. Retrieved January 4, 2023, from https://dspace.uib.es/xmlui/bitstream/handle/11201/154068/Salort_Florit_Julia.pdf?sequence=1
- (2019, March 15). INFORMACIO: SIEI/USEE. Retrieved January 9, 2023, from <https://educacioidigital.cat/insmontperdut/moodle/mod/page/view.php?id=22928>
- (2021, August 27). SENSE - Support Measures. Retrieved January 5, 2023, from <https://sense.edb.gov.hk/en/types-of-special-educational-needs/autism-spectrum-disorder/support-measures.html>
- (2023, January 6). ? - YouTube. Retrieved January 7, 2023, from <https://www.youtube.com/watch?v=lnCFHhzzfO0&t=952s>
- (2023, January 6). - YouTube. Retrieved January 10, 2023, from https://www.researchgate.net/profile/Claudia-Arberas-2/publication/296483247_Autism_in_females_clinical_neurobiological_and_genetic_aspects/links/5c646d3d45851582c3e6dbe8/Autism-in-females-clinical-neurobiological-and-genetic-aspects.pdf
- (2023, January 6). - YouTube. Retrieved January 11, 2023, from http://video_201903315ca0e8170cf221c68707339a.html?fbclid=IwAR10JnjTZCcJ2NV-nqYyBgySzvXQT1EfDj07ch_wZCWMfyMJNuPs6HYZ1BI
- (2023, January 6). YouTube. Retrieved January 5, 2023, from <https://www.lasexta.com/noticias/sociedad/el-autismo-tambien-es-cuestion-de-genero-cuando-los-sintomas-se-enmascaran-por-ser-mujer->
- Adaptem les matèries a alumnes amb Trastorn de l'Espectre Autista.* (n.d.). Premis Recerca UVic. Retrieved July, 2022, from https://premisrecerca.uvic.cat/sites/default/files/webform/a581ada8b5cf61f87de112a20078965a46149c0e_Treball%20de%20Recerca%20Andrea%20Garcia%20Ramos.pdf
- Alumnes NESE. Informes NEE i NSCD | Servei Educatiu Horta Guinardo.* (n.d.). Serveis Educatius. Retrieved January 9, 2023, from <https://serveiseducatiu.xtec.cat/horta-quinardo/escola-inclusiva/alumnes-nese-informes-nee-i-nscd/>
- Asuar, B. (2021, October 13). *Mujeres que descubren a los 40 años que tienen autismo porque las evaluaciones se rigen por criterios machistas.* Público. Retrieved July, 2022, from <https://www.publico.es/sociedad/mujeres-descubren-40-anos-autismo-evaluaciones-rigen-criterios-machistas.html>
- Autismo: causas, síntomas y tratamiento.* (n.d.). Redacción Médica. Retrieved November 23, 2022, from <https://www.redaccionmedica.com/recursos-salud/diccionario-enfermedades/autismo>
- Autismo de Kanner. Imprescindible contar con medios y con apoyo.* (n.d.). MuNDo AsPeRGeR. Retrieved 27 December, 2022, from <https://mundoasperger.com/autismo-de-kanner-imprescindible-contar/>
- Autismo lenguaje y comunicación con persona con TEA.* (2018, June 21). Autismo España. Retrieved January 2, 2023, from <https://autismo.org.es/para-las-personas-con-tea-el-lenguaje-no-es-siempre-la-mejor-forma-de/>
- Autismo y trabajo: 5 aspectos para tener en cuenta.* (2020, April 3). Fundación Bensadoun Laurent. Retrieved January 10, 2023, from <https://fundacionbl.org/autismo-y-trabajo-5-aspectos-para-tener-en-cuenta/>
- Celis, G. (n.d.). *Trastorno del espectro autista (TEA).* SciELO México. Retrieved September, 2023, from https://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0026-17422022000100007
- Comín, D. (2015, December 31). *¿Cuál es la diferencia entre la señalética adaptada y los pictogramas para niños con autismo?* Autismo Diario. Retrieved January 7, 2023, from <https://autismodiario.com/2015/12/31/pictogramas-y-senaletica-cual-es-la-diferencia/>
- Comín, D. (2016, August 29). *El lenguaje y la comunicación en niños con autismo.* Autismo Diario. Retrieved January 5, 2023, from <https://autismodiario.com/2016/08/29/el-lenguaje-y-la-comunicacion-en-ninos-con-autismo/>

- Comunicación en TEA: la comunicación no verbal – HoDARI. (2019, April 30). HoDARI. Retrieved January 8, 2023, from <http://hodari.es/comunicacion-tea-comunicacion-no-verbal/>
- Conoce los tipos o grados de autismo que hay. (n.d.). Inluyeme.com. Retrieved October, 2022, from <https://www.inluyeme.com/conoce-los-tipos-o-grados-de-autismo-que-hay/>
- Conociendo el Autismo...Causas del Trastorno del Espectro Autista (TEA). (2014, July 29). Red Cenit. Retrieved December, 2022, from <https://www.redcenit.com/conociendo-el-autismo-causas-del-trastorno-del-espectro-autista-tea/>
- ¡De color azul!,, el genoma autista – El rincón del Calmécac. (2019, July 26). El rincón del Calmécac. Retrieved October, 2022, from <https://elrincondelcalmecac.wordpress.com/2019/07/26/de-color-azul-el-genoma-autista/>
- Delgado, J. (2021, November 22). *Tipos o grados de autismo infantil*. Etapa Infantil. Retrieved 27 December, 2022, from <https://www.etapainfantil.com/tipos-autismo>
- Delgado, P. (2021, June 18). *Trastorno del Espectro Autista (TEA) en la educación*. Observatorio - Instituto para el Futuro de la Educación. Retrieved July, 2022, from <https://observatorio.tec.mx/edu-news/trastorno-del-espectro-autista-tea-educacion/>
- DIAGNÓSTICO DEL AUTISMO (n.d.). Espacio Autismo. Retrieved December, 2022, from <https://www.espacioautismo.com/diagnostico-del-autismo/>
- Dictamen de escolarización. Lo que debes saber. (n.d.). MuNDo AsPeRGeR. Retrieved January 9, 2023, from <https://mundoasperger.com/dictamen-de-escolarizacion-lo-que-debes/>
- DSM-5™. (n.d.). EAFIT. Retrieved December 30, 2022, from <https://www.eafit.edu.co/ninos/reddelaspreguntas/Documents/dsm-v-guia-consulta-manual-diagnostico-estadistico-trastornos-mentales.pdf>
- DSM 5: ¿En qué consiste este manual de criterios y diagnósticos? (n.d.). TuTFG. Retrieved December 30, 2022, from <https://tutfg.es/dsm-5/>
- Educación. (n.d.). Autismo España. Retrieved January 7, 2023, from <https://autismo.org.es/que-hacemos/lineas-de-accion/educacion/>
- Educación inclusiva en el alumnado con TEA: una revisión sistemática de la investigación | Siglo Cero Revista Española sobre Discapacidad Intelectual. (n.d.). eUSAL Revistas. Retrieved January 7, 2023, from <https://revistas.usal.es/tres/index.php/0210-1696/article/view/scero2022531115135>
- Educación Inclusiva. Personas con TEA. (n.d.). Trastorno del Espectro Autista Mesa de Ocaña. Retrieved January 7, 2023, from <https://tea-mo.es/descargas/otras-descargas/educacion-inclusiva-personas-con-tea>
- Educación Inclusiva. Personas con trastornos del espectro. (n.d.). educaLAB. Retrieved January 7, 2023, from <http://educalab.es/-/educacion-inclusiva-personas-con-trastornos-del-espectro-del-autismo>
- El Ayuntamiento de la Vila instalará pictogramas en las zonas de juego infantiles para favorecer la inclusión de menores con autismo. (2021, April 23). Elperiodic.com. Retrieved January 9, 2023, from https://www.elperiodic.com/villajoyosa/ayuntamiento-vila-instalara-pictogramas-zonas-juego-infantiles-para-favorecer-inclusion-menores-autismo_742809
- El diagnóstico de autismo: ¿estás actualizad@ sobre sus cambios? (2021, June 29). Fundacion ConecTEA. Retrieved December 29, 2023, from <https://www.fundacionconectea.org/2021/06/29/el-diagnostico-de-autismo-estas-actualizad-sobre-sus-cambios/>
- El potencial laboral de las personas con autismo, ese gran desconocido de las empresas españolas. (2018, May 10). 20minutos.es. Retrieved January 10, 2023, from <https://www.20minutos.es/noticia/3336442/0/personas-autismo-tea-potencia-laboral-prejuicios-empresarios/>
- Empleo y autismo, un reto de inclusión social de gran importancia en los próximos años. (2020, December 2). Fundacion ConecTEA. Retrieved January 10, 2023, from <https://www.fundacionconectea.org/2020/12/02/empleo-y-autismo-un-reto-de-inclusion-social-de-gran-importancia-en-los-proximos-anos/>

- Equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP)*. (n.d.). Consorci d'Educació de Barcelona. Retrieved January 8, 2023, from https://www.edubcn.cat/ca/centres_serveis_educatius/serveis_educatius/serveis_educatius_de_zona/eap
- Fanjul, B. (2013, June 24). *El DSM-5 y la nueva clasificación de los TEA, por Carmen Moreno*. Autismo Madrid. Retrieved December 30, 2022, from <https://autismomadrid.es/cermi/el-nuevo-dsm5/>
- Fernández, M. (2022, May 8). *Trastorno desintegrativo infantil: Síndrome de Heller*. Awen Psicología. Retrieved December 27, 2022, from <https://awenpsicologia.com/sindrome-de-heller/>
- González, H. (n.d.). *Causas del autismo: genéticas, neurológicas, ambientales...* Webconsultas. Retrieved December, 2022, from <https://www.webconsultas.com/autismo/causas-del-autismo-438>
- Grados de autismo*. (2022, February 21). Club familias. Retrieved December, 2022, from <https://www.clubfamilias.com/es/grados-de-autismo>
- Gutiérrez, P., Rodríguez, F., Vicente, S., & García, R. J. (2018, February 26). *Inclusión educativa y social del alumnado TEA, un reto*. El Diario de la Educación. Retrieved January 10, 2023, from <https://eldiariodelaeducacion.com/2018/02/26/inclusion-educativa-social-del-alumnado-tea-reto/>
- Hess, P. (n.d.). *La revisión del DSM-5 modifica el epígrafe de autismo. DSMV-TR*. MuNDo AsPeRGeR. Retrieved December 30, 2022, from <https://mundoasperger.com/la-revision-del-dsm-5-modifica-el-epigrafe-de-autismo-dsmv-tr/>
- Home*. (n.d.). YouTube. Retrieved December, 2022, from <https://i.pinimg.com/474x/94/14/01/941401db9f73e76fc451e2769b5e4fd.jpg>
- Hopkins, J. (n.d.). *AUTISMO INFANTIL*. BINASSS. Retrieved November, 2022, from <https://www.binasss.sa.cr/bibliotecas/bhp/cupula/v26n2/art5.pdf>
- Hypsarrhythmia*. (n.d.). Wikipedia. Retrieved October, 2022, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Hypsarrhythmia>
- I disturbi mentali eliminati dal DSM-5*. (2018, September 22). Il Superuovo. Retrieved December 30, 2022, from <https://www.ilsuperuovo.it/disturbi-mentali-eliminati-dsm-5/>
- Instead of Asperger's, Elon Musk Should Have Said He Is Autistic*. (2021, May 10). Medium. Retrieved December 28, 2022, from <https://medium.com/invisible-illness/instead-of-aspergers-elon-musk-should-have-said-he-is-autistic-aa840c099b8c>
- Jarque, J. (n.d.). *¿Qué es el dictamen de escolarización?* Mundo Primaria. Retrieved January 8, 2023, from <https://www.mundoprimaria.com/pedagogia-infantil-primaria/dictamen-de-escolarizacion>
- Kanner, L. (n.d.). *Todo sobre Kanner (síndrome de)*. Psiquiatría.com. Retrieved September, 2022, from <https://psiquiatria.com/glosario/kanner>
- Las diferencias de la anatomía cerebral en el autismo pueden variar según la edad y el sexo*. (2020, May 5). Autismo Diario. Retrieved December 29, 2022, from <https://autismodiario.com/2020/05/05/las-diferencias-de-la-anatomia-cerebral-en-el-autismo-pueden-variar-segun-la-edad-y-el-sexo/>
- Learn More About Your Child's Development: Developmental Monitoring and Screening English & Spanish*. (n.d.). CDC. Retrieved December 21, 2022, from <https://www.cdc.gov/ncbddd/actearly/pdf/Dev-Mon-and-Screen-English-and-Spanish-P.pdf>
- Lenguaje y comunicación en personas con TEA: Aplicaciones y materiales*. (2018, March 8). Fundación Querer. Retrieved January 4, 2023, from <https://www.fundacionquerer.org/lenguaje-comunicacion-personas-tea-aplicaciones-materiales/>
- Linuesa, S. (2021, April 9). *Un poco de historia sobre el TEA... (Parte 1)*. Autismo Madrid. Retrieved September, 2022, from <https://autismomadrid.es/articulo-especializado/un-poco-de-historia-sobre-el-tea-parte-1/>
- Los GRADOS o NIVELES del autismo: ¿en qué consisten?* (2020, July 20). Espacio Autismo. Retrieved December 29, 2022, from <https://www.espacioautismo.com/los-grados-o-niveles-del-autismo-en-que-consisten/>

- Los tres grados del trastorno del espectro del autismo. (2018, March 5). TiTi. Retrieved December 29, 2022, from <https://infotiti.com/2018/03/grados-del-autismo-niveles/>
- Mas, M. J. (2014, April 9). *¿Qué causa el autismo?* neuronas en crecimiento. Retrieved December 28, 2022, from <https://neuropediatra.org/2014/04/09/que-causa-el-autismo/>
- Mazzeo, M. C. (n.d.). *Sistemas aumentativos y alternativos de comunicación SAAC - PSISE*. PSISE Madrid. Retrieved January 8, 2023, from <https://psisemadrid.org/los-sistemas-aumentativos-y-alternativos-de-comunicacion-saac/>
- Montagud, N., Figueroba, A., Guzmán, G., Ruiz, L., Rodríguez, E., Rovira, I., & Castellero, O. (2020, July 29). *Síndrome de Kanner: qué es y qué relación tiene con los TEA*. Psicología y Mente. Retrieved December 28, 2022, from <https://psicologiymente.com/clinica/sindrome-kanner>
- NESE (Necessitats Específiques de Suport Educatiu). XTEC - Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. (n.d.). XTEC. Retrieved January 9, 2023, from <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/atencio-educativa-als-alumnes/nese/>
- Neurología. (n.d.). Neurología. Retrieved September, 2022, from <https://neurologia.com/noticia/2064/relacion-entre-la-mutacion-en-un-gen-y-el-autismo>
- Palomo, R. (n.d.). *DSM-5: la nueva clasificación de los TEA*. Apacu. Retrieved January 3, 2023, from <https://apacu.info/wp-content/uploads/2014/10/Nueva-clasificaci%C3%B3n-DSMV.pdf>
- para Síndrome de Rett - Síntomas y causas. (2022, July 19). Mayo Clinic. Retrieved December 29, 2022, from <https://www.mayoclinic.org/es-es/diseases-conditions/rett-syndrome/symptoms-causes/syc-20377227>
- para Trastorno del espectro autista - Síntomas y causas. (n.d.). Mayo Clinic. Retrieved December 30, 2022, from <https://www.mayoclinic.org/es-es/diseases-conditions/autism-spectrum-disorder/symptoms-causes/syc-20352928>
- Pruebas y diagnóstico de los trastornos del espectro autista. (n.d.). CDC. Retrieved December 23, 2022, from <https://www.cdc.gov/ncbddd/spanish/autism/screening.html>
- Què és l'EAP? - EAP Alt Camp T-01. (n.d.). Google Sites. Retrieved January 8, 2023, from https://sites.google.com/a/xtec.cat/eap_altcamp/que-es-l-eap
- ¿Qué son los trastornos del espectro autista? | Trastornos del espectro autista | NCBDDD. (2022, April 26). CDC. Retrieved September, 2022, from <https://www.cdc.gov/ncbddd/spanish/autism/facts.html>
- Rendimiento diagnóstico del EEG. (n.d.). Rendimiento diagnóstico del EEG. Retrieved December 23, 2022, from https://www.neurodidacta.es/index.php?option=com_guru&view=gurutasks&catid=3&module=25-diagnostico&cid=130-rendimiento-diagn%C3%B3stico-del-eeg&tmpl=component&Itemid=0
- Rodríguez, Y. (n.d.). *1: El autismo y los TEA*. Aula. Retrieved September 30, 2022, from https://aula.com.uy/libros_de_primaria/2018/trastornos-del-espectro-autista/el-autismo-y-los-tea
- Sáinz, B. (2022, May 15). *El sesgo de género en las mujeres con autismo: menos valoraciones, más camuflaje social y mayor cuestionamiento del diagnóstico*. El Diario. Retrieved January 4, 2023, from https://www.eldiario.es/cantabria/ultimas-noticias/sesgo-genero-mujeres-autismo-valoraciones-camuflaje-social-mayor-cuestionamiento-diagnostico_1_8990377.html
- Serveis educatius. SEZ. *Equips d'assessorament i orientació psicopedagògica*. XTEC - Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. (n.d.). XTEC. Retrieved January 7, 2023, from <https://xtec.gencat.cat/ca/serveis/sez/eap/>
- SIEI: SUPORT INTENSIU D'ESCOLARITZACIÓ INCLUSIVA | Institut Ramon Berenguer IV. (n.d.). Àgora. Retrieved January 9, 2023, from <https://agora.xtec.cat/iesrb4/siei/>
- Síndrome de Asperger: Qué es y características del autismo. (2018, February 14). Autismo España. Retrieved December 28, 2022, from <https://autismo.org.es/sindrome-asperger/>

- Síndrome de HELLER: Síntomas, Características, Causas y Tratamiento.* (2019, November 27). Psicología-Online. Retrieved December 28, 2022, from <https://www.psicologia-online.com/sindrome-de-heller-sintomas-caracteristicas-causas-y-tratamiento-4783.html>
- Síndrome de West.* (n.d.). Genetic and Rare Diseases Information Center. Retrieved December 28, 2022, from <https://rarediseases.info.nih.gov/espanol/13300/sindrome-de-west>
- Síntomas, causas y tratamiento del Síndrome de Heller- Isfap.* (n.d.). ISFAP. Retrieved December 28, 2022, from <https://isfap.com/sindrome-heller-sintomas-tratamiento/>
- Sistema SAAC.* (n.d.). ARASAAC. Retrieved January 9, 2023, from <https://arasaac.org/>
- Spencer, H. (n.d.). *El síndrome Kanner.* Centro Psicoanalítico de Madrid. Retrieved December 28, 2022, from <https://www.centropsicoanaliticomadrid.com/publicaciones/revista/numero-29/el-sindrome-kanner/>
- Suport intensiu escolarització inclusiva (SIEI).* XTEC - Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. (n.d.). XTEC. Retrieved January 7, 2023, from <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/mesures-i-suports/intensius/siei/>
- Suport intensiu per a l'escolarització inclusiva (SIEI) | ecom.cat | Esborrem barreres. Creem oportunitats.* (n.d.). Federació ECOM. Retrieved January 7, 2023, from <http://www.ecom.cat/ca/guia-recursos/guia-recursos-discapacitat/suport-intensiu-lescolaritzacio-inclusiva-siei>
- TEA en el aula y sus distintos grados de afectación.* (2019, November 19). UNIR. Retrieved January 29, 2023, from <https://www.unir.net/educacion/revista/tea-en-el-aula/>
- Técnico en educación infantil - TEI.* (n.d.). Educaweb.com. Retrieved January 9, 2023, from <https://www.educaweb.com/profesion/tecnico-educacion-infantil-969/>
- TEI - Educació.* (n.d.). CCOO CAT. Retrieved January 9, 2023, from <https://www.ccoo.cat/educacio/laborals/tei/>
- Tesi doctoral: El meu fill té autisme, i ara què?* (n.d.). TDX (Tesis Doctorals en Xarxa). Retrieved June, 2022, from https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/663805/tmmc_20180518.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Todo sobre Heller (síndrome de).* (n.d.). Psiquiatria.com. Retrieved December 28, 2022, from <https://psiquiatria.com/glosario/heller>
- Trastorn de l'Espectre Autista.* (n.d.). Conselleria d'Educació, Cultura i Esport. Retrieved June, 2022, from https://ceice.gva.es/documents/169149987/169674754/TEA_guia_families.pdf
- Trastorno autista: realidad y reto.* (2004, January 1). Psiquiatria.com. Retrieved October, 2022, from <https://psiquiatria.com/bibliopsiquis/trastorno-autista-realidad-y-reto/>
- Trastorno del Espectro Autista (DSM 5) » Orientación Psicológica.* (n.d.). Orientación Psicológica. Retrieved December 30, 2022, from <https://orientacionpsicologica.es/trastorno-del-espectro-autista-dsm-5/>
- Trastornos del espectro autista: problemas de comunicación.* (2020, April 24). NIDCD. Retrieved December 30, 2022, from <https://www.nidcd.nih.gov/es/espanol/problemas-de-comunicacion-en-los-ninos-con-trastornos-del-espectro-autista>
- Tratamiento para el TEA.* (n.d.). Psicodex. Retrieved October, 2022 from <https://www.psiquiatriapsicologia-dexeus.com/es/unidades.cfm/ID/13306/ESP/tratamiento-para-tea.htm>

ANNEXOS

1. AUTORITZACIONS DELS ENTREVISTATS

Mare de Déu de la Serra
MONTBLANC

Autorització divulgació d'imatges i documents

Joan Cortina Badoch com a director del centre docent Col·legi Mare de Déu de la Serra de Montblanc i el CEE Tilmar,

AUTORITZO:

Al tractament i divulgació d'imatges i documentació que fan referència al Centre d'Educació Especial Tilmar de Montblanc en el Treball de recerca de l'Escola Puigerver de Reus: "TEA: UNA MIRADA BLAVA" de l'alumna Clàudia Caballero Pastó.

Montblanc, 15 de maig de 2023

JOAN
CORTINA
BADOCH - DNI
39863579W

Firmado digitalmente
por JOAN CORTINA
BADOCH - DNI
39863579W
Fecha: 2023.05.15
12:10:22 +02'00'

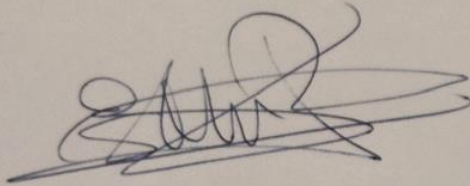
Director
Joan Cortina Badoch

A qui pugui interessar,

Jo, Esther Rodriguez Bernal, amb DNI 48916317d i com a mare del Daniel Curto Rodríguez, autoritzo a la Clàudia Caballero Pastó a fer ús de les dades que va extreure de la seva entrevista amb mi per la realització del TDR, TEA: Una mirada blava.

I perquè així consti,

Reus, 15 de Maig de 2023

Esther Rodriguez Bernal

2. ENTREVISTES

2.2.1. Director i sotsdirector de Tilmar

Possibles preguntes

- Perquè us poguéssim conèixer es podria presentar?
 - Com es diu?
 - Quins estudis va cursar?
 - Quants anys porta exercint aquesta professió?
 - Quin paper desenvolupa dins de l'escola?
- Quin tipus d'escola és Tilmar (concertada, privada..)?
- Quin tipus d'alumnes teniu?
- De quina zona venen?
- (Quants alumnes autistes teniu)?
- Quants alumnes hi ha per classe?
- Quin tipus d'educació impartiu en els nens autistes (especial, mixta, ordinària)?
- Com arriben els alumnes en aquesta escola?
- (Necessiten mínim de discapacitat)?
- Fins a quina edat s'ofereix l'educació?
- Teniu contacte amb alguna empresa per oferir ofertes laborals?
- En l'aprenentatge d'aquests nens quina prioritat donen?
- Com es divideixen les diferents classes (per edat, necessitats)?
- Hi ha professors d'ordinària que fan classe a educació especial?
- Els professor que participen en educació mixta tenen alguna formació afegida?
- Utilitzeu un programa específic d'ensenyament pels nens autistes?
- Oferiu activitats extraescolar per a aquests nens?
- Com seria un horari de qualsevol dia en una classe d'educació especial?
- En educació especial hi ha classes en que reben classes de matemàtiques, llengua...?
- Utilitzeu el sistema SAAC (pictogrames)?
- Quin perfil ha de tenir un professor perquè encaixi a la vostra escola?

- Teniu una pauta per determinar si un alumne pot portar una educació mixta?
- Perquè es va decidir de fundar una escola d'educació especial juntament amb una d'educació ordinària?
- Em podria dir alguna referència bibliogràfica?
- Com valora que sigui una escola inclusiva?
- Perquè és l'única de Tarragona d'educació mixta?
- Que t'agradaria canviar o incorporar?
- Que li hagués agradat que li preguntés?

Transcripció de les respostes

Està el Lluís que és el sotsdirector de Tilmar iestic jo que soc el Joan que soc el director del centre d'educació especial Tilmar

Centre Tilmar és un centre que esta a Montblanc a la comarca de Conca de Barberà. Únic centre d'educació especial de la Conca de Barberà i l'Alt Camp. És a dir, tots els nens d'aquestes comarques que necessiten assistir a una escola d'educació especial han de venir cap aquí. Estem ubicats en un edifici que el compartim amb una escola ordinària que es diu Mare de Déu de la Serra. Només hi ha 5 escoles a Catalunya que puguin compartir edifici amb escola d'educació especial i això amb totes les avantatges que comporta.

Tenim classes d'educació ordinària i enmig classes d'educació especial, i per tant fem moltes activitats conjuntes. Al pati estan junts. Als festivals, a les sortides... Alguns nens fan inclusió des de Tilmar a Mare de Déu de la Serra. Llavors tenim molt arraigat el decret que va aparèixer fa tres anys que encara no es du a terme per manca de recursos i pressuposts. Nosaltres moltes coses ja fa temps que ja les estem portant a terme. Tots els treballadors tenim molt clar la feina que s'ha de fer i com s'ha de fer, és a dir, tenim molta empatia i estem oberts a molts casos.

A part d'això a l'escola ordinària tenim una SIEI que són nens amb unes necessitats especials que cada vegada en tenim més, que no són nens encara d'educació especial però sí que requereixen atenció. Per tant, el departament ens va otorgar SIEI, una aula de Suport Intensiu d'Educació Inclusiva, i em penso que són 8 o 9 nens que pertanyen a l'aula aquesta, tenim un professor i un

educador. El departament et dona una persona per fer aquesta feina. Això vol dir que en algunes hores l'educador agafa a alguns d'aquests nens i els porta a la seva aula per fer algunes feines, tasques concretes, i altres vegades aquests professors entren a la classe ordinària i estan fent suport al nen dins de la classe

Aquest departament de la SIEI te l'ha d'atorgar la generalitat, oi?

Sí, el departament depèn de la Generalitat, de la conselleria d'educació depèn del tema d'ensenyament, del consell d'educació. Llavors la conselleria té les delegacions territorials, que té la de Girona, la de Lleida, la de Tarragona i la de Barcelona però que ells tenen el consorci de tota la capital, i llavors donen la delegació a la resta de comarques. A part d'això hi ha els sotsinspectors, els caps, delegats territorials... cada escola té l'inspector que ens toca i a més a més hi ha el que he dit abans que és el centre de recursos pedagògics que és el que ajuda i té tots aquests organismes que donen suport a les escoles: l'EAP, el CSMIJ, SESMDI. Més o menys això és un mapa del que és l'educació especial.

Quins estudis vau cursar?

Jo soc mestre de l'antic pla i la meva especialitat va ser la legislatura d'històries i el Lluís és...

Jo vaig fer primer pedagogia i després vaig fer mestre, o sigui grau de mestre d'educació primària amb menció d'atenció a la diversitat, és a dir, a l'educació especial.

Quants anys porteu en aquesta professió?

Doncs mira, jo porto 35 anys de professió. No sempre a aquesta escola, vaig estar 27 o 28 anys a una altre escola de Reus, l'escola Puigcerver que ja coneixes i ara porto 6 anys en aquesta escola. Vaig començar com a director del centre d'educació especial Tilmar i després compaginava la direcció de Tilmar amb la sots direcció de l'escola ordinària Mare de Déu de la Serra. Al cap de dos anys es va jubilar el director de l'escola d'educació ordinària i vaig ocupar també la seva plaça de direcció, i un dels motius era perquè des del bisbat, que és d'on depèn la nostra escola, cada vegada es volia tendir més a la inclusivitat aquesta de les dues escoles. Per això vam decidir posar un mateix director, abans hi havia un per cada un dels edificis i ara un mateix director fa les dues funcions.

Jo porto exercint d'aquesta professió de docència d'educació especial, doncs farà casi 10. D'una altre educació de persones adultes o d'immigrants, doncs en total potser uns 14 o 15 anys.

Quin paper desenvolupeu dins de l'escola?

Soc el sotsdirector com bé deia el Joan, i soc tutor d'una de les 5 aules de Tilmar.

Quin tipus d'escola és el Tilmar? Que t'agradaria canviar o incorporar?

És una escola concertada, que depèn de la Generalitat i la petita gran diferència que hi ha respecte les públiques és l'aspecte econòmic sobretot, que això és el que més ens pesa. Amb l'aspecte econòmic, al ser una escola concertada nosaltres tenim un 60% del que és l'economia total per suportar el dia a dia d'aquesta escola. Amb aquest 60% s'han de cobrir les despeses del monitoratge, després també s'han de cobrir despeses de funcionament diari, de llum, aigua i gas, com qualsevol altre casa i llavors l'altre 40% hem d'aconseguir en certa manera que les famílies facin una aportació econòmica per a que pugui sobreviure el centre.

Aleshores que t'agradaria canviar?

Doncs això, que siguem una miqueta més equitatius, no en funció de si és concertada o és pública. M'agradaria ser més equitatiu pels nens, perquè tinguin una atenció més personalitzada, més individualitzada, més en base a les seves necessitats; i això evidentment comporta que puguem tindre més personal docent, sigui monitors, sigui educadors, sigui tutors, és igual, perquè aquí si que hi ha responsabilitats diferents però ens hem de mullar les mànigues, o sigui fem de tot tots. I això és el que m'agradaria canviar, sí. Bé, més que canviar nosaltres, canviar el departament de la Generalitat.

Quin tipus d'alumnes teniu?

Tenim de tot. Així com hi ha escoles d'educació especial que són preferents a, és a dir, preferents a cadires de rodes, preferents a autistes, preferents amb trastorns de la conducta; però nosaltres tenim un popurri de tot, perquè absorbim el que ens ve, no podem dir que no, però no per res sinó perquè no tanquem les

portes a ningú, a cap nen li tanquem les portes sigui pels problemes que té, per les virtuts que té o sigui per un problema econòmic perquè normalment, clar si que és cert que els nanos d'educació especial, no m'atreveixo a dir quin percentatge, però és elevat el fet que venen d'unes famílies que són desestructurades: que la mare no treballa, que el pare tampoc, o que estan separats, o que són immigrants, llavors l'estatus socio-econòmic sol ser baix.

Llavors hi ha gent que no pot accedir a aquesta escola?

No, no, no, vull dir no tanquem les portes pel fet de que no pugin pagar. Si no poden pagar, ens assentem, negociem, però ja està, o sigui el petit es queda. Si igualment no poden aportar res, que tenim casos, se'ls accepta igualment.

És a dir, és concertada per a qui pot, no?

Correcte. Com que el món d'educació especial és adaptar-ho tot, doncs això també s'adapta, ens adaptem, i ja et dic, no tanquem les portes a cap nen ni a cap família perquè es vulgui o es recomani portar al nen cap aquí. No, no tanquem les portes a ningú.

Aleshores els tipus de nens, o sigui de tipologia, de deficiències, de tot. Ja sigui sensorial, auditiva, vam tenir de deficiències visuals, motòriques i aquí servim també a malalties mentals. És a dir, hi ha nens amb cadires de rodes que són pluridiscapacitats, que tenen de tot, nens amb paràlisi cerebral, nens autistes, nens amb trastorns degeneratius, nens amb algun tipus de deficiència cerebral d'alguna proteïna ho hauria de mirar en els informes, però molt concret, que no li permet, no se sap perquè, comunicar-se amb la gent; nens amb Síndrome de Down, nens amb Síndrome de Williams, que també són més baixos pel que fa a capacitats. Són discapacitats tots, val, sí, però aquí parlem de capacitats. Tenen capacitats però menys.

Nens que són malalts mentals, és a dir, que tenen trastorns de la conducta, que tenen moltes capacitats però com que la seva evolució, el seu creixement, des de l'edat zero fins a dia d'avui no ha acompanyat al seu aprenentatge per la seva mala conducta davant situacions que li provoquen estrès des de: "no me llares Alberto, que me llares Jose ", des de "No tinc ganes de fer res" des de: "avui plou, fa sol, no tinc gana o he discutit a casa o perquè sí". Aquests són els malalts

mentals. També tenim autistes de tot tipus, de tots graus, o sigui des de un autisme moderat, a un autisme sever; hi ha lleu, moderat i sever, tenim de tot.

De quina zona venen els alumnes?

Com explicava abans el Joan venen de la comarca de la Conca de Barberà i de l'Alt Camp, des de fa anys venen molts més de fora que no pas d'aquí de la Conca de Barberà. Potser podríem dir que és un 30-70, mes o menys per a dir xifres.

Quants alumnes autistes teniu?

Doncs uns quants. És que clar, tenim autistes purs i autistes que venen associats amb altres discapacitats, llavors potser així de memòria uns 15 més o menys de 37 que som a Tílar, ja et dic, són purs o amb una altre malaltia associada.

Quants alumnes hi ha per classe?

Clar, aquesta pregunta més aviat no són quants, són com, el com estan agrupats. S'agrupen segons el tipus de dificultats que tenen, però sobretot els agrupem en base a les necessitats, hi ha nens que són amb cadires de rodes, llavors aquí fem una atenció més multi sensorial i d'higiene i alimentació assistencial pura i dura. Hi ha una altra classe que són autistes casi purs que es treballa a *grosso modo* la comunicació alternativa que va enllaçada amb lo dels SAAC, amb la pregunta de si utilitzem el sistema SAAC i sí que l'utilitzem, utilitzem els pictogrames, sobretot en aquests nens que ho necessiten, si són autistes, però també hi ha algun altre nen que no es comunica però li podem facilitar que es pugui comunicar. Els SAAC són els Sistemes Alternatius o Augmentatius de la Comunicació, sí que els treballem sobretot amb els autistes perquè tinguin una agenda de comunicació, és a dir, una rutina diària pels matins per exemple: el bon dia, després toca esmorzar, després treballem matemàtiques, o farem jocs de taula o farem plastilina o farem pintura o farem educació física. Tot això està explicat amb imatges a cada nano, té el seu llibre, la seva agenda de comunicació.

És personal, cadascú té el seu?

Sí, de tal manera que cada nano pugui saber, pugui anticipar-se a què va a fer en aquest moment. Això és un suport visual diguem, i també per fer demandes:

tinc set, vull anar al lavabo,estic enfadat,estic content, no em molestis, vull sortir a jugar...

Per tant, alumnes en cada classe, aquí hi ha 6 autistes, 5 amb cadira de rodes, després hi ha altres 5 que són autistes però son més lleus en que es pot treballar una comunicació mixta o bimodal es diu, que és combinar la poca parla que tinguis dir: hola o aigua, arribar a dir "vull aigua" ajudant-se d'una imatge, es reforça sobretot la comunicació oral. Si no es pot es combina la oral amb els pictogrames, amb els SAAC, per això es diu alternativa o augmentativa, segons com es faci servir.

Això dels nens per classe, deixa'm que faci un incís, la ratio del departament et diu que són 8 alumnes per classe d'educació especial, però depèn del grau de discapacitat aquesta ratio pot variar, normalment podries arribar a tenir fins a 10 o 12 si són alumnes grans que són transició a vida adulta i que la seva discapacitat és lleu i inclús hi ha altres tipus que podries tenir 3 o 4 com a molt per classe, perquè són nens o que van amb cadira de rodes, potser amb motor gàstric, traqueotomia... Depèn del grau que tinguin de dependència és una ratio o és una altra. Nosaltres actualment tenim 37 nens d'educació especial i tenim 4 classes que ens ha otorgat el departament, però tenim 5 tutors, o sigui el departament no ens ha donat la cinquena classe. Vam demanar una cinquena, però ens van dir que no ens la podien donar perquè per cada classe que tens el departament et dona uns petits diners, per tant això vol dir que ens haurien de donar més diners per tenir una cinquena, però si que ens han aconseguit una tutora més. Per tant tenim 4 classes, 5 tutors i 2 educadors, i a part tenim 2 especialistes a mitja jornada, mig especialista de logopèdia, i mig especialista de fisioteràpia.

Aquesta dotació ens la que ens cedeix el departament, que és molt menys que ens les escoles públiques i molt menys del que necessitaríem pel nombre d'alumnes que tenim i pel tipus d'alumnes. Estem treballant amb el departament per a poder ampliar aquesta dotació, sembla que ara l'any que ve potser ho podem ampliar una mica però sempre el departament va a mínims. Per això tenim aquí el punt d'escola concertada que comentava abans el Lluís. Clar, ens diuen que fem molt bona feina, estan molt contents amb nosaltres, som una escola model però a l'hora de donar-nos recursos costa molt, hi ha pocs diners i

pocs recursos. Llavors es parla molt, i ara també a la televisió de l'escola inclusiva que és molt important i els polítics fan molta propaganda però llavors a l'hora de la veritat hi ha molt pocs recursos per a aquests nens.

Llavors estàvem a quants alumnes tenim, tenim 37: 5 cadires de rodes, 6 autistes lleus, 5 autistes greus amb alguna altre patologia associada, després hi ha 9 que tenen discapacitats múltiples, o sigui variades (que es treballa més com a contingut curricular com l'escola ordinària però a un nivell molt baix de P5 o 1er segons què i quina assignatura) i després hi ha 9 que són de transició a la vida adulta (que són els que treballem, els allunyem una mica entre cometes, del que és català, matemàtiques, llengua, medi, etc, i els ensenyem més coses de tallers de fomentar l'autonomia, les habilitats socials i les habilitats pràctiques com per exemple tallers de cuina, tallers de pintura, però no de dibuixos sinó superfícies, de jardineria, de manteniment, de fusteria...)

Preparem una miqueta a aquets nens per la vida adulta, com s'ha de rentar la roba, com s'ha de plegar la roba, com s'ha d'anar a comprar, anem a comprar amb ells, llavors un cop arribem tenim una cuina nova que ens han fet on guardem la compra, a l'endemà preparem uns entrepans, i ells saben com s'ha de fer tot això, com s'ha de recollir després, entendre com es paga i el canvi que els han de tornar, preparar-los una miqueta per la vida adulta.

Com arriben aquests alumnes a l'escola?

Mira, arriben mitjançant el departament d'ensenyament i mitjançant l'EAP, són els que ens diuen que hi ha aquest alumne que és alumne d'educació especial, hauria de venir a aquesta escola. Doncs és el mitjà per on ens arriben, es posen en contacte amb nosaltres i a partir d'aquí seguim tots el protocol per fer la matrícula.

Això és el que et dèiem abans del dictamen, fan el document i el porten cap aquí.

Necessiten un mínim de discapacitat?

No, perquè una persona sigui discapacitada el mínim és el 33%, a partir d'aquí ets discapacitat.

Quin tipus d'educació impartiu als nens autistes, especial, inclusiva o ordinària?

Aquí en els nostres autistes de tot una mica, sobretot d'educació especial més que especial és adaptada en base a les seves necessitats, que va lligat amb les agendes de comunicació, que és el que més funciona a nivell d'organització perquè si no creem unes rutines, si trenques una mica la seva rutina es perden molt i buf, perden una miqueta el nord. Llavors el que fem és treballar sobretot amb agendes de comunicació, els SAACs, després també es pot treballar una educació inclusiva, que per exemple tenim una nena que aquest curs va començar en una classe de 1er perquè tenen la mateixa edat i perquè encara dona una miqueta de joc pel que fa al contingut curricular i del món ordinari no és molt espès, no és molt farragós. A 1er encara estant recordant el contingut de l5, infantil 5, i tot és molt més lúdic. Llavors l'hem encabint aquí en assignatures com educació musical, educació plàstica i artística, educació física i projecte de medi, que et comentava abans del cos humà. Ara no recordo quin projecte estan treballant però dona molt de joc i treballen amb el sistema cooperatiu que són 5 nens en una mateixa taula i treballen per grups, la nena està aquí com una més i entre els 5 nens, que en principi són els que més capacitats tenen, poden donar més suport a aquesta nena i la ajuden. Llavors aquesta és la manera "guai" de treballar. Que també pot treballar individualment fent una fitxa d'un dibuix o d'alguna cosa que sigui molt visual, i això va entre mixta i ordinària.

Abans de la pandèmia teníem bastants nens de Tilmar que anaven a fer classes concretes a educació ordinària. Teníem uns que anaven a fer música amb 5è, un altre que anava a fer medi amb 6è, un altre que anava a fer educació física amb 4t, anaven fent això. Però ara després de la pandèmia com que no es podien barrejar classes ho vam haver d'aturar i ara ho estem arrencant una altra vegada, perquè estem avaluant què és el millor i com fer-ho.

Fins a quina edat s'ofereix educació?

Fins els 21 tot i que a vegades es pot fer un any de pròrroga.

Teniu contacte amb alguna empresa per oferir ofertes laborals?

Aquí és quan els nens, o sigui nosaltres tenim contacte amb la vista laboral de Tilmar que és Aprodisca, que és un centre que es dedica a tenir adults des dels 18 anys fins als 65 anys, fins a la vida ja totalment adulta, i en aquests centres fan tallers ocupacionals, els nostres nens quan surten d'aquí a vegades nosaltres

ens posem amb contacte amb Aprodisca perquè vagin al seu centre. Llavors poden anar quedant-se vivint a casa i anant a fer tot el dia a allà o també hi ha pisos tutelats, i llavors ja se n'encarrega Aprodisca.

Quina prioritat doneu en l'aprenentatge d'aquests nens ?

És el que et comentava, en base a les seves necessitats. Els autistes tenen necessitat de comunicar-se, sense comunicació no hi ha educació, no hi ha aprenentatge, llavors que es comuniquin, que facin demandes amb el pictogrames, els SAACs, o sense, o la bimodal. Sempre en base a les necessitats, si els nens que tinc jo que són els grans, donaré prioritat a que quan surtin d'aquí sàpiguen defensar-se per si mateixos, prendre decisions, ser autònoms, tant en el món laboral, com en el carrer, a casa, si van a uns pisos tutelats (els pisos tutelats són qui hi ha 4 o 5 nens o 6 o 7 de diferents edats amb el suport d'un monitoratge però que viuen en un pis, no viuen a casa dels pares) llavors sempre s'intenta cobrir en base a què sap fer aquest nen. I si són nens amb cadira de rodes, el que se li intenta donar és benestar, felicitat, i que estiguin el més bé possible, pel que fa la higiene, la salut i l'alimentació.

Hi ha professors d'ordinària que fan classes a educació especial?

No, específicament no però sempre hi ha moments que els professors d'ordinària ajuden, col·laboren o han d'entrar, però el departament no et deixa barrejar una cosa amb l'altre.

O sigui no pot ser que una professora de català, vingui a fer classes a Tilmur?

No, no pot ser.

Els professors que participen en una educació inclusiva tenen una formació afegida en el món d'educació especial?

Normalment sí que tenen una formació afegida, o sinó nosaltres donem el suport necessari per a poder fer això, la psicopedagoga ens ajuda amb aquests casos.

Utilitzeu un programa específic d'ensenyament pels nens autistes?

Més que programes torno al d'abans amb lo dels sistemes alternatius. Si que hi ha plataformes que són com ARASAAC, JClic, és que nosaltres agafem moltes coses del món ordinari i ens ho adaptem perquè si visualment és divertit i és "xulo", per als autistes potser fem servir una activitat que ja esta penjada, o l'elaborem nosaltres i les adaptem.

Oferiu activitats extraescolars per a aquests nens?

Els oferim però no s'ha apuntat mai ningú, les mateixes que fem per ordinària també les oferim als nens d'educació especial.

Puntualitzo que és des de fa 3 anys, perquè abans alguns nens si que feien multi esport al migdia, perquè a les tardes molts nanos venen en transport escolar i a les 5 se'n van i tema logística, perquè d'aquí de Montblanc en són 4 o 5. Llavors per problemes econòmics, o perquè no volen realment, o pel que sigui, però fins fa 3 o 4 anys sí que en fèiem.

Com seria un horari de qualsevol dia en una classe d'educació especial?

Rutina de 9 a 9.30 o el bon dia o lectura, els horaris són molt flexibles perquè si toca matemàtiques però hem d'acabar el dibuix d'ahir doncs ho fem, però si que tenim horaris. De 9.30 a 10.30 classe o higiene i alimentació. De 10.30 a 11 pati. De 11 a 12 seguim fent classe de 12 a 13 fem l'activitat complementària que és la sisena hora que fa el monitoratge que fan dansateràpia, musicoteràpia, mindfulness, multi esport, educació en valors, educació emocional i crec que ja esta, i habilitats pràctiques que ara no recordo molt bé, però tot gira entorn. Després de 13 a 15 esbarjo i dinar i de 15 a 17 classe.

En educació especial hi ha classes que reben classes de matemàtiques, llengua...?

Sí, sí, i tant. A transició a la vida adulta o a la anterior amb capacitats sí que treballem nivell curricular, em refereixo a món ordinari, adaptat, potser I5 o 1er de primària màxim, segons el què i en quina assignatura doncs sí.

Quin perfil ha de tenir un professor perquè encaixi a la vostra escola?

En educació especial ha de ser un perfil de mestre amb menció en educació especial i també amb pedagogia, si pot ser amb pedagogia molt millor, que és el

que té el Lluís. A l'escola ordinària els que estan a la SIEI necessiten ser mestres amb menció en educació especial també.

Teniu una pauta per determinar si un alumne pot portar una educació inclusiva?

Sí, la pauta és el dia a dia, les seves capacitats. Si les seves capacitats ho permeten.

Per què es va decidir fundar una escola d'educació especial juntament amb un d'educació ordinària?

Uf, això fa molts anys, i era perquè hi havia una gran demanda aquí a Montblanc i al voltant, i havia una demanda de nens amb necessitats especials que no tenien a on anar. Llavors les monges que estaven aquí els van proposar a algunes famílies i les monges ho van tirar endavant. A partir d'aquí el que va començar amb 4 o 5 nens s'ha acabat convertint en una escola d'educació especial, centre de referència de la Conca de Barberà i Alt Camp.

I de manera continuada i natural es va crear l'escola Tilmar i clar, dius aquí estem coberts, però quan acabaven aquí als 21, què fem? Llavors van crear Tilmar-Aprodisca que és el taller ocupacional. Nosaltres ens coneixem com a Tilmar i ells com a Aprodisca però varen néixer un arrel de d'altre, primer l'escola i després el taller ocupacional.

Com valoreu que sigui una escola inclusiva?

Doncs ho valorem de manera molt positiva i n'estem molt contents i és una feina que ens omple molt. Té moments molt durs, però el resultat és reconfortant i a més estem molt orgullosos i aquí a Montblanc es valora molt la feina que fem nosaltres, començant per les famílies i també pel que és la vila de Montblanc, pels mestres que tenim aquí i pels mateixos alumnes, tant els d'educació especial com els d'ordinària, valoren molt compartir amb els d'educació especial.

El que passa és que ho tenim tant integrat que no ens n'adonem, posant un mateix cas, que un nen de l3 de Mare de Déu de la Serra veu un nen d'educació especial i el mira amb els ulls així o tremolant o plorant, però això dura tres dies, al quart ja el veuen com un més, aprenen a conviure i això ja és la base de la inclusió, el conviure. Si tu naturalitzes veure un nen diferent, ja està, ja hem fet un gran pas i fins arribar a tot el que fem d'inclusió.

Per què és l'única de Tarragona d'educació inclusiva?

Doncs això no ho sabem però nosaltres estem segur de que aniria molt bé que n'hi haguessin més, igual que abans escola primària i escola secundària estaven totalment separats i ara cada vegada hi ha més escoles 3- 16, i aquest any a Catalunya se n'han posat algunes més; també creiem que s'avançarà en aquest sentit en el camp de l'educació inclusiva, o almenys el departament té aquesta idea, però no es gens fàcil això.

Tornant a la pregunta de què t'agradaria canviar o incorporar és més que canviar nosaltres, que canviï el departament pel fet de la dotació econòmica, no vull anar als diners sols, però és el que comporta això, que al final són recursos el que necessitem, recursos material, humans perquè així es cobreixen molt més les necessitats dels nanos.

Per exemple, una cosa que el departament diu que sí que tinc tota la raó i que sí, que sí que ja està però que no ens ho han fet és que a les escoles d'educació especial hi hauria d'haver una jornada o mitja jornada d'una persona ATS o infermer o algú que pugui fer aquesta funció que a vegades és molt necessària.

Que us hagués agradat que us preguntés?

Ui, aquesta pregunta! Ens has preguntat tantes coses que penso que no t'has deixat res.

2.2.2. Professor educació especial

Possibles preguntes

- Perquè us puguem conèixer es podria presentar?
 - Com es diu?
 - Quins estudis va cursar?
 - Quants anys porta exercint aquesta professió?
 - Quin paper desenvolupa dins de l'escola?
- Quants alumnes té per classe?
- Sempre té als mateixos alumnes en totes les hores?
- (Que els hi imparteix)?
- Quin horari seguïu?
- Com compagina l'atenció a les dificultats de cada nen tenint-ne bastants?
- Com afronta si hi ha una crisi entre un dels alumnes?
- Tots els alumnes fan les mateixes activitats?
- Com les adapteu per a que tots les puguin fer?
- Quin és l'aspecte més difícil a tractar amb els nens autistes que teniu?
- És beneficiós per als alumnes que es pugui fer educació mixta?
- Em podria dir alguna referència bibliogràfica?
- Que li agradaria canviar o incorporar?
- Que li hagués agradat que li preguntés?

Transcripció de les respostes

Quants alumnes tens a la teva classe?

Com a mestre jo tinc 9 nans, que són els de transició a vida adulta que t'he explicat abans, que són malalts mentals, però que a la vegada tenen moltes capacitats per això estan en una edat superior pel que fa a que poden fer moltes més coses que la resta de nens que tenim aquí. Es poden arromangar les mànigues, pintar una paret o poden treballar matemàtiques, poden treballar català, poden fer entrepans com fem als tallers de cuina o poden agafar una aixada treballar al camp, poden agafar un serrux i serrar una fusta, poden fer forats a la paret, poden fer de tot i els preparem per a això, per a que surtin d'aquí, com que tenen capacitats per anar a viure a pisos tutelats, que són

d'aquests que conviuen amb altres nanos, doncs els ensenyem això, a que quan surtin d'aquí sàpiguen fer les coses per si mateixos.

Sempre tens els mateixos alumnes en totes les hores?

No, jo faig classe 1 hora a la setmana a la classe dels nens que treballen més a nivell curricular, que són altres 9 nens de discapacitats variades i treballem dramatització, teatre i dramatització. I una altre hora a la setmana a l'altre classe que són 6 nens que són autistes lleus, que es poden treballar molt més, el mateix, dramatització i teatre.

Els nens estan tot el dia amb la mateixa persona?

No, segons el dia sí però van canviant.

És a dir, no és com a la ordinària que tens un per a cada assignatura?

No, no, clar, cada classe fa on li toca però sí que fem rotacions els professors per les classes.

Quin horari seguieu ?

El que t'he explicat abans de les agendes de comunicació.

Com compagines l'atenció a les dificultats de cada nen?

Com podem, cada dia és diferent, en el món de l'educació especial cada dia és diferent, no hi ha mai un dia igual. Depèn dels alumnes, de com estan.

Com afronteu si hi ha una crisi entre un dels alumnes?

Aquí seguim un protocol, totes les escoles d'educació especial tenim un protocol per actuar davant de situacions de crisi. Molt resumit, el nen que s'ha girat, li agafa la crisi i una de dos, o el treus d'aquell espai on estigui, el treus de classe, o si no pots perquè li ha agafat una crisi molt forta els altres nens surten fora de classe. A la vegada, amb quatre mans més, tu mateix agafes el "walki" que tenim per comunicar-nos i dius si us plau que vingui algú ràpid, o crisi a la classe Airon, llavors ve a fer suport. Intentem apartar el mobiliari perquè no es faci mal ell, perquè no faci mal a la resta de companys o professorat, i perquè no faci mal al mobiliari ni a l'espai.

Després estem preparats per fer contenció, tots aquí fem una formació de contenció verbal o contenció física que l'hem de fer bastantes vegades, més de les que nosaltres voldríem. Primer és fàcil, anem a raonar, però abans d'això has de baixar, baixar fins que estigui més relaxat, a partir d'aquí intentarem parlar. Que no funciona perquè està molt girat prèviament, contenció física. Si veus que ho pots controlar i seu al terra però està enfadat i no fa res, quan baixi parlem, si està molt girat et tires a sobre d'ell i li fas una contenció física. Sí, sí, tal qual. Si és necessari avises al 112 i amb un altre telèfon avises a la família, però sempre diem a les famílies: ens disculpeu però primer és el 112, i quan ve l'ambulància automàticament enseguida truquem a les famílies per a que estiguin al cas. I llavors hi ha nens que tenen medicació de reforç, que se'ls dona també en el moment de que tu creus que pot prendre aquest medicament.

Tots els alumnes fan les mateixes activitats dins de cada classe?

Sí, tots els nens fan el mateix però adaptat, o sigui jo puc estar treballant les matemàtiques tu fas sumes de 4 xifres i l'altre fa de 2 però estem treballant el mateix, per fer-ho fàcil.

Quin és l'aspecte més difícil de tractar amb els nens autistes?

Els brots, la impotència que no et saben comunicar o, és com els nens petits que no parlen, que no et poden dir, em fa mal aquí, em fa mal l'orella o em fa mal el cap; ells no entenen què els passa, si és molt sever el nen no entén que és ser una persona, no ho entén, llavors és un bloqueig, i aquesta impotència de no saber que li passa pel cap, buf, això és molt complicat.

És beneficiós pels alumnes que es pugui fer educació inclusiva?

Sí, clar que sí, sens dubte.

Que t'agradaria canviar o incorporar?

És el mateix que he comentat abans, tenir més recursos és molt important.

2.2.3. Professora educació mixta

Possibles preguntes

- Perquè us puguem conèixer es podria presentar?
 - Com es diu?
 - Quins estudis va cursar?
 - Quants anys porta exercint aquesta professió?
 - Quin paper desenvolupa dins de l'escola?
- És difícil coordinar l'ensenyament d'una persona autista amb l'educació ordinària?
- Poden seguir les classes?
- Com els insereixen els nens?
- Feu activitats diferents?
- Treballeu en grups cooperatius?
- Com s'adapten els nens TEA?
- Que creu que és el més difícil de tractar amb nens d'aquest perfil?
- I de compaginar els dos ensenyaments?
- Hi ha alguna persona vetlladora a l'aula quan es fa l'educació mixta?
- Les famílies tenen un bon grau d'acceptació envers a que s'incorpori una persona amb necessitats especials o us heu trobat amb algun problema?
- Quin aprenentatge creu que treuen els nens d'educació ordinària?
- Em podria dir alguna referència bibliogràfica?
- Que li agradaria canviar o incorporar?
- Que li hagués agradat que li preguntés?

Transcripció de les respostes

Bona tarda, et podries presentar?

Sí, soc Estefania Ivorra, treballo a la SIEI d'aquesta escola i jo passo pels cursos de I3, I4, 1er i 3r.

Què és el que fas dins la classe?

Jo faig el reforç dins la classe amb el nen.

Creus que és beneficiós pels nens que estiguin integrats a les classes ordinàries?

Sí, és bo que es relacionin perquè com hem vist, amb el d'I3 per exemple, no es relaciona amb els companys, però més tard a la classe de veure'ls cada dia al final acaben agafant una relació. Depèn del grau del TEA, evidentment, hi ha nens que aconsegueixen socialitzar-se una mica més i hi ha nens que no. Però normalment per tots és millor que estiguin a la classe i fer una inclusió.

Quin aprenentatge creus que treuen els altres nens?

Doncs mira, jo crec que al principi és com a mi no em deixes que m'aixequi i ell està aixecat tota l'estona, llavors al principi costa una mica perquè quan renyes a un nen i li dius seu a la cadira sempre és: ah és que ell si que està aixecat o Pepito no seu i els has de dir: ja però tu fes el teu. I al final acaben veient que potser acaben ajudant, acaben dient vine, vine Pepito i l'ajuden a seure ells, acaben ajudant-lo a fer la feina, a recollir, perquè moltes vegades per exemple el nen un dia ho llança tot al terra i després són els altres companys els que l'ajuden a recollir, el porten al lloc i l'ajuden a recollir. O sigui al principi potser els hi bloqueja una mica el cap com dient: per què ell si i jo no. Però després acaben veient-lo com un més i entre tots ens ajudem i l'ajudem. Veure aquesta evolució és molt bonic.

Les famílies d'educació ordinària es queixen?

No, mira que tenim una escola d'educació especial i amb nens de tot i cap família ha dit res ni per tenir-lo a la classe ni per conviure en una escola així.

I per exemple, aquest nen fa activitats completament diferents?

No, no, ell fa tot igual, l'únic que ell no ho pinta com els altres nens, però és que hi ha nens de la seva edat que tampoc pinten perfecte vull dir que no hi ha una gran diferència per l'edat. L'únic que reforcem nosaltres és que com aquest nen no parla, doncs fa la mateixa activitat que la resta però reforcem el vocabulari. Intentem que repeteixi, perquè vull dir amb 3 anys és complicat que pinti perfectament, no el treure de la classe per a fer una altre activitat quan toca pintar amb 3 anys. Llavors ell pinta igual però reforces. Si estem pintant ara el tió, que digui tió, perquè la resta de nens ja ho han dit. Què és això? El tió, però ell no ha dit. Llavors intentem, com que estem individualitzats amb ell, que ho repeteixi, que sàpiga i recepcioni la paraula i relacioni el tió amb el que està mirant.

Com definiries tu les característiques que els autistes més tenen?

Doncs tenen molts TOCs, moltes manies, moltes rutines, sempre volen fer el que a ells els ve de gust, si tu els dius alguna cosa ells van cap a un altre costat perquè no és el que ells ve de gust. I què més, la mirada, sí que molts no et miren a la cara, la mirada no la mantenen, la nena que hem vist abans sí que la manté, però l'altre nen no, el d'I4 tampoc. Depèn del nen, però és una característica. I la part sociable, relacionar-se amb la resta costa, els costa molt. Segurament hi ha alguna més però ara no em ve. La comunicació també els costa, vull dir que és un tret que costa molt, s'ha de treballar amb els nens.

Amb els de més edat sí que els treus a fer diferents activitats?

Sí, la comunicació ja és més fluida, ja es comuniquen més, els costa relacionar-se igual, és a dir, per exemple la relació amb els companys és més difícil perquè la resta ja estan en un altre nivell. Que sí que es porten bé i juguen junts però diferent joc.

Actualment teniu algun cas de TEA amb altes capacitats?

Ara no. Igualment pot ser que sí però que no estigui diagnosticat. Per exemple a 1er hi ha un que sí que les matemàtiques i la llengua té un nivell molt alt, però no està diagnosticat amb TEA encara. Perquè per exemple el de 1er si que semblava que a I4, I5 ja feia l'abecedari i feia de tot però clar, és tot molt mecànic, i és el que t'he dit abans, tot el que és mecànic ho fan perfecte, tu el fas copiar i fan la lletra que vulguis, és una passada escrivint, però clar, fer-lo pensar... Llavors és això, no està diagnosticat.

Que t'agradaria canviar o incorporar?

Estaria super bé tenir més recursos, perquè per exemple jo crec que un nen així hauria de tenir un suport a la classe cada moment del dia, no entrar, perquè jo per exemple a cada classe potser el dia que més entro són 2 hores i és poc perquè estan 6. Les altres 4 hores pobre tutora doncs fa el que pot. Llavors el que canviaria és que quan un nen està diagnosticat amb TEA que tingui el reforç a l'aula, si no les 6 hores les màximes possibles. Llavors el recurs, recurs humà sobretot.

2.2.4. Psicopedagoga

Possibles preguntes

- Perquè us puguem conèixer es podria presentar?
 - Com es diu?
 - Quins estudis va cursar?
 - Quants anys porta exercint aquesta professió?
 - Quin paper desenvolupa dins de l'escola?
- Quins tipus d'alumnes teniu?
- Quants alumnes autistes teniu?
- Com explicaries que és el TEA?
- Pensa que el diagnòstic en nenes és menor per un factor genètic o per què els testos per al diagnòstic són per a nens?
- És difícil tractar amb aquest trastorn?
- Seguiu un programa específic pels autistes?
- Com seria un dia qualsevol en una aula d'educació especial amb alumnes TEA?
- Fa tractament individual amb cada alumne?
- Tracta també amb les famílies?
- Quin patró seguïu per determinar si un nen autista seguirà una educació ordinària, mixta o especial?
- Com feu l'adaptació a escola mixta?
- Com els reben els nens d'educació ordinària?
- Com treballeu la inserció en el món adult?
- Ha fet algun diagnòstic d'autisme?
- Com es procedeix?
- Com reben la informació les famílies?
- Segueix sent tant tractat com a tema tabú?
- Es segueix alguna pauta en els nivells d'educació (a educació ordinària hi ha infantil, primària, ESO...)?
- Com ha afectat la pandèmia a l'educació especial?
- Heu trobat dificultats afegides de readaptació després del confinament?
- Em podria dir alguna referència bibliogràfica?

- Com valora que sigui una escola inclusiva (és un avantatge)?
- Que li agradaria canviar o incorporar?
- Que li hagués agradat que li preguntés?

Transcripció de les respostes

Hola, em dic Aida Rovira, soc la psicopedagoga actual de l'escola, vinc un cop a la setmana i com hi ha primària i secundària estic una setmana a primària i l'altre a secundària i a més, fora d'aquí també treballo en un centre privat i dono classes a la universitat, o sigui una mica de tot i no arribes a tot al 100%.

Quins estudis vas cursar?

Psicologia ,màsters, etc.

Quina funció fas dins de l'escola?

Dins de l'escola la meva funció bàsicament no és intervenir sobre els nens sinó orientar, és a dir, fer com aquest primer pas. Després vaig fent seguiment però que hi ha una alerta a infantil on hi ha algun nen que té alguna dificultat. Llavors si sospites que podria haver un TEA doncs a vegades te'l mires, fas observació i si dius, ostres podria haver TEA parles amb la família, els dius que hi veus alguna cosa, que estaria bé mirar-ho i llavors els derives a l'EAP o fan llavors la graduació a l'EAP, t'han parlat de com funciona l'EAP?

No, no gaire.

Doncs l'EAP són els equips d'orientació psicopedagògica, que les sigles crec que són Equips d'Avaluació Psicològica i són els que van a tots els centres, és a dir, són un equip de psicòlegs que van a les escoles i llavors són ells els que si hi ha un diagnòstic sobre TEA o TDAH o el que sigui, fan un informe NESE. Aquests informes és en l'escola ordinària quan en una aula hi ha un alumne TEA l'EAP fa un informe, és a dir, que necessiten tenir una avaluació, necessiten que s'avaluï i orientar-lo per treballar-lo. Llavors els EAP són els que decideixen quantes hores, fan els informes i els que t'ajuden una mica a dir: en aquesta escola teniu 3 alumnes doncs tindreu tantes hores d'aula SIEI perquè hi ha aquest alumne, aquest alumne i aquest alumne que necessiten aquests suports. Doncs els EAP són els que fan tota aquesta part més protocol·lària d'acabar de fer ells l'avaluació i d'orientar una mica l'escola.

I què és, que la professora diu aquí passa alguna cosa?

A vegades són els pares, a vegades són els professors, a vegades inclús ja venen de fora amb el diagnòstic del metge, és una mica dependent del grau. Jo crec que quan són coses molt greus ja venen de fora i quan són TEAs més lleus, clar, es veuen més aquí quan comencen a relacionar-se, llavors aquí veus alguna cosa que no t'encaixa. Llavors els professors a vegades parlen amb els pares, si són molt petitons els derivem al CDIAP que és gratuït i allí els hi acaben de dir, no els hi poden fer el diagnòstic fins que són més grans però ja et diuen, doncs mira, va cap aquí, necessita suport, ja orientant també a les famílies, perquè al final TEA nosaltres aquí tenim els més lleus, que suposo que a Tilmir has parlat de TEAs més severes a nivell cognitiu, però aquí la majoria són que a nivell cognitiu van funcionant però clar, totes les altres dificultats els impedeixen seguir, continuar el dia a dia amb normalitat.

Com explicaries què és el TEA des del punt de vista més tècnic?

Clar, seria una mica la definició. El TEA és un Trastorn de l'Espectre Autista que pot estar afectant diferents àrees. Llavors en funció del grau d'afectació en la part cognitiva, en el llenguatge o en la comunicació tenim un TEA més greu i sinó hi ha els TEA més lleus, que no sé si ho has trobat però abans se'ls deia Asperger.

I des del punt de vista més bàsic?

Seria per mi una persona que funciona diferent, a nivell cognitiu, a nivell de relacions, que ho fan d'una altre manera, tenen una altre manera de funcionar diferent a la majoria que fa que es vagin trobant amb certes dificultats que han d'anar encabint. Més així per mi.

Vaig trobar que el diagnòstic en noies és més baix que en nois, i què pot ser perquè els tests de diagnosi estan basats en els comportaments dels nois. És així?

Aquesta podria ser una explicació i jo també penso que és perquè normalment les nenes amb TEA moltes vegades no tenen tanta hiperactivitat, no tenen tant

de moviment, llavors passen més desapercbudes perquè són nenes més quietes i perquè el seu entorn, tant família com escola se n'adonin costa més perquè en un nen és com més evident, fan conductes més evidents, com posar-se moltes coses a la boca, de no parar quiets, aixecar-se deu mil vegades que llavors és quan no saps si es TEA, TDAH perquè encara com són petits encara no saps cap a on anirà. En canvi, clar, en una nena moltes vegades són això, passen molt més desapercbudes i costa més que en algun moment algú se'n pugui adonar que hi ha realment aquest trastorn. Més que pels tests, que potser també sobretot els de cribatge, perquè et diria que després ja els que s'haurien de fer tranquil·lament fora, amb un equip, amb diferents professionals, psicòlegs, psiquiatres o neuropediatres, allí ja no hauria de per què haver aquesta diferència, però potser aquests de cribatge que fem al principi podria ser.

És difícil tractar aquest trastorn?

Depèn del grau. Depèn del nivell, i cada nen és diferent, és a dir, el que et funciona amb un, no et funciona igual amb un altre. Llavors més que difícil és que nosaltres ens hem d'adaptar molt al que ells necessiten i clar, dius ostres en aquest ha funcionat i en l'altre no. Hi ha molta variabilitat, no pots dir, amb això li anirà bé, tu dones pautes i a partir d'aquí parles amb els de la SIEI i dius prova això i a veure com va, o prova lo altre, a vegades li va bé i a vegades no, i a vegades és perquè en aquest nen li funciona però potser la setmana que ve li deixa de funcionar. Llavors més que difícil és que s'ha de treballar sempre, constantment amb aquests nens i per cada un diferent i això és una mica la dificultat en les escoles ordinàries que s'han de fer els plans individualitzats que els professors pobres els costa i s'hi ha de posar, perquè cada nen té unes necessitats absolutament diferent a les dels altres.

Llavors difícil de tractar hi ha casos que sí que són molt difícils però hi ha d'altres que jo veig que si es treballa bé des de l'escola, des de casa, són nens que van evolucionant bé, però sempre necessiten un acompanyament, és a dir, no es val a anar un temps a la psicòloga i després ja està, no, són nens que aquestes necessitats són persistents, ells van creixent, i les dificultats van canviant, no és el mateix el que necessiten a infantil que a primària que quan són adolescents, llavors són nens que sempre necessiten anar acompanyats.

Quan creus que és el punt clau (l'edat) per a diagnosticar-ho?

Clar, és el mateix. Depèn del grau, jo crec que hi ha inclús gent que no se'ls hi ha diagnosticat. De fet, jo crec que aquí a l'escola hi ha que s'ha dit, a vegades els pares no ho acaben d'acceptar perquè és un grau molt baixet i clar, no s'acaben de diagnosticar perquè també hi ha molts entrebancs pel mig, abans tu els agafes, els agafen a un altre lloc, els pares accedeixen, vull dir que no és fàcil el procés. Llavors hi ha aquests més lleus que jo crec que hi ha molts que es queden sense diagnosticar, però bé, si el nen té una vida funcional i va tirant bé a l'escola i no pateix doncs tampoc passa res.

També si és un grau molt lleu, pot ser que deixi de necessitar ajudar, no?

Clar, o que aprengui ell sol estratègies. Clar en casos més greus, és diferent, perquè el perfil que penso jo més en escola ordinària és un nen amb una capacitat cognitiva, és a dir, d'aprendre tot normal, ell pot fer el mateix que la resta però clar, que tenen molt dificultat en la relació social, té molta dificultat en el llenguatge, en expressar-se, en interpretar situacions i aquestes coses, tot i que la seva capacitat cognitiva estigui bé l'afecten al seu rendiment. Llavors si no es va acompanyant en sec comencen a fracassar i no saps per què fracassen. I és perquè potser darrere hi ha alguna cosa.

Vull dir que jo penso que són nens que sempre necessiten acompanyament, potser hi ha èpoques que dius mira ara tot està bé, tot està estable, a casa ja ho entenen i saben què fer, ell també s'entén, i llavors potser podem allargar, enlloc d'anar-hi cada setmana venen una vegada al mes, o cada tres mesos, però penso que sempre necessiten aquest punt. Perquè la vida va canviant, a més són nens que quan els hi trenques la rutina pateixen molt llavors clar, a la vida no hi ha una rutina, a la vida passen coses i si ho estant enfrontant bé, doncs bé, però si hi ha algú al costat que li pugui dir vas bé cap aquí, o ves millor cap a l'altre costat, els va bé. Hi ha que no ho necessiten, però jo sempre recomano que tinguin un acompanyament, sempre.

Tractes amb els alumnes en si i amb les famílies també?

Clar, aquí no faig el tractament, és a dir, aquí jo el que faig és la primera orientació, perquè no es pot fer a l'escola aquest treball, perquè a part de que hi

hauria conflicte d'interessos, a vegades , però també pel temps, en una escola no podries portar tots aquests casos perquè no només atenem TEAs sinó que també TDAH, dislèxia, nens que pel que sigui estan emocionalment malament, llavors el que jo faig és l'orientació i llavors derives perquè puguin treballar d'una manera continuada fent seguiment fora, perquè també implica la família i això aquí no podries. Llavors, clar, jo el que faig és orientar al principi, sembla que hi podria haver això o alguna cosa, , però han d'anar a fora a fer aquest diagnòstic. Llavors el que també faig és anar preguntant quins nens hi ha aquí amb informe NESE o de l'EAP, quins nens necessiten, llavors ja coneixes una mica el cas i si algun dia necessiten alguna orientació els pares o tenen algun moment concret, et demanen, venen i diuen ens ha passat això, ara què fem, però com a molt puntual. O sigui sí que els faig un seguiment a aquests nens. Mira avui he quedat amb una mare, perquè ara li donen l'alta d'un lloc, vine i mirarem quins llocs pots anar. O una altre mare que hi va haver un canvi a nivell familiar, i també què fem, doncs informa a l'escola, això és una mica fer acompanyament i assessorar als professors.

Als professors també?

El que es pot. O sigui sí, però m'agradaria fer-ho molt més perquè el temps que tenim és molt limitat, llavors els professors pobres també es van espavilant, però si t'enganxen sempre pregunten com va i sí que de tant en tant fem una reunió de com ha anat i fem una mica d'intercanvi. O sigui que vas fent una mica de seguiment per saber com va, i per si s'ha de passar a l'EAP, perquè a vegades estan aquí a l'escola però veus que estaria bé passar-lo, llavors informes a l'EAP, tot això.

Creus que segueix sent tant tractat com a tema tabú?

Per desgràcia sí. Jo crec que cada cop menys, és a dir, jo crec que s'ha fet molta feina de conscienciació però jo crec que encara falta. Jo abans d'estar a l'escola treballava només en la privada i una mica el que em passava era que els pares venien a demanar-te ajuda, llavors els pares em deien això i llavors tu quan deies pot ser que hi hagi x cosa, era com a vegades un alivio, de dir ara ja sé el que li passa. Aquí a l'escola m'ha passat al revés, que a vegades com és més algun profe que diu clar, veig que... i és com que tens aquest primer cop i que a

vegades els pares quan tu dius aquesta paraula els costa moltíssim. Llavors has d'explicar molt bé que d'autisme hi ha uns nivells molt amplis, que hi ha els nivells severos, els moderats, els lleus, i els nivells que simplement els hi costen determinades coses però no totes. I sí, jo crec que encara hi ha molt de tabú. Almenys molt més del que a mi m'agradaria o que a molts ens agradaria que hi hagués. Molt millor que fa anys, però.

Com ha sigut la pandèmia en aquests casos? Ha afectat molt?

Jo crec que depèn la família, clar, jo penso sempre en els casos que estan a la ordinària, perquè els casos d'educació especial jo no els veig, no els conec, segur que allà hi haurà històries molt diferents i et podran dir. Jo crec que en casos més lleus hi ha hagut de tot. Depèn com han viscut la família aquella època, si han pogut ser tots, hi ha nens que els hi ha anat bé fer com una parada, perquè per a ells posar-se estímuls cada dia, constants, això els hi genera molt malestar i no poden reposar i per a ells va ser com una parada, poder estar a casa, amb el seu entorn tranquil i això després va ser com una arrencada, hi ha nens que ha passat això. Hi ha nens que al parar, després els ha costat tornar a la normalitat. Hi ha nens que han perdut, segons l'edat que els ha enganxat una època de socialització també important i llavors s'han enganxat més a les pantalles, a tot això. Depèn de la família ha afectat cap a bé o cap a no tant bé, però que alguna afectació hi ha hagut en tots per la pandèmia, seguríssim. I sobretot el que s'ha vist després a nens, molts que després si que hi ha hagut com episodis de més ansietat, hi ha hagut com una mica de rebrot en aquesta aspecte.

Aquí, a l'escola, has fet algun diagnòstic de TEA?

És el que et dic, d'agnòstics des d'aquí no es poden fer perquè per a diagnosticar un autisme els fas fer una sèrie de tests, unes proves, però clar, aquí a l'escola hi ha desavantatges, però també hi ha l'avantatge que tens un grup amb qui poder comparar. A vegades en una consulta és tu sol, i s'han de passar moltes proves però aquí veus com es relaciona amb l'entorn i a vegades tu ho veus i dius, home, sembla que vagi cap aquí. Però clar, no ho pots afirmar al 100% ni fer un diagnòstic sense passar proves, sense historial familiar, fent historial mèdic, perquè a vegades hi ha coses de l'entorn, sobretot els més petits, que fan

que durant un temps facin determinades conductes i si tu només et quedes amb aquella conducta veuries molts, de TEAs. I diries ui! Però bueno, és més anem a avaluar tot el context. Llavors orientar, fer el diagnòstic no, però orientar que podria haver, sí, clar, bastants, i llavors derivar a que vagin a algun lloc.

Saps d'alguna referència bibliogràfica que em poguessis recomanar?

Jo amb els anys m'he tornat molt pràctica. A vegades era de totxos, de Manual de Psicopatologia tal qual, i ara m'he tornat més de a mesura que vas treballant, guies més curtes el que més bé van, fiables, llavors això que et dic, de la pàgina de xtec de informes NESE, no sé si t'han parlat també de l'Associació Aspercamp, allí hi ha articles molt interessants i pengem publicacions Associació Aspercamp és l'associació per Asperger abans i aquí a la zona de Tarragona va estar un temps parada i ara torna a funcionar molt bé, i està molt bé, perquè llavors hi ha psicòlegs que fan xerrades a les famílies, està super bé, clar el mateix et dic, en nens d'educació especial no ho sé però amb nens d'educació ordinària funcionals, que van tirant, però que tenen el trastorn, aquest centre els va molt bé. Aquest centre el recomanem molt perquè es dona molt suport a les famílies, es treballa molt en grup, que és el que ells necessiten, a vegades pengem referències bibliogràfiques i coses així. Llavors més que llibres, manuals hi ha un munt, i teories també, però al final veus que el que et va bé és això, articles purs, de llibres n'hi ha molts d'interessants també, però si has de buscar informació jo et recomanaria això que t'he dit.

Què t'agradaria canviar o incorporar a l'escola?

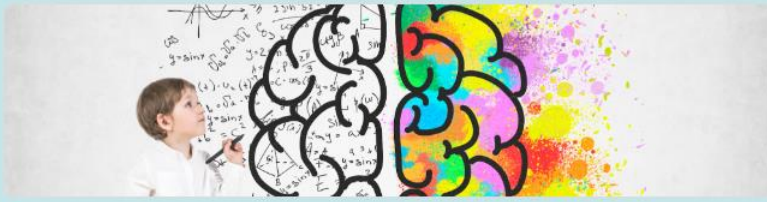
Més recursos, no sé si això t'ho han dit també els altres, però més recursos. Clar, ara es treballa molt per inclusió, perquè els nens puguin cada cop més estar a l'ordinària, llavors jo crec que té una part molt bona, aquesta part que no els estem aïllant, estem posant els nens a l'aula, però clar són nens que necessiten molta atenció, llavors si parles amb qualsevol professor que té nens amb TEA a l'aula et dirà que està desesperat perquè hi ha moments que ha de fer el temari, que ha d'estar pels alumnes, cadascú amb les seves dificultats i han d'atendre a més els nens amb TEA que té a l'aula, i queda molt lleig eh, però distorsionen molt la classe, requereixen molta atenció, a la que es despisten ja li han agafat una cosa, llavors quan pot anar l'Estefania i els hi dona aquest suport diuen com:

uf! Perquè ja saben que són quatre ulls vigilant, ja saben que aquests nens, molts, individualment treballen bé, són nens que si tu estàs amb ells i els motives a la classe dius, però si no sap fer els números, i abans jo crec que anaven molt així quan feien diagnòstics, però després quan els agafes a soles o algú s'hi posa al costat són capaços d'escriure, són capaços de llegir, d'entendre, i llavors clar, tenir més recursos, tenir més mans per poder donar suport a aquests nens. Tenir molts més ordinadors perquè els nens que són una mica més lleus es puguin comunicar amb l'ordinador, amb jocs. Mans, jo crec que recursos, si t'han dit el mateix, és que és això, falten recursos. Jo crec que la voluntat a tot arreu hi és. Aquí els professors, els directors, tots, fem tot el que es pot, però clar, sempre falten recursos, i jo crec que si hi haguessin recursos això seria fenomenal, però no és una cosa que estigui en mans de l'escola.

3. ENQUESTA BUIDA

UNA MIRADA BLAVA

Hola! Soc la Clàudia Caballero, alumna de 2n de Batxillerat de l'Escola Puigcerver i estic fent el Treball de Recerca sobre l'autisme. Em centro en la inclusió en el món ordinari d'aquestes persones, sobretot en els infants, per tant, aquesta enquesta pretén establir el grau de coneixement i inclusió d'aquest trastorn. Agrairia la màxima sinceritat possible. Moltes gràcies per participar!

 claudiacapa05@gmail.com (no compartit) [Canvia de compte](#)

* Obligatori

PREGUNTES PERSONALS

En quina franja d'edat et situes? *

- Menys de 25 anys
- De 26 a 45 anys
- De 46 a 60 anys
- Més de 60 anys

Amb quin sexe t'identifiques? *

- Home
- Dona
- Gènere no binari

Tens fills? *

- Sí
- No (si marques aquesta resposta segueix l'enquesta pensant el que t'agradaria)

Coneixes alguna persona diagnosticada amb autisme? *

- Sí
- No
- Podria ser

CONeixEMENT GENERAL DE L'AUTISME

Quines són les sigles per a denominar l'autisme?

- TCA
- TDAH
- TPA
- TEA

Creus que té cura? *

- No, però amb suport es poden millorar certs comportaments
- Sí, amb l'edat pot desaparèixer
- Sí, hi ha un medicament que ajuda al funcionament del cervell

Creus que l'autisme... *

- es desenvolupa durant la vida de la persona
- ve de naixement
- Altres: _____

Totes les persones autistes presenten les mateixes característiques? *

- Sí
- No

Com et referiries a una persona amb aquest trastorn? *

- És autista
- Té autisme

Creus que afecta més en homes o en dones? *

- Per igual
- En homes
- En dones

Creus que és tractat com a tema tabú? *

- Sí, més del que m'agradaria
- Sí, però és normal
- No, és tractat amb normalitat

Com definiries a una persona autista? (resposta múltiple) *

- No miren a la cara
- Sempre estan tristos
- No saben com expressar-se
- Entren en bucles
- Tenen sempre calor
- Tenen baixes capacitats
- Són hipersensibles (a sorolls, olors, textures...)
- No riuen mai
- Tenen altes capacitats

INCLUSIÓ SOCIAL DELS AUTISTES

Creus que les persones amb aquest trastorn han d'anar a un centre d'educació especial? *

- Sí
- No
- Altres: _____

Quins recursos creus que es necessiten incorporar a les escoles? (resposta múltiple) *

- Recursos econòmics (diners, ajudes...)
- Recursos físics (espais, materials...)
- Recursos humans (educadors, monitors, psicòlegs...)
- Altres: _____

Si el teu fill/a tingués un company/a autista a classe... *

- em molestaria perquè no vull que es relacioni amb aquestes persones
- no m'agradaria perquè disminuiria el rendiment de la classe
- m'agradaria perquè aprendria molts valors
- em seria igual

Et semblaria bé que el teu fill/a tingués un amic/ga autista? *

- Sí, li aportaria coses bones
- No, podria contagiar-li certs comportaments
- Em seria igual

Com tractaries a aquesta persona? *

- Li parlaria més poc a poc
- La tractaria com a qualsevol altre persona
- Li parlaria com si fos un nen petit

Si tinguessis una empresa, contractaries a una persona autista? (resposta múltiple) *

- Sí, per quedar bé
- Sí, per rebre ajudes
- Sí, perquè s'han de tractar igual
- No, perquè afectaria al rendiment
- No, per l'opinió dels clients

Envia

Esborra el formulari

No envïis mai contrasenyes a través de Formularis de Google.

Google no ha creat ni aprovat aquest contingut. [Informa d'un ús abusiu](#) - [Condicions del Servei](#) - [Política de privadesa](#)

Google Formularis

